

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

EĞİRDİR İLÇESİ'NİN COĞRAFI ETÜDÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr.Adnan PINAR

Hazırlayan

Koray KARABACAK

KONYA-2007

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ	V
ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
TABLolar LİSTESİ	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	X
FOTOGRAFLAR LİSTESİ	XI
BÖLÜM 1: GİRİŞ	1
1. GİRİŞ	2
1.1. ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ SINIRLARI VE GENEL ÖZELLİKLERİ	2
1.2. ARAŞTIRMA SAHASI İLE İLGİLİ DAHA ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	6
1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI METODU	8
1.4. ARAŞTIRMA SAHASININ TARİHÇESİ	9
BÖLÜM 2: FİZİKİ COĞRAFYA	12
2. FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	13
2.1. GENEL JEOLJİK ÖZELLİKLER	13
2.1.1. Mezozoik Formasyonlar	15
2.1.2. Tersiyer Formasyonları	16
2.1.3. Kuaterner Formasyonları	16
2.2. JEOMORFOLOJİK ÖZELLİKLER	17
2.2.1. Dağlık Sahalar	17
2.2.2. Polye Sahaları	21
2.3. İKLİM	23
2.3.1. Genel Sirkülasyon ve Hava Hareketleri	23
2.3.2. İklim Elemanları	23
2.3.2.1. Sıcaklık	23
2.3.2.2. Yağış	24
2.3.2.3. Yağış Etkinliği	26
2.3.2.4. Nem Buharlaştırma ve Bulutluluk	28
2.3.2.5. Rüzgar Frekansları	29
2.4. HİDROGRAFİK ÖZELLİKLER	31
2.4.1. Eğirdir Gölü	31
2.4.2. Kovada Gölü	34

2.4.3.Akarsular	34
2.4.4.Yeraltı Suları	34
2.4.4.1.Kocapınar Kaynağı	35
2.4.4.2.Değirmen Kaynağı	35
2.4.5. Taşkın Koruma Tesisleri	36
2.5.TOPRAK ÖZELLİKLERİ	37
2.5.1.Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları	37
2.5.2.Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı	37
2.5.3.Kırmızı Akdeniz Toprakları	37
2.5.4.Alüvyal Topraklar	39
2.5.5.Kahverengi Orman Toprakları	39
2.5.6.Kestane Rengi Topraklar	39
2.6. DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ	40
BÖLÜM III: BEŞERİ COĞRAFYA	44
3. BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	45
3.1.NÜFUS	45
3.1.1.Tarihsel Süreç İçerisinde Nüfus	45
3.1.1.1. Cumhuriyet Öncesi Nüfus	45
3.1.1.2. Cumhuriyet Sonrası Nüfus	45
3.1.2.Yerleşmelere Göre Nüfus	47
3.1.2.1. Kır Nüfusu	47
3.1.2.2. Şehir Nüfusu	49
3.1.3. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunluğu	50
3.1.4. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri	51
3.1.4.1. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı	51
3.1.4.2. Nüfusun Sektörel Dağılışı	56
3.1.4.3. Nüfusun Eğitim Durumu	57
3.1.4.4. Nüfusun Beslenme ve Sağlık Durumu	61
3.5. YERLEŞME	63
3.5.1. Yerleşmenin Tarihçesi	63
3.5.2. Yerleşme Şekilleri	64
3.5.2.1. Şehir Yerleşmesi	64
3.5.2.2. Kır Yerleşmeleri	64
3.5.2.2.A. Kuruluş Yerlerine Göre Kır Yerleşmeleri	64

3.5.2.2.B. Ormana Göre Kır Yerleşmeleri	65
3.5.2.2.C. Yükselti Basamaklarına Göre Kır Yerleşmeleri	66
3.5.2.2.D. Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Kır Yerleşmeleri	67
3.5.2.2.E. Yerleşme Dokularına Göre Kır Yerleşmeleri	67
3.5.2.2.F. Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Kır Yerleşmeleri	67
BÖLÜM IV: EKONOMİK COĞRAFYA	69
4. EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	70
4.1. Tarım	70
4.1.1. Arazi Büyüklüğü ve Mülkiyet Durumu	70
4.1.2. Başlıca Tarım Ürünleri ve Ekiliş Sahaları	72
4.1.2.1. Tahıl Tarımı	72
4.1.2.2. Sanayi Bitkileri	72
4.1.2.3. Meyvecilik	75
4.1.2.4. Sebze Tarımı	76
4.1.2.5. Yem Bitkileri	77
4.1.2.6. Baklagiller	78
4.1.2.7. Yumrulu Bitkiler	79
4.1.2.8. Seracılık	79
4.1.3. Tarımsal Organizasyon	79
4.1.4. Tarımda Karşılaşılan Sorunlar	81
4.2. HAYVANCILIK	82
4.2.1. Büyükbaş Hayvancılık ve Küçükbaş Hayvancılık	82
4.2.2. Yük Ve Çeki Hayvanı Varlığı	83
4.2.3. Kümes Hayvancılığı	83
4.2.4. Arıcılık	84
4.2.5. Su Ürünleri	85
4.2.6. Hayvansal Islah Çalışmaları	86
4.3. SANAYİ	87
4.3.1. Cumhuriyet Öncesi Sanayi	87
4.3.2. Cumhuriyet Sonrası Sanayi	87
4.3.2.1. Asya Meyve Suları ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.	88
4.3.2.2. Unsa A.Ş.	88
4.3.2.3. Has Su Ürünleri A.Ş.	88
4.3.2.4. Ege Balık Ağları Limited Şirketi	89

4.3.2.5. Küçük Sanayi Kuruluşları	89
4.4. EL SANATLARI	89
4.5. MADENCİLİK	90
4.6. TURİZM	90
4.7. ULAŞIM	93
4.7.1. Demiryolu Ulaşımı	93
4.7.2. Karayolu Ulaşımı	93
BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER	97
5.SONUÇ VE ÖNERİLER	98
FOTOĞRAFLAR	101
KAYNAKLAR	110

ÖNSÖZ

Eğirdir İlçesi'ni coğrafi açıdan değerlendirmeyi amaçladığımız bu araştırma bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Coğrafyanın ilkelerine uygun olarak Eğirdir'in fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özellikleri analiz ve sentez edilerek, saha ile ilgili coğrafi sonuçlara varılmaya çalışılmıştır. Fiziki şartlar, beşeri ve ekonomik özellikler ile ilgili sorunlar tespit edilerek, çözümleri için yapılabilecek çalışmaların belirlenmesi için çaba gösterilmiştir.

Tez konusunun seçiminde ve araştırmanın arazi safhası da dahil tüm aşamalarında büyük yardımlarını gördüğüm danışmanım Yrd. Doç. Dr. Adnan PINAR, Yrd. Doç. Dr. Adnan BULDUR, Yrd. Doç. Dr. Recep BOZYİĞİT'e teşekkürü borç bilirim. Ayrıca gezi, gözlem, dökümanter veri toplama safhasında yardımlarını gördüğüm tüm kamu kurum ve kuruluşlarının yetkililerine, çalışmamda her zaman desteğini gördüğüm Yrd Doç. Dr. Kadir TEMURÇİN'e, arkadaşım Hasan Ozan BAŞKAN'a teşekkürü borç bilirim.

Çalışmamın başından sonuna kadar, maddi ve manevi hiçbir desteği benden esirgemeyen aileme en içten teşekkürlerimi sunarım.

Koray KARABACAK

Konya-2007

ÖZET

Araştırma sahasını oluşturan Eğiridir Isparta'ya bağlı bir ilçedir. 37° 50' 41" - 38° 16' 55" kuzey enlemleri ile 30° 57' 43" - 30° 44' 39" doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Akdeniz Bölgesi Antalya Bölümü içinde yer alır Göller Yöresi'nde Türkiye'nin 4. büyük gölü olan Eğiridir Gölü'nün doğudan batıya uzanan kıyılarında kurulmuş olup, 1414 km.² yüzölçümüne ve 918 m. yükseltiye sahiptir.

Araştırma sahası; kuzeyden Yalvaç ve Gelendost, doğudan Şarkıkaraağaç ve Aksu, güneyden Sütçüler ilçeleri, güneybatıdan Burdur ili, batıdan Isparta merkez ve Atabey ilçesi ve kuzeybatıdan Senirkent ilçesiyle çevrelenmiştir

Araştırma sahasının yaşı Paleozoik'e kadar inmektedir. Saha Alpin orojenik hareketlerden etkilenerek yer yer kıvrımlı, kırıklı ve faylı bir yapı özelliği göstermektedir. Araştırma sahasında İç Anadolu'nun karasal iklimi ile Akdeniz Bölgesi'ne has olan Akdeniz İklimi arasında bir geçiş iklimi görülmektedir. Doğal bitki örtüsünde ovalık kesimler ile dağlık kesimler arasında farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıkta başta yer şekilleri, bakı, yükselti gibi topografik unsurların yanında iklim faktörünün de etkisi vardır. Ova tabanında kızılçam ve maki türleri hakim tür iken yükseltinin fazla olduğu kesimlerde karaçam, Lübnan sediri, Toros göknarı, hakim türdür.

Eğiridir eski dönemlerden itibaren çevredeki ticaret yolları üzerinde bulunmasından dolayı önemli bir konaklama ve ticaret merkezi konumunda olmuştur. Günümüzde 40 996 kişilik nüfusu ile Isparta-Konya devlet karayolu üzerinde bulunan bir ilçedir.

Araştırma sahasında 4 belde, 24 köy bulunmaktadır. Yerleşme daha çok tarımsal üretim için sulama imkanlarının ve toprak şartlarının uygun olduğu Boğazova çevresinde toplanmıştır. Sahanın temel ekonomik geçim kaynağı, elma ve su ürünleridir. Bunun dışında hayvancılık ve orman ürünleri gibi ekonomik etkinliklerde görülmektedir.

ABSTRACT

Eğirdir where forms the searching area is a county of Isparta. It is placed at 37° 50' 41" - 38° 16' 55" north Latitudes and 30° 57' 43" - 30° 44' 39" east longitudes. It is in Antalya zone in the Mediterranean District. Eğirdir was set along the side from east to west of Eğirdir Lake that is the 4th lake of the Turkey in the lakes districts. It has got 1414 km. 2 surface area and 918 m. height.

Searching area: It surrounds with Yalvaç and Gelendost county in Northern, Şarkikaraağaç and Aksu county in Eastern, Sütçüler county in Southern, Burdur city in South-eastern, Isparta city and Atabey county of Isparta in Western, and finally Senirkent county of Isparta in North-western.

The age of searching area goes to Palozic age. The area indicates place folded, cracked, and fault structure feature as being effected with Alpine Orojenic movement. It is seen passing climate between terrestrial climate of Anatolia with Mediterranean climate of Mediterranean District in the searching area. It is seen the differences between plain sectors and mountainous sectors in the natural plant cover. There is the effect of climate factors beside the topografic components like earth forms, aspect and altitude. In spite of red pine and lemur type is the dominant type in the plain base, the black pine, Lebanon cedar and toros giknar is the dominant type on the high mountains.

Eğirdir has been the important accommodation and commercial centre because of it is on the commercial centres in the around since years ago. It is a county where is on Isparta – Konya state highway. Nowadays its population is 40 996 people.

There are 4 towns and 24 villages in the researching area. Settlement crowds around Boğazova where becomes suitable to the watering facilities for agricultural products and land conditions more. The base living source in the area is apple and water products. Besides it is seen economic products like stockbreeding and forest products.

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No

Tablo:2.1. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Sıcaklığın Aylara Dağılışı	23
Tablo:2.2. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Yüksek ve Düşük Sıcaklığın Aylara Dağılışı	24
Tablo:2.3. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı	25
Tablo:2.4. Araştırma Sahasında Ortalama Kar Yağışlı Gün Sayısı	26
Tablo:2.5. Eğirdir'in De Martonne (1923) ve Erinç (1965) Formüllerine Göre İklim Tipi	26
Tablo:2.6. Thornthwaite'e Göre Eğirdir'in Su Bilançosu Tablosu	27
Tablo:2.7. Ortalama Nisbi Nem Miktarı	28
Tablo:2.8. Buharlaşma Miktarı	28
Tablo:2.9. Ortalama Bulutlu Gün Sayısı	29
Tablo:2.10. Ortalama Açık Günler Sayısı	29
Tablo:2.11. Ortalama Kapalı Günler Sayısı	29
Tablo:2.12. Eğirdir'in Aylık Rüzgar Frekansları	30
Tablo:2.13. Pupa Çayı Senirkent Köprüsü Ortalama Akım Değerleri	34
Tablo:2.14. Pupa Çayı Uluborlu Köprüsü Ortalama Akım Değerleri	35
Tablo:2.15. Hoyran Deresi Gökçe Ali Ortalama Akım Değerleri	35
Tablo:2.16. Çaydere Eğirdir Gölü Girişi Ortalama Akım Değerleri	35
Tablo:2.17. Araştırma Sahasındaki Taşkın Koruma Tesisleri	36
Tablo 3.1. Eğirdir İlçesinin Cumhuriyet Öncesi Nüfusu(1882)	45
Tablo 3.2. Eğirdir İlçesinin Nüfus Değerleri (1927-2000)	46
Tablo 3.3. Eğirdir İlçesi Kır Nüfusu (1927-2000)	48
Tablo 3.4. Eğirdir İlçesi Şehir Nüfusu (1927-2000)	49
Tablo 3.5. Eğirdir İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyet Oranları (1927-2000)	52
Tablo 3.6. Eğirdir İlçe Nüfusunun Yaş Grubu ve Cinsiyetlere Dağılımı (1927)	53
Tablo 3.7. Eğirdir İlçe Nüfusunun Yaş Grubu ve Cinsiyetlere Dağılımı (2000)	53
Tablo 3.8. Eğirdir İlçesi'nde Çalışan Nüfusun Sektörlere Dağılımı (1927)	56
Tablo 3.9. Eğirdir İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Sektörlere Dağılımı (2000)	57
Tablo 3.10. Eğirdir İlçesi'nde Okuma Oranları 7 yaş ve üstü (1927)	58
Tablo 3.11. Eğirdir İlçesi'nde Okuryazarlık ve Eğitim Durumu 6 yaş ve üstü (2000)	58
Tablo:3.12. İlçe Merkezindeki İlköğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları	59
Tablo:3.13. Kırsal Yerleşimlerdeki İlköğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları	59
Tablo:3.14. Araştırma Sahasındaki Orta Öğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları	60
Tablo:3.15. 2005-2006 Yılı Eğirdir İlçesi Eğitim Kurumlarına Göre Öğrenci Sayıları	60
Tablo:3.16. 2005-2006 Yılı Eğirdir İlçesi Eğitim Kurumlarına Göre Öğretmen Sayıları	60

Tablo:3.17. Araştırma Sahasındaki Yüksek Öğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları	61
Tablo:3.18. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi'ndeki Personel Sayısı	62
Tablo:3.19. Araştırma Sahasındaki Sağlık Ocakları ve Personel Durumu	63
Tablo:3.20. Eğirdir'deki' Kır Yerleşmelerinin Kuruluş Yerlerine Göre Sınıflandırılması	65
Tablo:3.21. Eğirdir'deki Kır Yerleşmelerinin Ormana Göre Konumları	66
Tablo:3.22. Eğirdir'deki Kır Yerleşmelerinin Yükselti Basamaklarına Göre Dağılışı	67
Tablo:4.1. Araştırma Sahasında Arazilerin Kullanılış Durumu	70
Tablo:4.2. Büyüklüklerine ve Çiftçi Sayısına Göre Arazi Dağılımı	71
Tablo:4.3. Araştırma Sahasında Yerleşmelere Göre Tarım Alanları	71
Tablo:4.4. Ekili Dikili Alanların Ürünler Göre Dağılımı	72
Tablo:4.5. Tahıl Ürünlerinin Ekiliş Oranları ve Verimleri (2005)	73
Tablo 4.6: Yetiştirilen Sanayi Bitkilerine Göre Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2000)	74
Tablo 4.7: Yetiştirilen Meyvelere Göre Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2005)	75
Tablo:4.8. Araştırma Sahasında Ağaçtan Elde Edilen Bazı Meyvelerin Dikim alanı ve Ağaç Sayıları	76
Tablo 4.9. Yetiştirilen Sebzelere Göre Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2005)	76
Tablo 4.10: Yetiştirilen Yem Bitkilerine Göre Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2005)	77
Tablo 4.11. Yetiştirilen Baklagillere Göre Ekiliş Alanları ve Miktarları (2005)	78
Tablo 4.12. Yetiştirilen Yumrulu Bitkilere Göre Ekiliş Alanları ve Miktarları (2005)	79
Tablo:4.13. Boğazova Sulaması Sulanan Tarım Arazileri ve Oranları	80
Tablo:4.14. Araştırma Sahasındaki Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ve Üye Sayıları	80
Tablo 4.15. Bazı Tarımsal Alet ve Makinelerin Sayısı	81
Tablo 4.16. Büyükbaş Hayvan Varlığı (2005)	82
Tablo 4.17. Küçükbaş Hayvan Varlığı (2005)	83
Tablo 4.18. Yükle ve Çeki Hayvan Varlığı (2005)	83
Tablo 4.19. Kümes Hayvanı Varlığı (2005)	84
Tablo 4.20. Eğirdir'de Bazı Yerleşmelere Göre Kovan Sayısı(2007)	85
Tablo:4.21. Eğirdir Gölü'nde Üretilen Su Ürünleri (1958-1990 Ton)	85
Tablo:4.22. Eğirdir Gölü'nde Çıkarılan Su Ürünleri (Kg)	84
Tablo:4.23. Araştırma Sahasında Hayvan Sağlığı ile İlgili Çalışmalar	86
Tablo:4.24. Eğirdir İlçesi'nde Sanayi Kollarına Göre İşletme ve Çalışanlar Sayısı (1927)	88
Tablo:4.25. Araştırma Sahasındaki Tarımsal Ürünlerin Tasnif Tesisleri	89
Tablo:4.26. Eğirdir İlçesi'nde Turizm Tesisleri ve Kapasiteleri	90
Tablo:4.27. Eğirdir İlçesi'nde Konaklama Yapan ve Günibirlik Gelen Turistlerin Yıllara Göre Sayısı	91
Tablo:4.28. Bazı Yerleşmelerin Eğirdir İlçe Merkezine Uzaklıkları (Km)	94
Tablo:4.29. Eğirdir İlçe Merkezi'nin Çevre İl ve İlçelere Olan Uzaklığı (Km)	95

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil: 1.1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası	5
Şekil: 2.1. Araştırma Sahasının Jeoloji Haritası	14
Şekil: 2.2. Araştırma Sahasının Topografya Haritası	18
Şekil: 2.3. Araştırma Sahasının Jeomorfoloji Haritası	20
Şekil: 2.4. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Sıcaklığın Aylara Dağılışı Grafiği	24
Şekil: 2.5. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı Grafiği	25
Şekil: 2.6. Yıllık Ortalama Yağışın Mevsimlere Dağılışı Grafiği	25
Şekil: 2.7. Thornthwaite'e Göre Eğirdir'in Su Bilançosu Grafiği	27
Şekil: 2.8. Araştırma Sahasının Rüzgar Gücü	30
Şekil: 2.9. Araştırma Sahasının Hidrografya Haritası	33
Şekil: 2.10. Araştırma Sahasının Toprak Haritası	38
Şekil: 2.11. Araştırma Sahasının Bitki Örtüsü Haritası	41
Şekil: 3.1. Eğirdir İlçesinin Nüfus Değerleri	46
Şekil: 3.2. Eğirdir İlçesinin Kır Nüfusu (1927-2000)	49
Şekil: 3.3. Eğirdir İlçesinin Şehir Nüfusu (1927-2000)	50
Şekil: 3.4. Eğirdir İlçesinin Nüfus Piramidi (2000)	54
Şekil: 3.5. Araştırma Sahasının Nüfus Haritası	55
Şekil: 3.6. Eğirdir İlçesinde Çalışan Nüfusun Sektörlere Dağılımı (1927)	56
Şekil: 3.7. Eğirdir İlçesinde Çalışan Nüfusun Sektörlere Dağılımı (2000)	57
Şekil: 4.1. Araştırma Sahasında Arazilerin Kullanılış Durumu Grafiği	70
Şekil: 4.2. Tahıl Ürünlerinin Ekiliş Oranları	73
Şekil: 4.3. Sanayi Bitkilerinin Ekiliş Oranları	74
Şekil: 4.4. Yem Bitkilerinin Ekiliş Oranları	77
Şekil: 4.5. Baklagillerin Ekiliş Oranları	78
Şekil: 4.6. Yumrulu Bitkilerin Ekiliş Oranları	79
Şekil: 4.7. Araştırma Sahasının Ulaşım Haritası	96

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Foto: 1.1. Eğiridir İlçe Merkezinin Genel Görünümü	102
Foto: 2.1. Eğiridir İlçe Merkezinin Güneyinde Fay Yüzeyi	102
Foto: 2.2. Eğiridir İlçe Merkezinin Batısında Yamaç Döküntüsü	103
Foto: 2.3. Eğiridir İlçe Merkezinin Batısında Yamaç Döküntüsü	103
Foto: 2.4. Araştırma Sahasında Maki Türleri ve Kızılçam Ormanı	104
Foto: 2.5. Araştırma Sahasında Tahrip Edilmiş Doğal Bitki Örtüsü	104
Foto: 3.1. Eğiridir İlçe Merkezinde Heyelan Bölgesinde Yerleşme	105
Foto: 3.2. Araştırma Sahasında Toplu Köy Yerleşmesi	105
Foto: 3.3. Araştırma Sahasında Dağınık Köy Yerleşmesi	106
Foto: 4.1. Boğazova'da Bodur Elma Bahçeleri	106
Foto: 4.2. Araştırma Sahasında Elma Bahçeleri	107
Foto: 4.3. Araştırma Sahasında Bulunan Meyve Suyu tesislerinden Asya Meyve Suyu Sanayi	107
Foto: 4.4. Araştırma Sahasında Bulunan Soğuk Hava Deposu	108
Foto: 4.5. Araştırma Sahasındaki Yeşilada'dan Görünüm	108
Foto: 4.6. Araştırma Sahasındaki Tarihsel Yapılardan Dünderbey Medresesi	109
Foto: 4.7. Araştırma Sahasındaki Bulunan Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı	109

BÖLÜM I: GİRİŞ

1. GİRİŞ

1.1. ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ SINIRLARI VE GENEL ÖZELLİKLERİ

Araştırma sahası “Eğirdir İlçesi”nin sınırları olup ülkemizin Akdeniz Bölgesi Antalya Bölümünün içerisinde 37° 50' 41" - 38° 16' 55" kuzey enlemleri 30° 57' 43" - 30° 44' 39" doğu boylamları derecelerinde bulunmaktadır. Eğirdir ilçesi, Göller Yöresinde Türkiye' nin 4. büyük gölü olan Eğirdir Gölü'nün doğudan batıya uzanan kıyılarında kurulmuş olup, 1414 km² yüzölçümüne sahiptir. Ortalama yükseltisi 918 m.dir. Araştırma sahası; kuzeyden Yalvaç ve Gelendost, doğudan Şarkıkaraağaç ve Aksu, güneyden Sütçüler ilçeleri, güneybatıdan Burdur ili, batıdan Isparta merkez ve Atabey ilçesi ve kuzeybatıdan Senirkent ilçesiyle çevrelenmiştir. Isparta il merkezine uzaklığı 35 km'dir (Foto: 1.1).

İlçenin kuzey kesiminde oldukça büyük bir alan kaplayan Eğirdir Gölü ile burayı Isparta çöküntü alanından ayıran dağlar, yüzey şekillerinin esasını oluşturur. Kuzeybatıda Barla Dağı (2799 m.), batıda Davras Dağı (2635 m.), güneydoğusunda Dulup Dağı (2046 m.), doğuda ise Yandağ (2116 m.) önemli yükseltiler durumundadır. Eğirdir Gölünün büyük bir bölümü ile Kovada Gölünün tümü ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

Göller Yöresinin en büyük doğal zenginliklerinin başında Eğirdir Gölü gelmektedir. Isparta ili sınırları içinde yer alan ve kuzey – güney uzanımlı büyük bir çöküntü alanının kuzey sınırında oluşmuş karstik bir göl olan Eğirdir Gölü, ortalama 475 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 4. büyük gölüdür. Hacmi ise 4 milyar m³ tür. Deniz seviyesinden 918 m. yükseklikte bulunan gölün ortalama derinliği 10 m. en derin noktası ise 16,5 m.'dir. Kuzey– güney uzunluğu 48 km olan gölün, doğu – batı genişliği 2,6–16 km. arasında değişmektedir. Kuzeyde kalan ve daha küçük bir alanı kaplayan bölümüne Hoyran Gölü, güneyde kalan bölümüne ise Eğirdir Gölü denir. Her iki bölüm Hoyran Boğazı ile birleşir.

Eğirdir Gölü, zengin balıkçılık potansiyelinin yanı sıra, sulama ve enerji üretimi bakımından da önem taşımaktadır. Gölden çevredeki tarım alanlarının sulanmasında yararlanıldığı gibi, bir regülatör ve kanalla Kovada I ve Kovada II hidroelektrik santrallerinin su ihtiyacı da karşılanmaktadır. 1994 yılı sonlarında tamamlanan tesislerle Isparta ilinin içme suyu ihtiyacının bir bölümü de Eğirdir Gölünden sağlanmaktadır.

Eğirdir ve çevresinde bulunan yüksekliği 2000 m.'yi geçen dağlar, kuzeydoğu-güneybatı yönlü dağ uzantıları ile kuzeybatı-güneydoğu yönlü dağ uzantılarının kesişme alanını teşkil etmektedir. Bu alan 3. Jeolojik zamanda yani Alp Orojenezi sırasında oluşmuştur. Miyosende karalaşmaya başlayan saha, daha sonra Neojen ve Kuaternerde dikey hareketler sonucu yükselmiş, bunun sonucunda her iki tarafta yükselen dağlar arasında Eğirdir Gölü ile Kovada Gölü arasındaki çöküntü alanı ile bunun kuzeyinde düztabanlı bir polyeyi işgal eden Eğirdir

Gölu oluşmuştur. Eğiridir Gölu sahip olduğu doğal zenginlikler nedeniyle alternatif turizm sahası olarak her yıl yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir.

Eğiridir İlçesi güneyinde yer alan II. Zamana ait derin denizel çökel istifleri ile ofiyolit kayaçların çoğunlukta olduğu karbonat kayaç serilerinden oluşan, engebeli topoğrafya oluşturan ve kısmen yaşlı bir temel üzerinde kuzey-güney doğrultulu bir ova içerisinde çökelen IV. Zaman alüvyon çökellerini taşıyan bir jeolojik dağılıma sahiptir.

Eğiridir ilçesi iklim bakımından Akdeniz ve Karasal iklimleri arasında bir geçiş alanında yer almaktadır. İlçenin güney kısımlarında Akdeniz ikliminin etkileri daha belirgin olurken, kuzeye gidildikçe İç Anadolu ikliminin özellikleri daha belirginleşir. Eğiridir'de denizden uzaklık, yükseklik ve diğer fiziki şartların etkisi ile yıllık sıcaklık farkı fazladır.

Eğiridir ilçesinin güney kısmının Akdeniz iklimi, kuzey kısmının ise İç Anadolu iklimi etkisi altında olması doğal bitki örtüsünün yayılışını etkilemektedir. Özellikle güney kısımlarda yoğunlaşan orman örtüsü kuzeye gidildikçe seyrekleşmekte ve step bitki örtüsü görünümü kazanmaktadır. Dağlar kısmen ormanlıktır. Genel olarak kızılçam, karaçam hakim olup; ayrıca meşe, ardıç, sedir, köknar topluluklarına rastlanmaktadır. Ayrıca yöreye has endemik bir tür olan "Kasnak Meşesi" orman toplulukları dikkati çekmektedir.

Eğiridir ilçesinin toprakları killi ve kalkerlidir. Dağlar arasında bazı önemli düzlükler yer almaktadır. Bunların en önemlisi Boğazova düzlüğüdür. Tarımsal üretimin büyük bir kısmı Boğazovadan sağlanmaktadır.

İlçenin nüfusu Cumhuriyetin ilanından sonraki yıllarda hızlı bir artış göstermiştir. 1927'de 28 596 kişi olan nüfus 1935'de 33 538 kişi, 1980'de 45 005 kişi ve 2000 yılı nüfus sayımında ise iç göçlere bağlı olarak 40 996 kişiye ulaşmıştır.

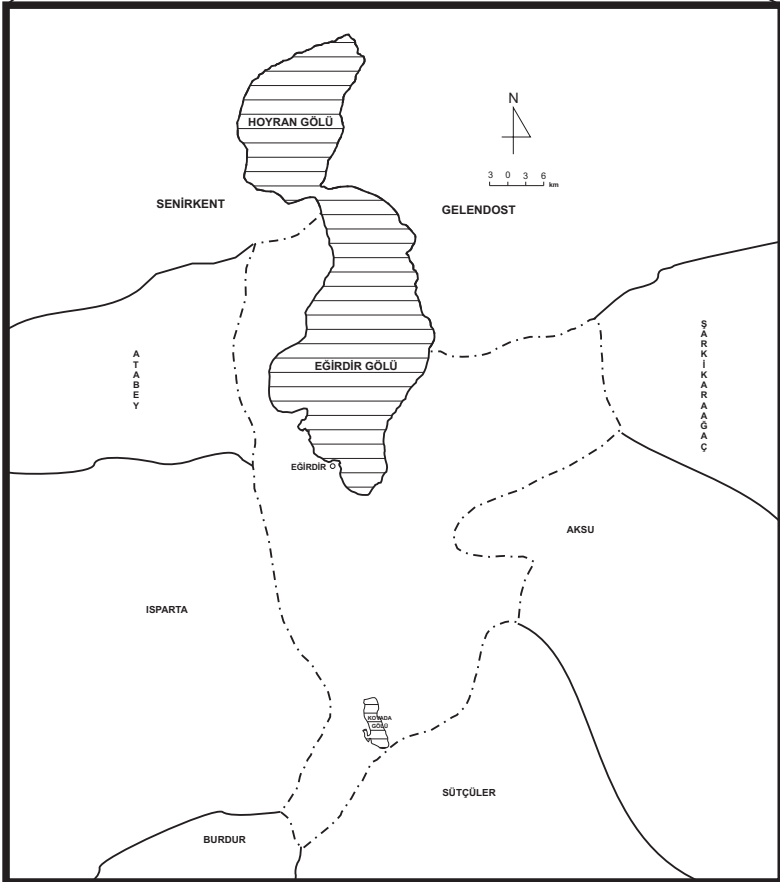
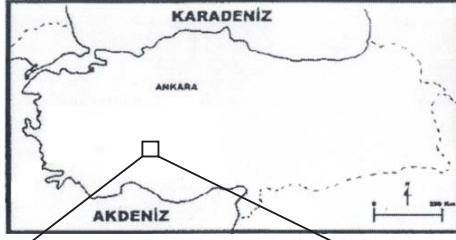
Araştırma sahasındaki yerleşmeler Eğiridir ilçe merkezi şehir yerleşmesi ve belde ve köy yerleşmelerinden oluşan kır yerleşmeleridir. Kır yerleşmelerinden 4'ü belde 24 tanesinde köy statüsündedir. Yerleşmede etkili olan ana unsur arazi yapısı ve bakı gibi genel coğrafi şartlardır. Kır yerleşmeleri tarımsal etkinliklere daha uygun olmasından dolayı Boğazova'da yoğunlaşmıştır.

Araştırma Sahasında 25 ilköğretim okulu, 9 orta öğretim kurumu ve Süleyman Demirel Üniversitesine bağlı 1 fakülte ve 1 meslek yüksek okulu bulunmaktadır. Sağlık hizmetleri ise Eğiridir Kemik Eklem Hastalıkları Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi ve 9 tane sağlık ocağında verilmektedir.

Günümüzde Eğiridir ilçesinin ekonomik durumu oldukça güçlü bir yapıya dayanmakta olup, en önemli gelir kaynağı, ihracata yönelik elma ve su ürünleridir. Bu iki ürün ilçede

sektör oluşturmuştur. En önemli sanayi tesisleri elma yetiştiriciliğinin yoğun olması nedeniyle ortalama kapasitesi 120 000 tonu bulan soğuk hava depoları ile tasnif tesisleridir.

Bunlardan başka hayvancılık, k¼c¼k sanatlar, orman ¼r¼nleri gibi ekonomik faaliyet dalları da vardır. Kırsal kesimde halkın hemen hemen tamamı tarımla uğraşırken, bir b¼l¼m¼ de tarımdan arta kalan zamanlarında halı dokumaktadırlar.

Şekil : 1.1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası

1.2. ARAŞTIRMA SAHASI İLE İLGİLİ DAHA ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

ALAGÖZ, C., A. , (1944)

Eğirdir Gölü ve çevresini araştırdığı çalışmasında; Göl zemininin düz olması nedeniyle bu sahanın tektonik hareketler sonucunda çökmüş olabileceğini belirtmiştir. Kovada ve Boğazova polyelerinin oluşumun da tektonik olaylarla beraber karışımında etkili olduğunu belirtmiştir.

ARDEL, A. , (1951)

“Göller Bölgesi’nde Morfolojik Müşahadeler” adlı çalışmasında; Eğirdir, Kovada ve Hoyran Gölü havzalarını açık havzalar grubuna dahil etmiş, Havzanın çukur kesimlerinin Kuaterner’in plüvyal dönemlerinde sularla dolması sonucu göllerin oluştuğunu belirtmiştir. Bölgenin ovalık kesimlerinin oluşumunda ise karışımın etkili olduğunu belirtmiştir.

PLANHOL, X, de., (1951)

Eğirdir Gölü Güneyinde Tabii Üniteler adlı eserinde araştırma sahasını Kovada – Eğirdir polyesi, büyük dolinler mknatsı ve güney vadileri olarak üç farklı şekilde sınıflandırmıştır.

DUMONT ve KEREY, (1975)

Eğirdir gölü’nün güney kesimlerinin stratigrafik ve tektonik özelliklerini tektonik formasyon olarak Miosen’in bulunduğunu araştırmacılar belirtmişlerdir. Araştırma sahasındaki Karacahisar birliği Üst Kratesede, Anamas birliği ise Eosen’de son bulmaktadır araştırmışlardır. Bu araştırmacılara göre bölgede Karacahisar birliği, Ofiolit birlik, Dulup birliği ve Anamas -Akseki birliği olmak üzere dört tane yapısal birim bulunmaktadır. Karacahisar birliği temeli oluşturmaktadır ve kuzeydoğu – güneybatı olmak üzere iki farklı Paleozoik temele dayanmaktadır. Ofiolit birlik ve Dulup birliği allakton konumludur. Araştırma sahsında post.

ARDOS, M., (1977)

“Eğirdir Gölü Güneyinin Jeomorfolojisi ve Davraz Dağı’nda Pleistosen Buzullaşması” adlı eserinde; Eğirdir Gölü’nün güney ve güneydoğusunu içeren bir sahayı araştırmıştır. Bu sahasın tektonik olaylar, flüvyal etmenler, karışma ve yüksek kesimlerde ise buzlaşmanın etkili olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmasında bu alanı üç jeomorfolojik üniteye ayırmıştır; doğudaki karstik platolar sahası, Davraz Dağı ünitesi ve Davraz Dağı’nda Pleistosen buzullaşması şeklindedir.

KARAMAN, E. (1989)

Çalışmasında Afrika – Avrasya yakınlaşması ile bölgede sağ ve sol yanla atımlı iki makaslama fayın oluştuğunu bunların kesiştiği yerde Eğirdir Gölü’nün açılmaya başladığını

kuzey – güney doğrultulu açılma çatlaklarının normal faylara dönüşmesiyle Eğirdir Gölü'nün oluştuğunu belirtir.

AVCI, M. , (1990)

“Göller Yöresi Batı Kesiminin Bitki Coğrafyası” adlı eserinde; araştırma sahasını Akdeniz iklimiyle İç Anadolu'nun karasal iklimi arasında bir geçiş sahası olarak belirtmiştir. Araştırma sahasının sahip olduğu bu geçiş iklimi özelliğinin bitki örtüsü üzerine belirgin bir şekilde yansıdığını, iklim, toprak ve jeomorfolojik özelliklerin yarattığı farklı yetiştirme ortamları açısından ortaya koyarak. Bitki formasyonlarını orman formasyonu, çalı formasyonu ve alpin bitkiler olmak üzere üç ana grup altında toplamıştır.

ÇİÇEK, İ., (1992)

“ Isparta Ovası ve Yakın Çevresinin Fiziki Coğrafyası” adlı eserinde; araştırma sahasındaki fiziki coğrafya unsurlarını (jeomorfoloji, iklim, hidrografya, toprak ve bitki örtüsü) coğrafya ilkelerine uygun olarak incelemiştir.

ORAN, S. (1992)

Eğirdir –Isparta çevresinin hidrojeolojik incelenmesinin yapıldığı çalışmada, Kovada Gölü'nün kireçtaşları üzerinde oluşmuş tektonik bir göl alanı olduğunu, tektonizma ve litolojik özelliklerin bağlı olarak tüm su kaçaklarını faylar ve karstik yolların denetlediğini ortaya koymuştur.

TEMURÇİN, K., (2004)

“Isparta İli Ekonomik Coğrafyası” adlı çalışmasında ekonomik coğrafyanın bölümleri olan tarım, enerji kaynakları, madenler, sanayi, ulaşım, ticaret ve turizm konuları hakkında bilgiler vermiştir. Araştırma sahasında, doğal faktörler ile beşeri ve ekonomik faktörlerin birbirlerini nasıl etkilediğini ortaya koymak ve coğrafi perspektif doğrultusunda bu etkileşimin açıklamıştır.

ATAYETER, Y., (2005)

Aksu Çayı havzasının jeomorfolojik ve hidrografik özelliklerini ele aldığı çalışmada, araştırma sahasının tektonik yapısı ve gelişimi, jeomorfolojik evrimi, tatbiki jeomorfolojik özelliklerinin izahını yapmıştır.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE METODU

Bu araştırma bir yüksek lisans tez çalışmasıdır. Araştırma ile Eğirdir ilçesinin fiziki, beşeri ve ekonomik özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmiŐtir. Araştırma sahasında Eğirdir ilçesi çeşitli özellikleriyle coğrafyanın ilkelerine uygun olarak incelenmiŐtir.

Araştırmanın ilk aŐamasında saha ile ilgili basılmıŐ eserler ve tezler incelenmiŐtir. Devlet Su İŞleri XVIII. Bölge Müdürlüğü, Devlet Meteoroloji İŞleri Genel Müdürlüğü, Köy Hizmetleri Isparta İl Müdürlüğü, Isparta Tarım İl Müdürlüğü, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından hazırlanmıŐ rapor, bülten ve haritalar, Harita Genel Komutanlığı tarafından hazırlanan çalışma alanını kapsayan 1/ 100 000 lekli Topografya haritasının Isparta M 25, M 26, Afyon L 25 paftalarından yararlanılmıŐtır. Bu haritalardan yararlanılarak topografya, jeoloji, hidrografya, toprak, yerleşme, doğal bitki örtüsü haritaları çizilmiŐtir. Ayrıca araştırma sahasında yapılan gözlem ve çalışmalardan da yararlanılmıŐtır.

Dkmanter veri toplama aŐamasından ve arazi çalıŐmalarından sonra yazım aŐamasına geilmıŐ, coğrafya biliminin ilkleri olan nedensellik, dağılım, ilişki ilkelerine bağlı kalınarak elde edilen veriler değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada bunları yanında elde edilen verilere bağlı olarak çizilen tablo ve grafikler, çekilen fotoğraflardan da araştırma sahasının fiziki, beşeri ve ekonomik özelliklerinin ortaya konmasında yardımcı olmaları için gereken yerlerde ihtiyaç doğrultusunda yararlanılmıŐtır.

1.4. ARAŞTIRMA SAHASININ TARİHÇESİ

Eğirdir ilçesine sınır komşusu olan Isparta Merkez İlçe, Atabey, Senirkent, Gelendost ve Ş.Karaağaç İlçeleri içinde 35 höyük üzerinde Geç Neolitik (MÖ 8000-5500), Erken Kalkolitik (MÖ 5500-4500) ve Tunç Çağ (MÖ 3000-1200) dönemlerine ait malzemelerin bulunması Eğirdir ilçesinin de bu tarihi dönemleri geçirdiği anlaşılmaktadır. Hitit dönemindeki (MÖ 1800-1200) metinlerde bugünkü Eğirdir İlçesi topraklarının da içinde bulunduğu bölgenin adı Pitaşşa olarak geçer. Frig (MÖ 750-690), Lidya (MÖ 690-547) ve Pers (MÖ 547-334) dönemlerinde bölge sadece siyasal olarak el değiştirmiş, hiçbir zaman tam olarak ele geçirilememiştir. MÖ 334-323 tarihleri arasında Büyük İskender'in kontrolüne giren bölge, MÖ 323 yılında Büyük İskender'in ölümünden sonra haleflerinden Seleukos ve Lysimakhos arasında yapılan Kurupedion Savaşı (MÖ 281) sonucunda Seleukosların eline geçmiştir. Eğirdir sivrisi eteğinde kurulan Prostanna antik kenti hakkında fazla bir bilgi yoktur.

Barla kasabasında bulunan Parlais antik kentinin yeri L. Robert'in Bedire köyü yakınında bulunduğu sınır yazıtıyla tespit edilmiştir.

M.Ö. 188-133 yılları arasında Bergama Krallığının elinde bulunan bölge, M.Ö. 130'da Romalılar tarafından ele geçirilerek, MÖ 102-49 yılları arasında Kilikia Eyaleti içine alınmış, daha sonra Asia Eyaletine bağlanmıştır. MÖ 39 yılında Galat Kralı Amyntasın kontrolüne giren bölge MÖ 25 yılına kadar bu durumda kalmış, daha sonra Galatia eyaleti içine alınmıştır. Roma İmparatorluğunun MS 395 yılında parçalanmasıyla Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) sınırları içinde kalmıştır. Bizans egemenliğinin son dönemlerinde, şehrin adı "Akroterion" olarak geçmektedir. Akroterion Helen dilinde herhangi bir nesnenin en uçtaki yada en üstteki bölümünü anlatır. Bu ismin verilmesinin nedeni Eğirdir sivrisinin tüm yörede göze çarpana doruğundan kaynaklanmaktadır.

Yöredeki ilk Türk yerleşmesinin 1071 yılından birkaç yıl sonra gerçekleştiği sanılmaktadır. 1097 yılındaki Dorilaion (Eskişehir) savaşından sonra Türk boyları Haçlı – Bizans baskısı altında Anadolu içlerine çekilmişse de 1176 Mirayakefalon zaferi ile yeniden çevreye yerleşmeye başlamışlardır.

Eğirdir ve çevresi 1204 yılında çevredeki şehirlerle birlikte Anadolu Selçuklu Devletinin eline geçti. Selçuklu sultanları göl kenarındaki bu güzel beldeyi zaman zaman sayfiye yeri olarak kullanmışlardır bu dönemde yerleşmenin adı "Cennetabat" olarak isimlendirilmiştir. (Isparta İl Yıllığı, 1996: 120).

Selçuklular döneminde şehrin imarına önem verilerek surlar onarılmıştır. Ortaçağda, Mısır'la ticaret ilişkisini sağlayan Antalya limanından Anadolu içlerine giden yol üzerinde

önemli bir konaklama ve ticaret merkezi haline gelen Eğirdir şehir merkezinin 3 km güneyinde, göl kıyısında Anadolu Selçuklu kervansaraylarının en büyükleri arasında yer alan Eğirdir Hanı 1237 yılında Selçuklu Sultanı II.Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından yaptırılmıştır. Eğirdir bu özelliğinin yanı sıra XII. yüzyılın son yarısıyla XIII. yüzyılda ilmi ve sosyal hareketlerin canlı olduğu ve bununla ilgili müesseselerin (Medrese, Tekke, Mevlevihane vs.) bulunduğu şehirler arasında yer almıştır.

Anadolu Selçuklu Devletinin yıkılmasının ardından Feleküddin Dündar Bey tarafından 1301 yılında Hamitoğulları Beyliği kurulunca bu beyliğin Uluborlu'dan sonra 1310 yılında ikinci merkezi Eğirdir olmuştur. Beyliğin kurucusu bu şehirde imar hareketlerine girişmiş ve kendi adına izafetle buraya Felekabad adını vermişti. Şehir 1324-1327 yılları arasında İlhanlılar'ın Anadolu valisi Timurtaş tarafından işgal edilmiştir. Dündar Bey bu dönemdeki İlhanlı hakimiyetini tanımıştır. XIV. yüzyılın ikinci yarısında Eğirdir Karamanoğulları'nın saldırılarına uğramıştır. Bu saldırılar üzerine Hamitoğulları öteki komşuları olan Germiyanogulları ve Osmanogulları'ndan yardım istemek zorunda kalmıştır. Osmanogulları'nın bu yardımına karşılık Hamit Beyliği'nin bir kısım toprakları Osmanlılara verildiği halde Eğirdir 1390 yılına kadar beyliğin elinde kalmış ve bu tarihte Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı hakimiyeti altına alınmıştır.

Timur 1402 yılında kazandığı zaferin ardından Anadolu'da giriştiği hareket sırasında Eğirdir'i Karamanoğlu II. Mehmet'e vermiştir. Mehmet Bey de Timur adına Kayseri, Konya, Larende'de olduğu gibi Eğirdir'de sikke bastırmıştır. Fakat Karamanlılar daha sonra 1425 yılında Eğirdir'i Osmanlılar'a iade etmek zorunda kalmıştır. Eğirdir ve çevresi Osmanlı idaresi altında Selçuklu ve Hamitoğulları dönemindeki ihtişamını kaybetmiştir. XVI. yüzyılın başlarında Isparta'nın nüfusu Eğirdir'i geçmiştir. Bununla birlikte önemli bir pazar yeri olma özelliğini sürdürüyordu. Nitekim XVI. yüzyılda Hamit Sancağı içindeki on altı pazar yerinden biri de Eğirdir idi. Seyyahların ifadelerine göre, Eğirdir'in XVI. yüzyıldan bu yana pek fazla gelişmemiş olduğu anlaşılmaktadır. Osmanlı döneminde XVI. yüzyılın yarısına kadar Konya vilayetine bağlı bir sancak beyliği olan Eğirdir, 1867 yılında ilçe statüsüne kavuşmuştur (1. Ulusal Turizm Sempozyumu 1998 s.21)

Eğirdir'in Osmanlı döneminde XX. yüzyılın başlarına kadar ulaşım bakımından pek parlak olmayan vaziyeti, İzmir-Aydın demiryolu hattının 1912 yılında buraya kadar uzatılmasıyla iyi bir duruma gelmiştir. Bu sayede halı sanayi ve halı ticaretinde belirgin ilerleme kaydedildi.

Yunanlıların İzmir'i işgali üzerine tüm yurttaki milli direniş hareketinin başladığı dönemde Eğirdir Milli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti teşkilatı kurulmuş, bu teşkilatın mahalleler

ve köylerde de şubeleri açılmış, heyetleri oluşturulmuştur. Bu cemiyet aracılığıyla Eğirdir ve köyleri, Milli Mücadeleye önemli ölçülerde insan ve malzeme yardımlarında bulunmuştur. Eğirdir Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonrada ilçe statüsünü korumuştur 1899 ve 1914 yıllarında Isparta yöresinde meydana gelen şiddetli deprem, Eğirdir'de büyük bir tahribat oluşturmamıştır. Cumhuriyet Döneminde Eğirdir'de meydana gelen büyük olaylardan birisi de 4 Mayıs 1959 da ki büyük yangındır. Bu yangından sonra Eğirdir yeni baştan imar edildi. (Isparta İl Yıllığı, 1996:121).

Eğirdir ilçe merkezinde 25 mahalle bulunmaktadır. Bunlar; Ağa, Bağlar, Cami, Demirkapı, Gökteş, Hacışeyh, Hamam, İmaret, İstasyon, Kale, Katip, Konnebucağı, Kubbeli, Menderes, Pınarpazarı, Poyraz, Kızılçubuk, Sanayi, Sekibağ, Seydim, Yazla, Yenimahalle, Yeşilada, Altinkum ve Bağboğan'dır. Ayrıca Barla Bucağı, Pazarköy, Sanidris ve Gökçehöyük beldeleri bulunmaktadır. Diğer 24 yerleşim birimi ise köy konumundadır.

BÖLÜM:II
FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2. FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.1. GENEL JEOLJİK ÖZELLİKLER

Araştırma sahası Alpin orojenik hareketlerden etkilenecek yer yer kıvrımlı, kırıklı ve faylı bir yapı özelliği göstermektedir. Sahada, Toros Dağ silsilesinin önemli litolojik unsurlarından olan kalker ve ofiolitik birimler geniş yer tutmaktadır.

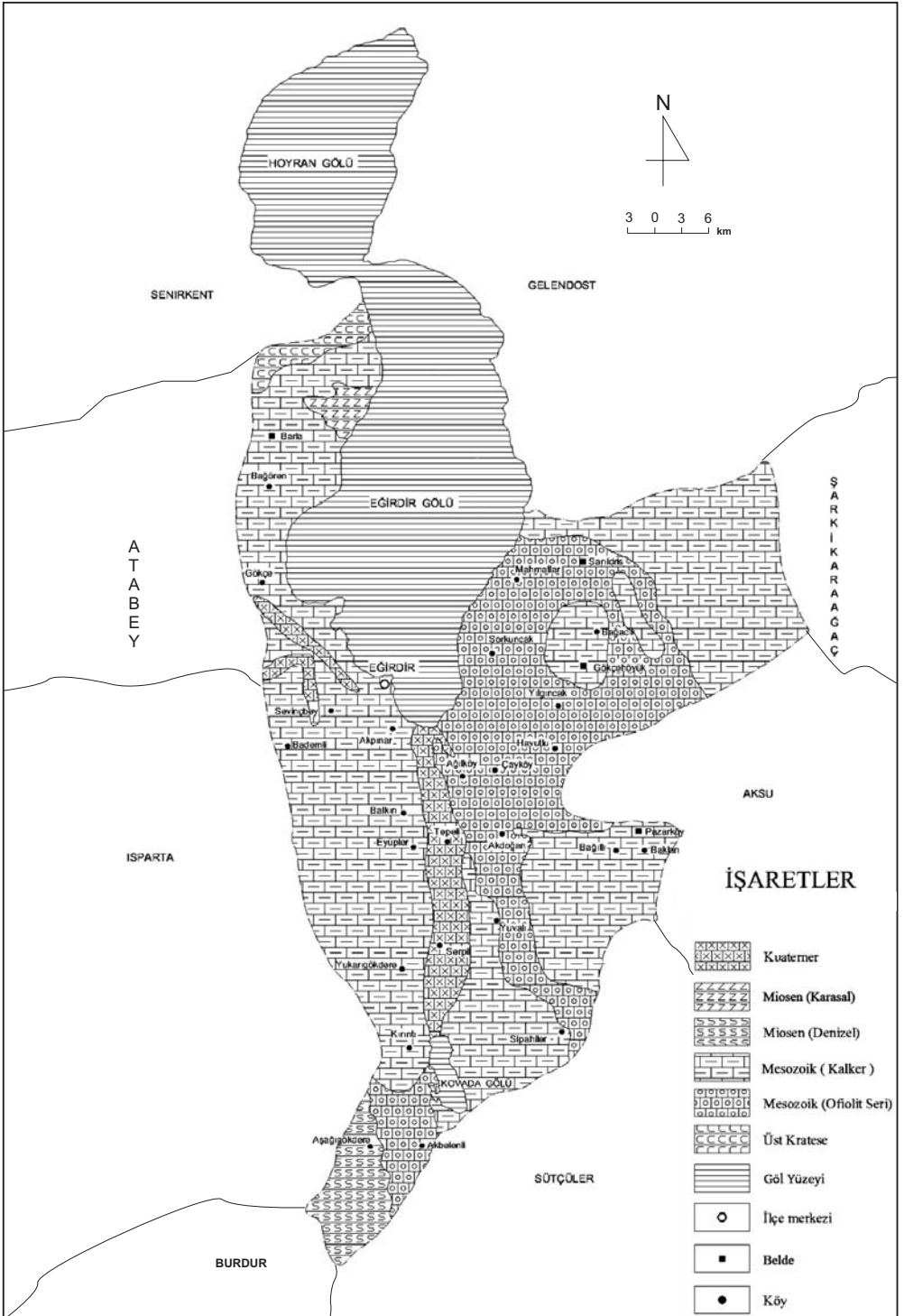
Eğirdir ilçesi ve çevresini yüzeyleyen kayaçlar farklı jeolojik zamanlarda oluşmuşlardır. Özellikle Poleozoik'ten itibaren çeşitli zaman ve devrelerde oluştukları saha çalışmaları ve içerdikleri fosillerden anlaşılmaktadır. Araştırma sahasının büyük bir kısmını kaplayan Eğirdir Gölü'nün oluşumu sahanın jeolojik oluşum ve gelişimini de etkilemiştir.

Eğirdir Gölü'nün tektonik bir çukurluk içersine yerleştiği, daha sonraki Alpin hareketlerden etkilenecek bugünkü şekline kavuştuğu, çeşitli araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur. Göl ve çevresinde ofiolitlerin fazla olması, eğim doğrultusunda gelişmiş faylar ve kıvrımlar sahanın ana morfolojik yapısının ortaya çıkmasında önemli faktörler olmuştur.

Miosen öncesinde Eğirdir Gölü'nün bulunduğu saha çökerken, etrafındaki dağların bir kısmı yükselmiştir. Miosen başlarında çöken saha sularla kaplanmış ve göl haline dönüşmüştür. Yüksek kesimlerde aşındırılan materyaller tortullanarak killi, nemli ve kalkerli seviyeler teşekkül etmiştir. Pliosen başlarında artan tektonik hareketler sonucu mevcut faylar gençleşirken, yüksek kesimler daha da yükselirken göl sahası tam tersine çökmeye uğramıştır. Özellikle bu safhadan itibaren göl çukurluğunda biriken suların temas halinde bulunduğu kalker formasyonları korrasif olarak çözmesi sonucu göl sahası karstik etkilerle genişlemeye başlamıştır.

Gerek tektonik, gerekse karstik etkilerle Eğirdir Gölü'nün kuzeyindeki uzantısı Hoyran Gölü ile birleşmiştir. Eğirdir Gölü'nün güneydeki uzantısı olarak Kovada Gölü'nü görebiliriz. Eğirdir ile Kovada Gölleri arasında yer alan Boğazova Grabeni Kuzey-Güney doğrultulu faylarla şekillenmiş olup aynı zamanda Eğirdir Gölü sularının drene edilmesini sağlamaktadır.

Eğirdir ilçe sınırları içersinde kalan sahada Poleozoik'ten günümüze dek farklı jeolojik devrelerde oluşmuş litolojik birimler bulunmaktadır. araştırma sahasında yer alan Paleozoik formasyonlar Barla yerleşim sahasında orta tabakalı, siyahımsı, gri renkli, resifel kireç taşlarıyla konglomeratik kireçlerden oluşmuştur (Kesici, 1997: 35).

Şekil : 2.1. Araştırma Sahasının Jeoloji Haritası

2.1.1. Mezozoik Formasyonlar

Batı Torosların litolojik yapısını oluşturan kayaçların çoğu Mezozoik yaşlı birimlerdir. Bu kayaçlar içerisinde kalker, ofiolitik seriye ait kayaçlar geniş yer tutar. Ayrıca tektonik hareketlerin etkisi sonucu birimlerin otokton, allakton bir özellik göstermesi sahanın jeolojik yapısını biraz daha karmaşık hale getirmiştir. Araştırma sahasındaki Trias formasyonları farklı sahalarda yüzeylenmektedir. Barla Dağı'nın kuzey yamaçları, Eğirdir Gölü'nün batısındaki Gökçeköy civarındaki ince-orta tabakalı killi kalker ve marların Trias yaşlı olduğu anlaşılmıştır. Arazi çalışmalarımız sonunda buradaki formasyonların 250-300 m kalınlık gösterdiği gözlenmiştir (Çicek, 1992 :12).

Eğirdir ilçe merkezinin güneybatısında gri, grimsi siyah renkli aolitik kalkerler aflere olmuştur. Kalkerler içerisinde ammonit, holabia, doonella mafro fosilleri ile galeonella ve miliopana fosillerinin bulunması, bu formasyonun Üst Trias yaşta olduğunu ortaya koymuştur (Yalçınkaya, Ve Diğerleri, 1986: Mta Rapor No:78 98).

Araştırma sahasının güneyindeki Kovada Gölü çevresinde, Trias yaşlı dolomitik kalkerler yer almaktadır. Koyu, gri, kırılğan yapılı dolomitler “Kovada Dolomiti” olarak adlandırılmıştır (Dumont, 1975).

Eğirdir ilçesini oluşturan sahada Jura'ya ait formasyonlar, gerek sınırlı alanlarda görülmesi, gerekse de tektonik fazların etkisiyle belirlenmesi oldukça güçtür. Buna rağmen Barla Dağı'nın orta kesimleri ile Eğirdir Gölü'nün batı kesimlerinde Trias yaşlı kalkerler üzerindeki neritik mavimsi, gri renkli oolitik kalkerler ile dolomitik kalkerler bulunur. İçerdikleri fosil ve tektonik dokunakları göz önüne alındığında bu formasyonların Jura yaşlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sahasının kuzeybatı, güneybatı, güney ve doğu kesimlerinde farklı sahalarda Tersiyere ait formasyonlara rastlanmaktadır. Üst Trias, Jura yaşlı birimler üzerinde oldukça sert, bol çatlaklı kireç taşlarından oluşan formasyonun kalınlığı yer yer 1500 m'yi bulmaktadır.

Araştırma sahasında, Kretase yaşlı seriler alt ve üst olmak üzere iki farklı gruba ayrılabilir. Alt Kretase serileri Eğirdir ilçe merkezinin kuzeybatısında neritik kalkerlerden oluşur. Yaklaşık kalınlığı 250-500 m olarak belirlenmiştir. Üst Kretase yaşlı seriler neritik ve pelojik ortamlarda oluşan kalkerler içermektedir. Araştırma sahasının güney ve doğu kesimlerinde geniş alanlar kaplamaktadır (Yalçınkaya, Ve Diğerleri, 1986: 1-2).

Araştırma sahasının doğu ve güneyinde ofiolitler geniş yer tutmaktadır. Kalkerlerin aşınım, ortadan kalkması ile yüzeye çıkmış olan ofiolitler, gabro, diabaz ve serpantinlerden

müteşekkildir. Oluşum itibari ile Kretase'ye atfedilen ofiolitler Gelendost-Eğirdir karayolunun geçtiği güzergahta mostra vermektedir.

2.1.2. Tersiyer Formasyonları

Araştırma sahasında Tersiyer formasyonları killi kireçtaşı, kumtaşı, marn ve konglomeralar ile temsil edilmektedir. Araştırma sahasında Tersiyer'e araziler içerisinde Miosen formasyonları önemli yer tutar. Miosen formasyonları araştırma sahasının güneyinde, Kovada Gölü'nün güneybatısı ile Barla'nın kuzeydoğusunda yüzeylenmektedir. Miosen formasyonları genel olarak polijenik çakıllı konglomeralardan oluşmakta ve kalınlıkları 1000-1500 m arasında değişmektedir. Yer yer düzenli istifler halinde bulunan konglomeralar içerisinde ince tabakalar ve merccekler halinde kumtaşı ve kalker seviyelerinde yer alır. Konglomera istiflerinin kalınlıkları 50 cm ile 2000 m arasında değişmektedir (Karaman, 1990: 61).

2.1.3. Kuaterner Formasyonları

Eğirdir Gölü'nün güneye uzantısı olan Boğazova ve çevresinde alüvyonlar yaygındır. Ayrıca Eğirdir-Isparta karayolunun 5. km'sinden itibaren kuzey-güney istikametinde Sevinçbey Köyü'ne doğru uzanan sahada alüvyon formasyonları görülür. Bunun yanında araştırma sahasının farklı kesimlerindeki birikinti koni ve yelpazelerinin oluştuğu sahalarda Kuaterner'e ait formasyonlar görülmektedir.

Araştırma sahasında Kuaterner, Pleistosen ve Holosen yaşlı alüvyonlarla temsil edilmektedir. Pleistosen yaşlı alüvyonlar sıkı çimentolu yer yer Eğirdir Gölü'ndeki seviye oynamaları sonucu küçük çaplı akarsularla derine doğru yarılmış halde bulunmaktadır. bugünkü şekliyle bunlar birer taraça özelliği göstermektedir.

Holosen yaşlı alüvyonlar Boğazova tabanında geniş sahalara kaplar. Gevşek litoloji deki bu alüvyon sahası araştırma sahasının en önemli tarım alanlarını oluşturmaktadır.

Araştırma sahasında Kuaterner'e ait yatay ya da yataya yakın tabaklanmış konglomera, kumtaşı, silttaşından oluşan alüvyonların yanında fay yüzeylerinin önünde oluşmuş yamaç molozları önemli unsurlardır (Kesici, 1997: 35).

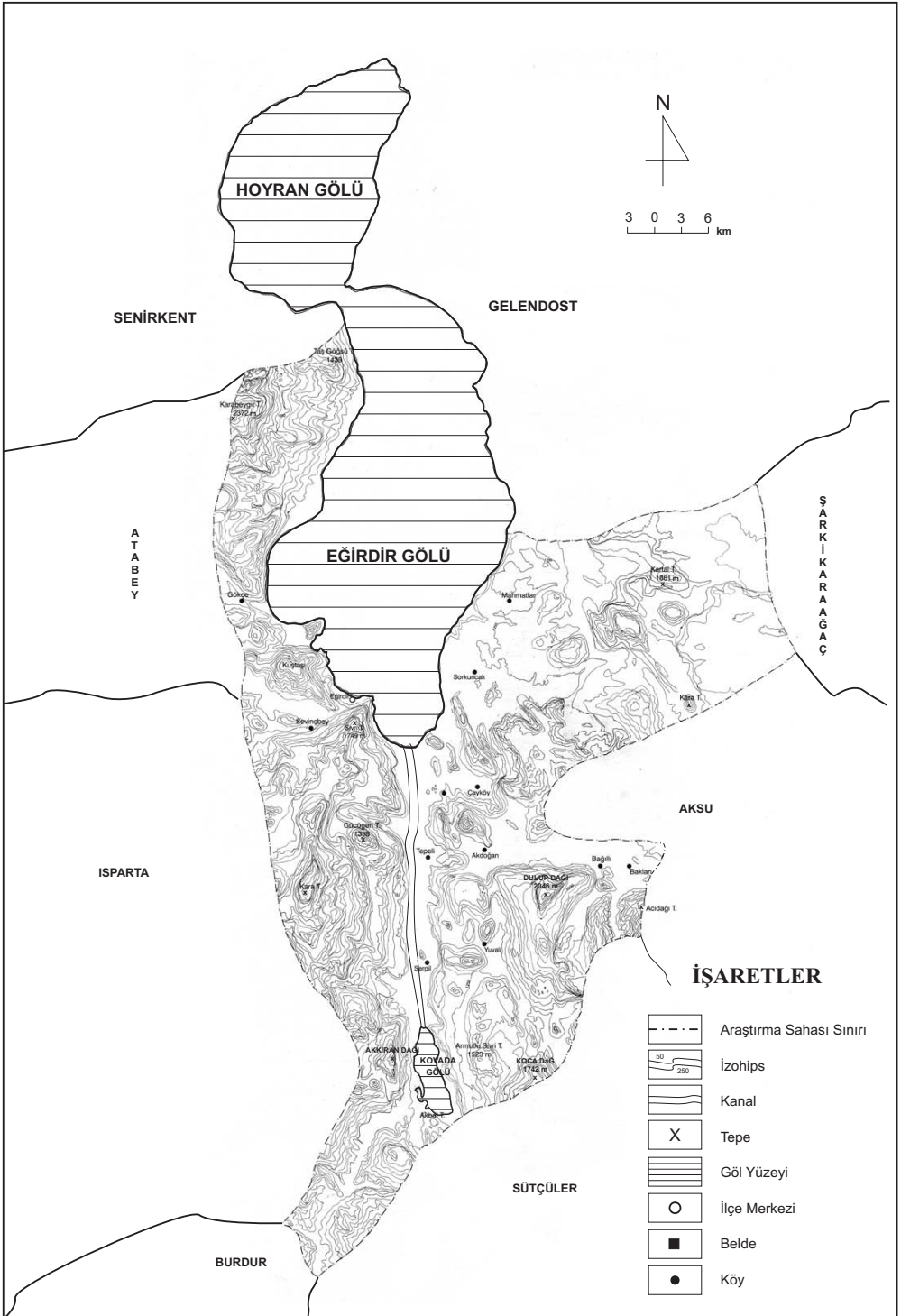
2.2. JEOMORFOLOJİK ÖZELLİKLER

2.2.1. Dağlık Sahalar

Araştırma sahasını oluşturan birimler Trias'dan Eosen sonuna kadar devam eden dönemde teşekkül etmiş alpin formasyonlardan oluşmaktadır. Eğirdir-Kovada göllerini içersine alan havzanın doğu ve batı kesimlerindeki dağlık ve plato sahasında otokton özellikteki Jura-Kratase kalkerleriyle allakton konumlu ofiolitler önemli yer tutar.

Eğirdir Gölü'nün doğu kesiminde yer yer göle ulaşan akarsular tarafından parçalanmış plato yüzeyleri dikkati çekmektedir bu kesimde Çam Tepe (1413 m)'nin yer aldığı saha çevresindeki sahadan bariz bir yükselti ile ayrılmaktadır. Alçak tepelik bir saha görünümünde olan kesim aynı zamanda Postpliosen aşınım yüzeyi konumundadır. Mahmatlar- Sarıdris yerleşimleri arasındaki kesimde yer yer 1250-1500 m'ye çıkan yükselti değerleri genelde 800-1000 m arasında seyrederek, Jura-Kratase yaşlı kalkerlerin bulunduğu bu sahada eğim değerleri 30-35°'yi bulmaktadır. Bu kesim plato karakterinde olmasına karşın Taşlyatak Tepe (1316 m), Karainbaşı Tepe (1319m), Çal Tepe (1354 m) önemli yükseltilerdir. Periyodik karakterli akarsularla parçalanmış sahada Kuzgun Dere, Güneyce Dere, Koca Dere özellikle topografyanın vadilerle yarıldığı yamaçlarda kalker ile ofiolitlerin kontakt noktalarından debileri 0,5-20 lt/sn arasında değişen karstik kaynaklar çıkmaktadır (Kocakavak Pınarı, Ayanoğlu Çeşmesi, Yatak Çeşmesi). Özellikle Eğirdir ilçe merkezinin doğu kesimindeki sahada yüzey ve kaynak sularının azlığı dikkat çeker. Karstik sahada gelen yağmur ve kar suları yeraltına geçmekte, dolayısıyla yüzeysel akışa geçenlerde kısa mesafede Eğirdir Gölü'ne ulaşmaktadır. Bunun yanında yer yer alttaki ofiolitler üzerinden gelen yağmur suları debisi az su kaynakları şeklinde yüzeylenmektedir. Yörede elma ve meyve ziraatinin yaygın olmasının suya olan talebi arttırmasıyla bir çok yerde sondaj ve kaptaj yöntemleriyle su ihtiyacı karşılanma yoluna gidilmiştir.

Araştırma sahasının batı kesimindeki dağlık sahanın kuzeyini Barla Dağı (2799 m)'nin doğu yamaçları oluşturmaktadır. Bu kesimde Taşgöğsü Tepe (1419 m), Kediyağı Tepe (1587 m), Kavur Tepe (1318 m), Karabeygir Tepe (2372 m) önemli yükseltilerdir.

Şekil : 2.2. Araştırma Sahasının Topografya Haritası

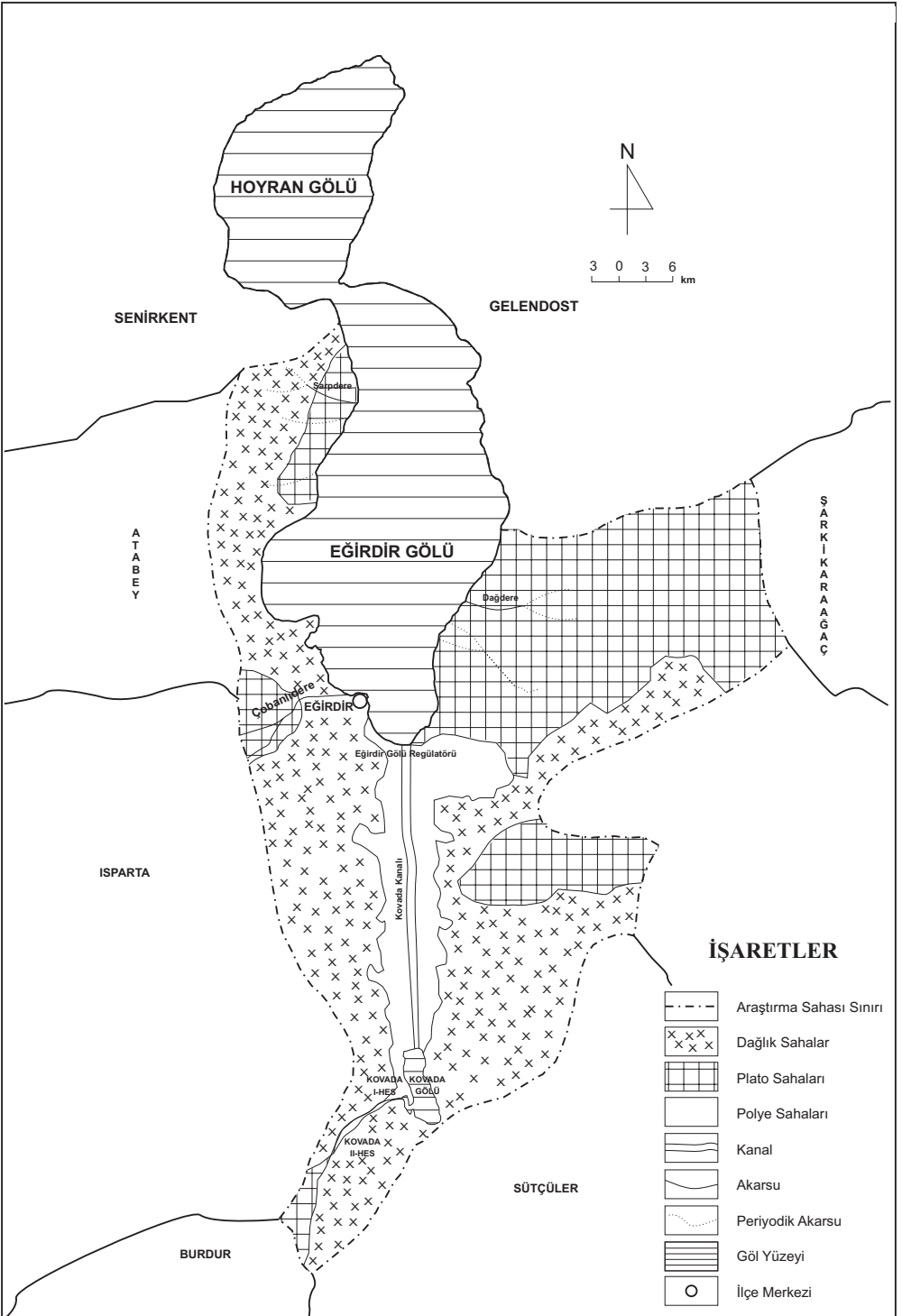
Barla Dağı'nın doğu yamaçlarından kaynaklarını alan çok sayıda küçük akarsu dar ve derin vadiler içerisinde Eğirdir Gölü'ne ulaşırlar. Bu akarsuların yağışlı mevsimlerde sel karakterli oldukları kurak mevsimde ise kurudukları gözlenmiştir. Bu dereler içerisinde Sarp Dere ve Alanyalak Dere'nin Eğirdir Gölü'ne döküldükleri sahalarda klastik malzemelerin oldukça fazla olduğu depolar yer almaktadır.

Eğirdir ilçe merkezinin hemen batısında Sivri Tepe (1749 m) dik yamaçlarıyla dikkati çeker. Sivri Tepe'nin kuzey ve doğu yamaçlarında fay yüzeyleri henüz tahrip olmamış morfolojik unsurlardır. Yükseltinin fazla olmasının yanında fiziki parçalanma sonucu oluşan malzeme eğimin azaldığı kesimlerde yamaç molozları dikkati çeker. Davras Dağı'nın (2535 m) doğusundaki Yürlük Dağı (2157 m), Asacak Dağı ve Bozburun Dağı Kuzey-Güney istikametinde sıralanır. Davras Dağı'nın Eğirdir-Kovada oluşuna bakan doğu yamaçları kuzey-Güney istikametinde uzanan doğrultu atımlı faylarla sınırlandırılmıştır (Foto. 2.1.).Bu fay hattının Balkırı-Yukarıgökdede köyleri arasındaki 13 km'lik bölümünde Asacak Dağı doğu yamaçlarından kaynaklarını alan derelerin parçaladığı fay facetaları dikkati çeker, bu fay hattı aynı zamanda Eğirdir-Kovada oluşunun (grabeninin) oluşmasında etkili olmuş bir fay olmasıyla da dikkati çekmektedir. Davras Dağı'nın doğusundaki Yürlük Dağı, Asacak Dağı ve Bozburun Dağları bariz fay diklikleri ile çevresindeki düzlüklerden ayrılmaktadır. Araştırma sahasında daha önce çalışma yapmış olan ARDOS, Davras Dağı'nın kütleli bir şekilde yükseldiğini dağın doğu, kuzey ve batısındaki fay dikliklerini dikkate alarak bir horst özelliği gösterdiğini belirtmiştir.

Araştırma sahasının ana çerçevesini oluşturan dağlık ve plato sahaları, Toros Dağ sistemi etkileyen alpin hareketlerden etkilenecek yükseldiğini daha sonraki epirojenik hareketlerle de bugünkü asli şeklini kazandığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında dağlık kesimin yükselmesinin aksine, Eğirdir-Kovada oluşunun kuzey-güney yönlü faylarla çıktığı bugünkü tektonik izlerden anlaşılmaktadır.

Eğirdir ilçesi içerisinde kalan diğer morfolojik üniteyi kuzey-güney istikametinde uzanan Eğirdir-Kovada oluşu oluşturmaktadır. Bu oluk içerisindeki çukur sahalarda Eğirdir ve Kovada gölleri yer almaktadır.

Malzeme yüklü bir akarsuyun eğimli yamaçlardan inmesiyle vadi tabanına ulaştığı zaman eğimin azalmasına bağlı olarak akarsuyun taşıma gücü düşer buna bağlı olarak eğim fazlalığından dolayı taşınan malzeme eğim kırıklığının bulunduğu yerde kalır etek döküntülerini oluşturur ve bu kayışat olarak ifade edilir (Foto: 2.2 – Foto: 2.3).

Şekil : 2.3. Araştırma Sahasının Jeomorfoloji Haritası

Eğirdir Gölü'nün oluşumu hakkında bugüne kadar farklı bilim adamları farklı görüşlerde bulunmuşlardır. PLANHOL Eğirdir Gölü'nün tipik bir polye gölü olduğunu ve göl çanağının tektonik menşeli olduğunu, fakat sonradan karstik aşınma sonucu bugünkü şekline kavuştuğunu ifade etmiştir (Ardel, 1951).

LAHN Eğirdir Gölü'nün oluşumunun Neojen zamanda meydana gelen tektonik bir çökme sonucunda oluştuğunu, çevresindeki Alp kıvrımlarına uyan kıyı kesiminde de fayların mevcudiyetinin varlığından bahseder (Lahn,1948: 35).

Eğirdir Gölü çanağı değişik yönlü fayların iştiraki ile oluşmuştur. Gölün kuzey kısmın (Hoyran Gölü) kuzeydoğu-güneybatı, güney kısmı ise Kuzey-Güney yönlü faylarla sınırlanmıştır. Gölün güneyinde bulunan Eğirdir ilçe merkezinde Sivri tepe'nin doğu yamaçında ise kuzeybatı-güneydoğu yönlü fay dikliği henüz özelliğini kaybetmemiştir (Kurt, .2000: 120).

Eğirdir Gölü ve Çevresinde tektonik hareketlerle çöken kısımda asılı vadi sistemleri yer almaktadır, bu durum Eğirdir Gölü çanağındaki çökmenin boyutu hakkında fikir vermektedir.

Eğirdir Gölü'nün güneyinde yaklaşık 25 km uzunluğundaki Boğazova yer alır. Bu depresyonun güney ucu Kovada Gölü tarafından işgal edilmiştir. Aslında Kovada Gölü Boğazova Polyesi içerisinde kalan morfolojik bir birim olarak dikkati çeker. Araştırma sahsı içerisinde en önemli morfolojik unsurlardan birisi de karstik unsurlardır. Bunlar içerisinde de polyeler dikkati çeken şekillerdir. Eğirdir ilçe sınırları içerisinde Boğazova ve Çayköy polyeleri en dikkati çekenleridir.

2.2.2. Polye Sahaları

Boğazova Polyesi: Boğazova polye havzası, Eğirdir Gölü'nün güneyinden itibaren Kovada Gölü güneyine kadar Kuzey-Güney istikametinde uzanır. Boğazova Polyesi çevresinde alpin formasyonlar yer almaktadır. Polye tabanının doğuda nispi yükseltileri 300 ile 400 m arasında değişen plato yüzeyleri çevrelemektedir. Polyeyi çevreleyen dağlık ve plato sahalarında Jura-Kratase yaşlı kalker, ofiolitler hakim litolojiler iken, polye tabanında Pliokuaterner yaşlı killi, şistli, kumlu, çakıllı alüvyonlar yer tutar (Kurt, 2000: 125).

Boğazova Polyesi'nin batı ve doğusunda basamaklı fayların varlığı, polyenin oluşumunda tektonik hareketlerin ne derece etkili olduğunu göstermektedir. Sahadaki faylarla ortaya çıkan grabenin Orta Miosen sonlarında oluştuğu daha sonra graben sahasının çevreden gelen alüvyonlarla dolgulandığı ortaya konmuştur (Kurt, 2000: 127).

Boğazova Polyesi ile ilgili çalışma yapan Kurt'a göre; Boğazova Polyesi ve çevresinde lapyalar, dolinler, uvalalar, kuru karstik vadiler, karstik boğazlar, mağaralar yer

almaktadır. Lapyalar polye tabanını çevreleyen yüksek kesimlerdeki Jura-Kratase yaşlı formasyonlar üzerinde oyuklu ve kanalcıklı bir özellik gösterirler. Dolinler ise özellikle düz plato yüzeylerinde veya eğimin az olduğu sahalarda dikkati çekmektedir. Boğazova Polyesi'nin doğusundaki karstik plato üzerinde Yuvalı köyü güneyinde uvala sahası yer alır. İçerisinde hum karakterindeki tepeler ve düdenler bu uvalaların en temel özellikleridir.

Çayköy Polyesi: Çayköy Polyesi Eğirdir ilçe merkezinin 10-15 km kadar güneydoğusunda yer alır. Çayköy polye tabanı 930-980 m yükseklikte yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu istikametinde uzanan polye tabanı kuzeybatıda Boğazova Polyesi'yle birleşir. Polye'nin oluşumunda teknokarstik etkilerin yanında flüviyekarstik etkilerin rol oynadığı saha ile ilgili çalışma yapmış olan bilim adamlarının ifadeleri ve gözlemlerimiz sonucunda ortaya çıkmıştır.

Çayköy Polyesi, Orta Miosen'den itibaren başlayan karstlaşmanın ardından, Pliosen'de etkili olan yağışlı rejim sonucu akarsu ağı teşekkül etmiştir. Böylece polye sahasındaki şekillenme üzerinde karstlaşmanın yanı sıra flüvyal süreçlerin etkisi söz konusu olmuştur. Doğudan gelen Güneyce Dere Çayköy Polyesi'nin Boğazova Polyesi'ne açılmasını sağlamıştır. Polye içerisinde Tepegediği Tepe (1109 m) tipik bir hum özelliği göstermektedir (Kurt, 2000: 124).

2.3.İKLİM

2.3.1.Genel Sirkülasyon ve Hava Kütleleri

Araştırma sahası bütün Türkiye’de olduğu gibi; kış mevsiminde kutbi, yaz mevsiminde ise Tropikal menşeli hava kütlelerinin etkisi altında kalır. Kış mevsiminde, Türkiye üzerinde Batlık ve Atlantik kaynaklı maritim polar (mP), Sibirya doğuşlu kontinental polar (cP) hava kütleleri etkili olmaktadır. Kuzeyden Akdeniz’e doğru inen bu soğuk hava kütleleri ile güneyden gelen karasal ve denizel tropikal hava kütlelerinin (mT,cT) karşılaşmasıyla batı-doğu yönlü depresyonlar meydana gelir. Bu depresyonlara bağlı olarak Akdeniz kıyı bölgesini aşan hava kütleleri Eğirdir’de ve çevresine bol yağış bırakırlar (Bozyiğit, 2002: 43).

Akdeniz Bölgesi içinde kalan Eğirdir’de gerçek Akdeniz iklimi görülmez. Kıyı kesimindeki yağış ve sıcaklık koşulları, Eğirdir civarında değişikliklere uğrar. Bu nedenle Araştırma sahasında İç Anadolu’nun karasal iklimi ile Akdeniz Bölgesine has olan Akdeniz iklimi arasında bir geçiş iklimi görülmektedir.

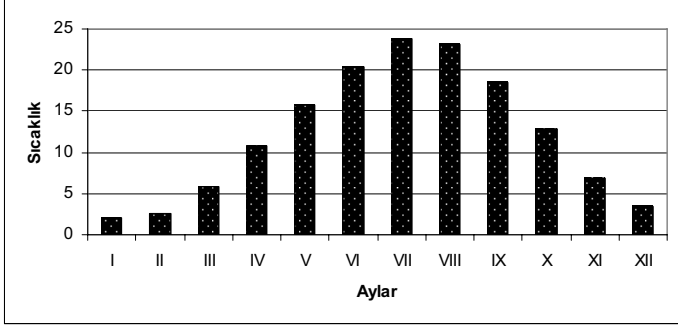
2.3.2.İklim Elemanları

2.3.2.1.Sıcaklık

Eğirdir meteoroloji istasyonunun 20 yıllık rasat değerlerine göre yıllık ortalama sıcaklık 12,1 °C dir. Yıllık sıcaklık farkı ise 21,8 °C dir. Akdeniz Bölgesinde yer alan araştırma sahasında yıllık sıcaklık farkının 20 ° C’ den fazla olmasının ana nedeni denizellik etkisinin iç kısımlara kadar sokulamamasıdır. Yıl içerisinde görülen değerler, 2 °C Ocak ayı ile 23,8°C Temmuz arasında değişmektedir (Tablo:2.1.- Şekil :2.4).

Tablo: 2.1. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Sıcaklığın Aylara Dağılışı (1985-2005)

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Y. Ort
Ort Sic.C	2,0	2,5	5,9	10,8	15,7	20,4	23,8	23,1	18,5	12,9	6,9	3,5	12,1

Şekil: 2.4. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Sıcaklığın Aylara Dağılışı Grafiği

Ortalama yüksek sıcaklık değerleri, kış aylarında 11 ° C ile 13° C arasında değişirken yaz aylarında ise 31,8 ° C ve 33,1 ° C arasındadır. Ortalama düşük sıcaklıklar ise kış aylarında -7,7 ° C ve 1,1 ° C arasında yaz aylarında ise 8,1 ° C, 12,1 ° C arasındadır. Araştırma sahasının 20 yıllık en yüksek sıcaklık ortalaması 23,4 ° C dir. En sıcak ay ise 33,6 ° C ile Temmuz ayıdır. En düşük yıllık sıcaklık ortalaması ise 1,1° C olup en soğuk aylar -7,7° C ile Ocak ve Şubat aylarıdır. Araştırma sahasında en yüksek sıcaklığın görüldüğü ay 2001 yılında 36,8 ° C ile Temmuz ayıdır. En düşük sıcaklığın görüldüğü ay ise 1992 yılında – 12,4 ° C ile Ocak ayıdır. Araştırma sahasında don olayının en sık görüldüğü ay 22.1 ile Ocak ayıdır (Tablo:2.2).

Tablo: 2.2. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Yüksek ve Düşük Sıcaklığın Aylara Dağılışı

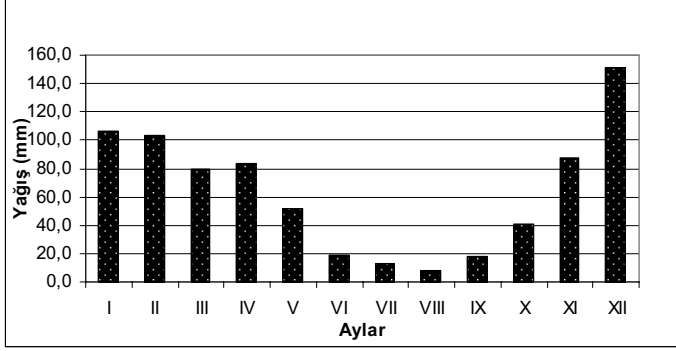
Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y. O.
O. Yüksek S.	11,0	12,9	18,6	24	27,7	31,8	33,6	33,1	30,6	26	18,6	13	23,4
O. Düş. S	-7,7	-7,7	4,8	0,3	3,9	8,1	12,1	11,6	6,6	1,3	-3,8	-7	1,1

2.3.2.2. Yağış

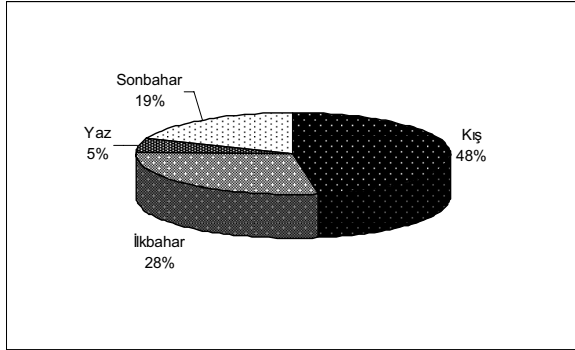
Araştırma sahasında 20 yıllık yağış rasatları incelendiğinde yıllık toplam yağış ortalaması 791,1 mm dir. Toplam yağışlı gün sayısının yıllık ortalaması 95,1'dir. En fazla yağışlı gün sayıları kış aylarında görülür. En fazla yağış alan aylar Aralık (13,1), Ocak (11,5)ve Şubat (11.4) tır. Yağışlı günlerin en az olduğu aylar ise Temmuz (2,4) ve Ağustos (2,5) tur. Araştırma sahasında yıllık ortalama yağışın maksimum değer gösterdiği ay 150,7 mm ile Aralık ayı, minimum değer gösterdiği ay ise 7,5 mm ile Ağustos ayıdır (Tablo:2.3.- Şekil :2.5)

Tablo: 2.3. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.Top.
Yağış(mm)	106,2	103,8	79,6	83,3	51,4	19,2	13,4	7,5	17,8	40,6	87,6	150,7	791,1

Şekil: 2.5. Araştırma Sahasında Yıllık Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı Grafiği

Şekil: 2.6. Yıllık Ortalama Yağışın Mevsimlere Dağılışı Grafiği

Araştırma sahasındaki verilere göre yağış rejimi Akdeniz rejimine uygunluk gösterir. Yağışlar genel olarak yağmur şeklinde düşmektedir. Toplam yağışın % 48'i kış aylarında, %28'i ilkbahar aylarında, %19'u sonbahar aylarında, % 5'i de yaz aylarında görülür.

Araştırma sahasında yapılan 20 yıllık kar ölçümleri sonucunda yıl içerisinde karlı geçen gün sayısı 1,3 gündür. Kar örtüsü ortalama 1,2 gün yerde kalmaktadır. Araştırma sahasında görülen kar yağışı hayatı olumsuz yönde etkilemez.

Tablo: 2.4. Araştırma Sahasında Ortalama Kar Yağışlı Gün Sayısı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.Top.
O.Karlı Gün	2,8	2,6	1,8	0,2	0	0	0	0	0	0	0	0,4	7,8

2.3.2.3.Yağış Etkinliği

Türkiye’de yağış ve evapotranspirasyon yolu ile su kaybı arasındaki ilişkiye dayanılarak bölgelerin nemlilik durumunu ortaya koymak için bazı araştırmalar yapılmıştır. Bütün bu çalışmalardan ülkenin çeşitli bölgelerinin nemlilik-kuraklık dereceleri hakkında bilgi edinmek mümkündür (Koçman, 1993: 72). Araştırma sahasının iklim tasnifindeki yerini ortaya koymak için E.de Martonne ve Erinç formülleri uygulanmak suretiyle somut sonuçlara ulaşılmıştır.

Saha Erinç’in yağış etkinliği formülüne göre ($Im:33,8$) yarı nemli iklim tipine girer. E. de Martonne formülüne göre ise Eğirdir’de Kasım-Nisan ayları arasındaki altı aylık süre çok nemli (ÇN), Mayıs ve Ekim ayları nemli (N), Haziran ayı ve Eylül ayı yarı kurak (YK), Temmuz ve Ağustos ayları kurak (K), geçmektedir (Tablo:2.5).

Erinç formülüne göre de Aralık-Şubat ayları arasındaki üç aylık süre çok nemli (ÇN), Mart, Nisan ve Kasım ayları nemli (N), Mayıs ve Ekim ayları yarı kurak (YK), Haziran- Eylül arasındaki dört aylık sürenin ise kurak (K) olduğu tespit edilmiştir (Tablo:2.5).

Tablo: 2.5. Eğirdir’in De Martonne (1923) ve Erinç (1965) Formüllerine Göre İklim Tipi

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
DeMartonne	ÇN	ÇN	ÇN	ÇN	N	YK	K	K	YK	N	ÇN	ÇN	N
Erinç	ÇN	ÇN	N	N	YK	K	K	K	K	YK	N	ÇN	YN

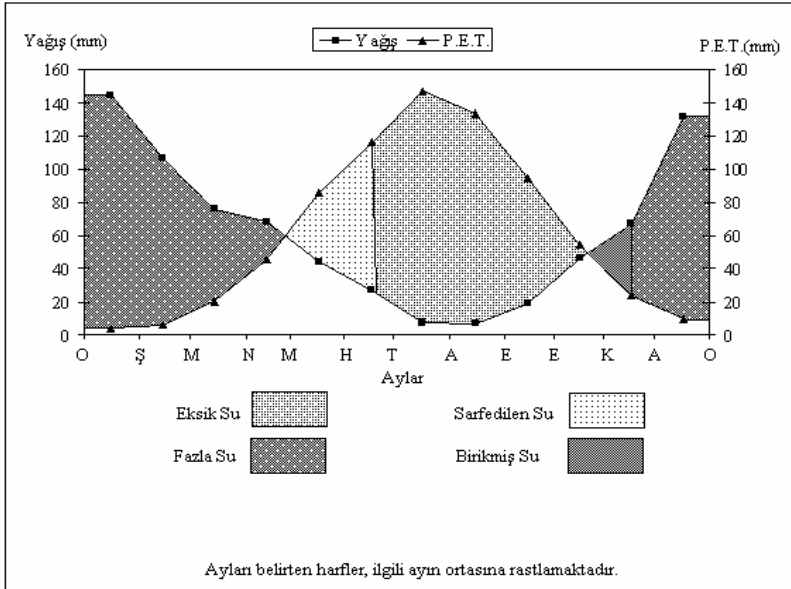
Araştırma sahasında gerek de Martonne ve gerekse Erinç formüllerinin sonuçlarına göre Aralık, Ocak, Şubat ayları çok nemli (ÇK), Temmuz, Ağustos ayları ise kurak (K) olarak gözlenmiştir.

Thornthwaite metodundan elde edilen sonuçlara göre ise araştırma sahası, Haziran-Ekim ayları arasındaki dönemde su eksiği, Kasım ayından itibaren yağışların artmasıyla, toprakta su birikmesi, Aralık-Nisan ayları arasında ise su fazlası görülmektedir (Tablo: 2.6.-Şekil. 2.7).

Tablo: 2.6. Thornthwaite'e Göre Eğirdir'in Su Bilançosu Tablosu

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Sıcaklık	2,5	3,2	6,7	11,3	16,5	20,4	24	23,5	20	14,2	8,6	4,5	12,95
Sıc. İn.	0,35	0,51	1,56	3,44	6,1	8,41	10,75	10,41	8,16	4,86	2,27	0,85	57,65
Dzltm. P.	4,97	7,02	19,74	41,01	69,63	93,69	117,6	114,19	91,13	56,44	27,99	11,31	654,7
D. Pet	4,23	5,9	20,33	45,11	85,55	116,05	147	133,6	94,65	54,26	23,55	9,29	739,5
Yağış	144,2	106,2	76	68,8	44,1	27	7,4	7,1	19,2	45,8	66,8	131,8	744,4
Brk.SuDeğ.	0	0	0	0	-45,45	-58,55	0	0	0	0	43,25	56,75	--
Brk. Su	100	100	100	100	58,55	0	0	0	0	0	43,25	100	--
G. Evap.	4,23	5,9	20,33	45,11	85,55	85,55	7,4	7,1	19,2	45,8	23,55	9,29	359
Su Eks.	0	0	0	0	0	30,5	139,6	126,5	74,45	8,46	0	0	380,5
Su Faz.	140	100,3	55,67	23,69	0	0	0	0	0	0	0	65,76	385,4
Akış	102,9	120,13	77,98	39,68	11,85	0	0	0	0	0	0	32,88	385,4
Nem Orn.	33,06	17	2,74	0,53	-0,48	-0,77	-0,95	-0,95	-0,8	-0,16	1,84	13,18	--

Sonuç olarak araştırma sahasında, Haziran'dan Ekime'e kadar su yetersizliği olan bir kurak dönem söz konusudur. Kasım'dan Mayıs ayına kadar olan sürede ise buharlaşma, yağış toplamının tüketilecek oranda olmadığı için toprakta su bulunur. Buharlaşmanın az olduğu, yağışın ise arttığı dönemde de Toprakta biriken su 5 aylık süre boyunca toprağı nemli tutmaktadır.

Şekil: 2.7. Thornthwaite'e Göre Eğirdir'in Su Bilançosu Grafiği

Mayıs ve haziran aylarında yağışın azalmasıyla Pe Kış mevsiminde Birikmiş olan sudan karşılanır. Temmuz-Ekim ayları arasında görülen su eksikliği ise iklimsel bir sorundur, araştırma sahasındaki ziraat hayatını olumsuz etkiler.

2.3.2.4. Nem Buharlaştırma ve Bulutluluk

Nisbi nem, havada bulunan su buharı miktarı ve sıcaklık değerlerine bağlı olarak değişkenlik gösterir. Kuraklığı hafifletici etkisi nedeniyle tarımsal etkinlikler için önemlidir. Araştırma sahasında nisbi nem yaz aylarında minimum seviyeye iner, kış aylarında ise maksimum seviyeye çıkar. Bu durumun nedeni yaz aylarında sıcaklığın yüksek, zeminin kuru ve bulutluluk oranının az olmasıdır. Kış aylarında ise sıcaklığın düşük ve yağışın fazla olmasıdır.

Nisbi nemin yıl içerisindeki dağılışı incelendiğinde en yüksek değerler Aralık (%78,6) ve Ocak (%77,8) aylarına rastlar. En düşük değerler ise Haziran (%58,7), Temmuz (%54,7) aylarıdır. Yıllık ortalama nispi nem %67 dir (Tablo:2.7).

Tablo: 2.7. Ortalama Nisbi Nem Miktarı (%)

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y. Ort
O. Nispi Nem	77,8	73,6	69,5	67,0	64,6	58,1	54,7	56,9	61,1	68,3	74,6	78,6	67

Araştırma sahasındaki buharlaştırma miktarları incelendiğinde Ocak, Şubat, ve Mart aylarında buharlaştırma görülmezken Nisan ayından itibaren buharlaştırma görülmektedir. Buharlaştırma Haziran ayında en yüksek seviyeye çıkar (Tablo:2.8).

Tablo: 2.8. Buharlaştırma Miktarı (mm)

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Buh Mik	-	-	-	9,3	9,4	12	11,6	11	8,8	6,8	3,2	0

Eğirdir’de bulutluluğun yıl içerisindeki dağılışında farklılıklar görülür, bu farklılıklar üzerinde etkili olan faktörler; hava kütleleri, sıcaklık, nisbi nem ve fiziki koşullardır. Kış ayları bulutluluğun yüksek olduğu aylardır. Araştırma sahasında yıllık ortalama bulutlu gün sayısı 41,8 gündür. Bulutluluğun en az olduğu aylar; Temmuz (7,6 gün) ve Ağustos (8,4 gün) tur. En fazla olduğu ay ise Aralık (14,9 gün) dir (Tablo: 2.9).

Tablo: 2.9. Ortalama Bulutlu Gün Sayısı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.T
O. Bulutlu Gün S.	13,6	14	15,5	17,6	19,8	13,1	7,6	6,2	8,4	12,8	13,8	14,9	157,3

Araştırma sahasında en yüksek açık günler sayısı Ağustos (24,8 gün), en düşük açık günler sayısı ise Şubat (5,7 gün) dir. Araştırma sahasında en düşük kapalı günler Temmuz ve Ağustos aylarında (0 gün) görülür, en fazla kapalı günler ise Ocak ayına (10,8 gün) aittir (Tablo:2.10).

Tablo: 2.10. Ortalama Açık Günler Sayısı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y. T.
Gün Sayısı	6,5	5,7	7,4	5,8	8,5	16	23,4	24,8	20,4	14,6	10,5	6,3	149,9

Araştırma sahasında en düşük kapalı günler; Temmuz ve Ağustos aylarında (0 gün) görülür. En fazla kapalı günler ise Ocak ayında (10,8 gün) dir (Tablo:2.11).

Tablo: 2.11. Ortalama Kapalı Günler Sayısı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y. T.
Gün Sayısı	10,8	8,5	8,1	6,6	2,8	0,8	0	0	1,2	3,5	5,6	9,8	57,8

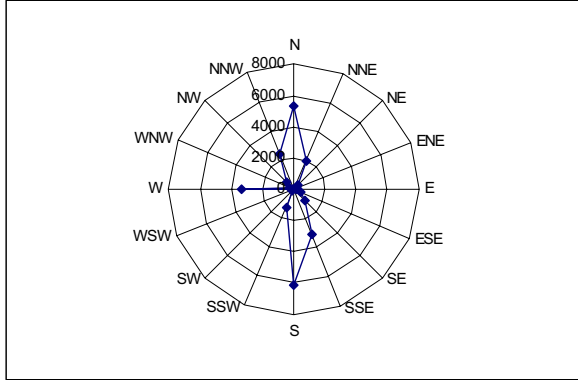
2.3.2.5.Rüzgar Frekansları

Araştırma sahasında yıllık değerler incelendiğinde, Batıdan (W) den esen rüzgarların frekansı tüm yönler içinde en fazla değere sahiptir. Bunu Kuzeyden (N) esen rüzgar frekansı takip eder. Eğirdir’de rüzgarların yıl içindeki esme sayıları incelenirse; Ocak ayında en yüksek frekansa 4,9 ile N, 3,9’ile W yönlü rüzgar sahiptir. Aynı ayda en düşük 0,8 ile ENE ve E 1,1’lik frekansı ile SW takip eder. Şubat ayında en yüksek frekansa 5,3’lük değer ile W , en düşük frekansa ise 0,8’lik değerler ile Doğu (E) ve ESE sektörlü rüzgarlar sahiptir. Mart ayında ise en yüksek frekansa sahip yön 5,1 W, en düşük frekansa sahip yön ise (0,8) ESE’dir. Nisan ayında en yüksek frekansa sahip yön W 5,1, en düşük frekansa sahip yön (0,8) ESE’dir. Mayıs ayında en yüksek frekansa W 4,8, en düşük frekansa sahip yön ESE (0,9)’dir. Haziran ayında en fazla esen rüzgar 4,5’lik değerle W’dur. En düşük frekanslı rüzgar, 0,9 ile ESE’ye aittir. Temmuz ayında, W 5,7’lik değeri ile en yüksek frekanslı yöndür. Bu ayda en az frekansa sahip yön ESE (0,8)’dir. Ağustos ayında bir önceki ayda olduğu gibi en yüksek frekansa sahip yön W (4,3)’dir. En düşük rüzgar frekansı, ESE (0,7) yönüne aittir. Eylül ve Ekim aylarında ise bundan önceki aylarda olduğu gibi en yüksek frekansa W sahiptir. Kasım

ayında ise bundan önceki ayların tersine en yüksek frekans N'ye geçmektedir. Aralık ayında ise N en yüksek frekansa sahiptir. Araştırma sahasında hakim rüzgar yönü kuzey ve güney sektörlü rüzgarlardır (Şekil:2.8).

Tablo: 2.12.Eğirdir'in Aylık Rüzgar Frekansları (1975-2006)

Yönler	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y. O.
N	4,9	5,2	4,6	4,3	3,8	4,1	4,0	3,8	4,1	4	4,9	5,0	4,4
NNE	3,7	4,3	4,2	3,6	3,2	3,4	3,5	3,3	3,4	3,6	3,5	3,5	3,6
NE	1,7	2,6	3,0	2,3	1,6	2,2	2,6	2,2	2,1	2,7	2,0	2,4	2,3
ENE	0,8	1	1,8	1,7	1,4	1,3	1,3	1,3	1,7	1,3	1,1	1,1	1,2
E	0,8	0,8	1,0	0,9	1,0	0,9	0,8	0,9	0,7	0,9	0,8	0,7	0,9
ESE	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6	0,7	0,9	0,7	0,8
SE	1,3	1,2	1,1	1,7	1,1	1,0	0,8	0,9	0,9	1,1	1,2	1,0	1,1
SSE	2,9	3,5	2,9	2,6	2,0	2,1	2,0	2,1	1,9	1,9	2,4	2,6	2,4
S	4,3	4,6	4,5	4,6	3,9	3,8	3,4	3,3	3	3,1	3,6	4,1	3,9
SSW	2,8	2,5	2,6	2,9	2,5	2,2	2,5	2,6	2,1	1,8	2,1	2,0	2,4
SW	1,1	1,2	0,9	1,9	1,4	1,5	1,3	2,1	1,9	1,3	1,7	1	1,5
WSW	1,3	0,9	2,1	2,6	2,1	3,4	4,7	2,0	2,4	3,2	1,3	1,6	2,3
W	3,9	5,3	5,1	5,1	4,8	4,5	5,7	4,3	4,6	3,6	4,1	3,9	4,7
WNW	3,3	2,9	3,8	3,9	4,1	3,9	3,4	3,3	3,3	3,1	3,3	3,1	3,5
NW	2,7	2,7	3,4	3,4	2,9	3	3,3	3,1	3,1	3,1	3,0	2,7	3,0
NNW	3,4	3,8	3,8	3,2	3	3,3	3,5	3,4	3,1	3,3	3,0	3,1	3,4

Şekil: 2.8. Araştırma Sahasının Rüzgar Gülü

2.4. HİDROGRAFİK ÖZELLİKLER

2.4.1. Eğirdir Gölü

Eğirdir Gölü 468 km² yüzölçümüyle göller yöresinin orta kesiminde yer alan Türkiye'nin dördüncü büyük gölüdür (Şekil:2.9). Eğirdir Gölü kuzey-güney doğrultusunda uzanan bir göl olup, bu yöndeki uzunluğu 48 km 'dir. Gölün en geniş kısmı 16 km ile Gökçeköy ile Mahmatlar beldesi arasındaki kısmıdır. Kuzeye doğru daralan gölün Barla Dağı'nın uzantısı olan Sıyrıncak Sırtı ile Kel Tepe arasındaki genişliği 1,5 km'ye kadar iner. Gölün en dar yeri olan bu kesimine Kemer Boğazı denir. Eğirdir Gölü Kemer Boğazı ile iki parçaya ayrıldığı için kuzeydeki bölümüne Hoyran Gölü denilmektedir.

Eğirdir Gölü'nün derinliği hakkında ilk bilgiler LOEWE 'nin yaptığı ölçümlere dayanmaktadır. İNANDIK aynı yazara istinaden en derin yeri 13 m, E. Lahn ise 16,5 m vermektedir. Pek çok yerde ise derinliğin 6-7 m arasında değiştiğini ifade etmiştir (İnandık, 1965: 34).

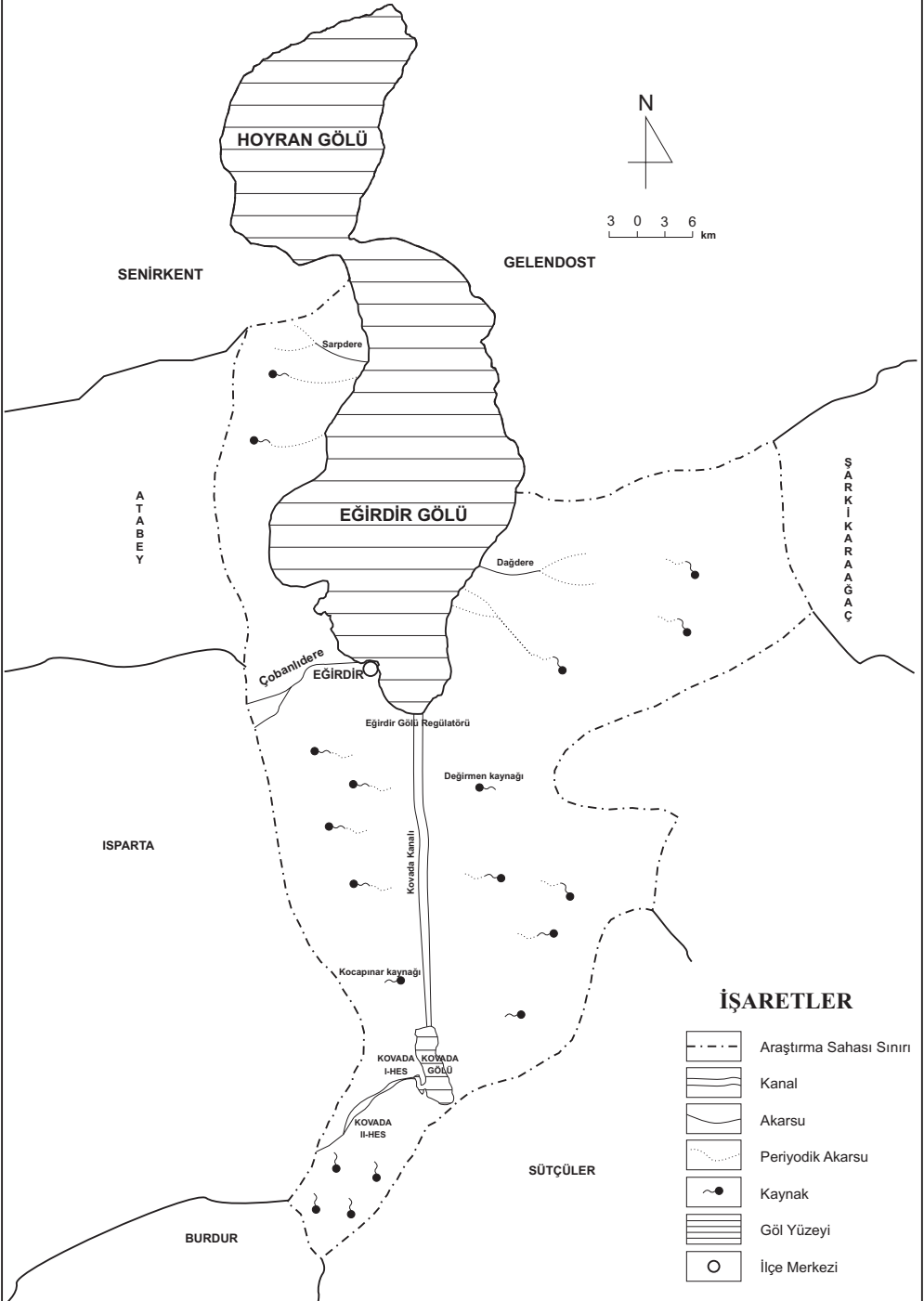
Yağış alanı 3776 km² olan gölün 1962 yılına kadar olan su seviye değişimleri meteorolojik kökenlidir. Yağışın fazla olduğu ve dağlar üzerindeki karların eriyerek akarsularla göle taşındığı mayıs ayında su seviyesi maksimum düzeye ulaşır. Yaz aylarında artan buharlaşma, azalan yağışa bağlı olarak göl seviyesinde alçalma başlar ve sonbahar ayları göl suyu seviyesinin en düşük olduğu aylardır.

Kovada Hidroelektrik santraline gölden su verilmesi, göle gelen akarsular üzerinde baraj ve göletler inşa edilmesi, tarımsal alanların sulanması ve içme suyu ihtiyacı sebebiyle Eğirdir Gölü'nü besleyen Uluborlu yönünden gelen Pupa Çayı, Hoyran Ovası'ndan inen Değirmen Çayı, Yalvaç'tan gelen Ak Çay'dan su alınması gölün seviyesinde düşmelere nede olmuştur. 1991 yılından sonra Eğirdir Gölü Isparta şehrinin içme suyu ihtiyacını karşılamaya başlayınca su seviyesinde değişimler daha belirgin bir hale gelmiştir. Eğirdir Gölü'nün su rejimi üzerinde düdenlerde etkilidir. Gölün batı kıyılarında yaklaşık 45 km 'lik şerit boyunca Kemerboğazı'ndan Eğirdir şehrine kadar olan kesimde Mezozoik kalkerleri yüzylemektedir. Gölün batı kıyıları boyunca uzanan düdenler su kaybına neden olur, bunlar kuzeyden güneye Süpürgelik Düdeni (1,5 m³/sn), Ege Düdeni (1 m³/sn), Çorak Çiftliği Düdeni (1m³/sn), Tozaklı Düdeni (1,25 m³/sn), Karaburun Düdeni (0,4 m³/sn) olarak ölçülmüştür (Kurt, 2000: 122).

Gölün belirli bir ayağı yoktur, yüksek seviyeli dönemlerde güneyindeki Boğazova'ya taşarak buradaki tarım alanlarını su altında bırakması ve ürünlere zarar vermesi, bataklık oluşturarak insan sağlığını tehdit etmesi nedeniyle bunu önlemek için Eğirdir Gölü'nün bir ayakla Kovada Gölü'ne bağlanması düşünülmüştür. Bu konudaki ilk girişimler Osmanlı

Devleti döneminde başlamıştır. Bu konudaki ilk emir 1567 yılındaki bir fermanda belirtilmiştir (Turan, 1942. 99-102). Eğirdir Gölü'nün bir ayakla bağlanması projesi ancak 1956 yılında gölün Boğazova'ya açıldığı yere bir regülatör yapılarak buradan Kovada Gölü'ne ulaşan bir kanala su verilerek Boğazova'yı suların basması önlenmiştir.

Eğirdir Gölü'nün beslenmesinde yağışlar ve karstik kaynakların yanında akarsularda önemli rol oynarlar. Bu akarsuların başlıcaları batıda Uluborlu yönünden gelen Pupa Çayı, Hoyran Ovası'ndan Göle ulaşan Değirmen Çayı ile Yalvaç civarından gelen Akçay dır. Gölü besleyen başlıca karstik kaynaklar, Gençali yerleşmesinin civarından çıkan Kanlı Palamut Pınarı ile Havutlu Pınarı dır.

Şekil : 2.9. Araştırma Sahasının Hidrografiya Haritası

2.4.2.Kovada Gölü

Kovada Gölü Boğazova Polyesi'nin güneyinde bulunur. Göl tekno karstik kökenli tipik bir polye tabanı gölüdür. Deniz seviyesine göre 904 m olan Kovada Gölü 11 km² yüzey alanına sahiptir. Kuzey-güney yönlü uzunluğu 6 km, batı—doğu yönlü genişliği ise 1,5-2 km'dir. En derin yeri 5-6 m kadardır (Çicek, 1992). Kovada Gölü'nün beslenmesinde yağışların yanı sıra Eğirdir Gölü'nden gelen sular da büyük ölçüde etkili olmaktadır. Gölün su kaybında önemli olan etkenlerden birincisi gölün güneyinde yer alan Gökpınar kaynağı yoluyla göl sularının boşalmasıdır, diğer etken ise göl yüzeyinde meydana gelen buharlaşmadır.

Eğirdir Gölü'nün güneyindeki doğal bir gidegenle Boğazova Polye tabanına akan sular, önceleri bataklıklar oluşturarak Kovada Gölü'ne ulaşmaktaydı. Ancak D.S.İ. nin 1950'li yıllarda açtığı drenaj kanalı ile Eğirdir Gölü'nün suları Kovada Gölü'ne akıtılmıştır. Ayrıca 1960'lı yılların başında yapılan Kovada I ve Kovada II hidroelektrik santrallerine akıtılan sular gölün hızla seviye kaybetmesine neden olmuştur. Gölün Eğirdir Gölü ile olan doğal bağlantısı 1977 yılında tamamen kesilmiştir. Bu durum gölün doğal dengesini bozmuş son 30-40 yılda göl seviyesi 4 m kadar alçalmış, ekolojik olarak da zarar görmüştür. Özellikle sığ olan kuzey kesimleri kara haline gelmiştir (Kurt, 2000: 132).

Göl ve çevresi sahip olduğu doğal güzellikler nedeniyle 1970 yılında Milli Parklar Planlama Grubu tarafından milli park alanı olarak ilan edilmiş ve koruma altına alınmıştır. 1992 yılında ise 1. derece da doğal sit alanı ilan edilmiştir.

2.4.3. Akarsular

Araştırma sahasında bulunan akarsular genel olarak periyodik akarsulardır. Yağışlı mevsimlerde dahi akım değerleri düşüktür, yaz aylarında ise kuruma noktasına gelirler. Ancak araştırma sahasın dışında bulunup Eğirdir Gölü'nü besleyen akarsular Pupa Çayı ve Hoyran Deresidir. Bu akarsuların yıllık ortalama akım değerleri sırasıyla 1,95 ve 0,83 m³/sn'dir (Tablo:2.13.- Tablo:2.14.- Tablo:2.15.- Tablo:2.16).

Tablo: 2.13.Pupa Çayı (Senirkent Köprüsünde) Ortalama Akım Değerleri (m³/sn)

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.Ort.
Akım	1,61	2,17	2,65	2,86	1,64	0,56	0,08	0,02	0,02	0,16	0,29	0,79	1,07

Kaynak: D.S.İ. XVIII. Bölge Müdürlüğü verileri

Tablo: 2.14. Pupa Çayı (Uluborlu Köprüsünde) Ortalama Akım Değerleri (m³/sn)

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.Ort.
Akım	4,01	4,26	5,67	4,29	2,31	0,63	0,13	0,01	0,04	0,20	0,31	1,60	1,95

Kaynak: D.S.İ. XVIII. Bölge Müdürlüğü verileri

Tablo: 2.15. Hoyran Deresi (Gökçe Ali Mevkiinde) Ortalama Akım Değerleri (m³/sn)

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.Ort.
Akım	0,50	1	2,15	3,56	1,53	0,60	0,05	0,04	0	0,13	0,12	0,31	0,83

Kaynak: D.S.İ. XVIII. Bölge Müdürlüğü verileri

Tablo: 2.16. Çaydere (Eğirdir Gölü Girişinde) Ortalama Akım Değerleri (m³/sn)

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.Ort.
Akım	6,96	7,61	7,63	8,89	6,61	2,20	0,39	0,23	0,21	0,58	1,23	4,84	3,94

Kaynak: D.S.İ. XVIII. Bölge Müdürlüğü verileri

2.4.4.Yeraltı Suları

Araştırma sahasında yer altı suları açısından en dikkat çeken yer karstik alanların geniş yer tuttuğu Boğazova çevresidir. Buradaki kaynakların en önemlileri Kocapınar kaynağı ve Değirmen kaynağıdır.

2.4.4.1. Kocapınar Kaynağı

Kocapınar Kaynağı Yukarı Gökdere Köyü'nün 1 km kadar güneyinde yer almaktadır. Kaynak, kimyasal reaksiyonla çözünebilme özelliği gösteren karstik bir kaynaktır. Kırık ve eklemeleri izleyen bir çok gözeden çıkmaktadır. Kaynak suyu Eğirdir Gölü'nden gelmekte olan regülatör suyuna karışmaktadır, yükseltisi 940 m'dir. Kaynağın boşalma miktarı kurak dönemlerde (Ekim-Kasım) en az 50 lt/sn, en yağışlı dönemlerde (Ocak-Şubat) en çok 800-1000 lt/sn dolayındadır. Ayrıca bu kaynaktan çıkan bir miktar su Boğazova yönünde alüvyona sızmakta ve toplama havuzunun altından çıkmaktadır (Sipahi, 1987: 136).

2.4.4.2. Değirmen Kaynağı

Bu kaynak Eğirdir ve Kovada gölleri arasındaki Dulup Dağı kuzeyinden boşalmaktadır. Kaynağın çıkışı Tahtalı Dağı kalkerlerinden olmaktadır. Değirmen Kaynağı'nın beslenme sahası güneyindeki Dulup Dağı'dır. 1170 m kotundan boşalan kaynak Boğazova yönüne akarak Eğirdir regülatöründen gelen su ile birleşir. Kaynağın maksimum debisi 528 lt/sn minimum debisi 48 lt/sn olarak ölçülmüştür (Atayeter, 2005: 55).

2.4.5. Taşkın Koruma Tesisleri

Araştırma sahasında D.S.İ. tarafından olası taşkınları önlemek amacıyla 11 tane taşkın koruma tesisi yapılmıştır. Bu tesisler 1 mahalle ve 7 köyü ve bu yerleşmelere ait olan tarım arazilerini yağışların fazla olduğu mevsimlerde olabilecek bir taşkın tehlikesine karşı korurlar (Tablo:2.18)

Tablo: 2.17. Araştırma Sahasındaki Taşkın Koruma Tesisleri

Tesisin Adı	Koruma Alanı (ha)	Korunan Yerleşim
Sevinçbey Köyü T.K	40	1 Köy
A.Gökdere İnişdibi Mah. T.K	-	1 Mahalle
Ağılköy Zirai Arazileri T.K		1 Köy
Çay Dere T.K	20	1 Köy
Balkırı Köyü T.K	45	1 Köy
Bedre Köyü T.K	70	--
Gökçe Höyük	300	--
Eğirdir Gölayağı Islahı T.K	1 100	--
Baklan Köyü T.K	45	1 Köy
Çayköy Arazileri T.R.K	200	1Köy (Tarım Arazileri)
Eyüpler Köyü T.R.K	5	1 Köy

Kaynak: D.S.İ. XVIII. Bölge Müdürlüğü verileri

2.5.TOPRAK ÖZELLİKLERİ

2.5.1.Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları

Bu topraklar esas olarak , kırmızı Akdeniz ve kahverengi toprakların karışık halidir (Şekil:2.10.). A,B,C profilli olan bu toprakların A horizonu iyi gelişmiş olup orta dercede de organik maddeye sahiptir. Organik madde mineral maddeyle iyice karışmıştır. B horizonu daha ağır bünyelidir. Kurak mevsimlerde A ve B horizonları sertleşir. Bu toprak grubunu teşkil eden esas maddeler 2. ve 3. jeolojik zamana ait kalkerler ve bunların parçalanmasıyla oluşan kolivüyalardır. Bu toprakların görüldüğü alanlarda yıllık ortalama sıcaklık değerleri fazladır bu nedenle topraktaki oksidasyona az uğramaktadır. Bu nedenle parçalanamayan toprak koyu renkli bir hal almıştır. Araştırma sahasında Kırmızı kahverengi Akdeniz topraklarının bulunduğu alanlar orman alanları ve kuru tarım alanlarıdır (Atalay, 1982).

Araştırma sahasında Eğirdir ilçe merkezinin batısında, Sevinçbey köyü çevresiyle daha çok güney kısımlarda, kovada polyesi çevresi, Asacak Dağı, Yukarı Gökdere, Kırıntı, Yuvalı köyleri çevresinde görülmektedir (Temurçin, 2004).

2.5.2.Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları

Bu topraklar şistler , serpantin ve kristal kireçtaşı üzerinde orman ve çalı örtüsü altında tipik profilde üst kısımda koyu gri kahverengi A alta daha kırmızı, bünyece ağır B, en alta ise C profili bulunur. Bu topraklarda ph yüksek değerdedir. Araştırma sahasında Yılğınçak ve sorgunçakın güneyinde orman alanları başta olmak üzere meralar kuru tarım alanları ve çok az sulu tarım alanları kireçsiz kahve rengi topraklar üzerinde bulunmaktadır (Şekil:2.10). Bu toprakların bulunduğu sahalarda yapılan başlıca tarımsal faaliyetler buğday, arpa, üretimi ve hayvancılıktır (Çiçek, 1992).

2.5.3.Kırmızı Akdeniz Toprakları

Bu topraklar Akdeniz ikliminin hakim olduğu alanlarda yer alırlar, araştırma sahasında bu toprakların görülmesi buralara kadar Akdeniz ikliminin etki gösterdiğinin kanıtıdır. A,B,C horizonlu topraklardır. Sahadaki kireç taşları üzerinde 600 mm. ve daha fazla yağış görülen yerlerde oluşan kırmızı Akdeniz toprakları koyu kırmızı renklidir. Kırmızı Akdeniz topraklarının asıl malzemesi 2. ve 3. jeolojik zamana ait kalkerler ile travertenlerdir. Bu toprakların profilinde önemli ölçüde yıkanma göze çarpmaktadır.

Sıcaklığın organik maddeleri kısa sürede ayrıştırıcı etkisinden dolayı, bu topraklar yüzeyinde organik kalıntı görülmez, organik kalıntılar toprağa karışmış halde bulunur. Araştırma sahasında kırmızı Akdeniz toprakları Eğirdir Gölü güneyinde yaygın olarak görülmektedir. Bu toprak grubunun görüldüğü alanlarda doğal bitki örtüsü fundalıklar olmakla birlikte, kuru ve sulu tarım mera, bağ, bahçe tarımı yapılmaktadır (Atayeter, 2005).

2.5.4. Alüvyal Topraklar

Bu topraklar akarsular tarafından taşınıp, depolanan materyaller üzerinde oluşan A, C profilli genç topraklardır. Alüvyal toprakların ana maddesi Kuaterner'e ait yeni alüvyonlardır. Mineral bileşimleri akarsu havzasının litolojik bileşimi ile jeolojik periyotlarda yer alan toprak gelişimi sırasındaki erozyon ve birikme devirlerine bağlı olup heterojendir. Alüvyal topraklar düz ve düze yakın olan sahalarda görülmektedir (Şekil:2.10.). Araştırma sahasında alüvyal topraklar Kovada depresyonunda, Boğazova'da yaygın olarak görülürler. Bu topraklar kuru ve sulu tarıma, bağ, bahçe tarımına en elverişli topraklardır. Başta elma, kiraz, vişne gibi sulu tarım ürünleri olmak üzere, buğday, arpa gibi tahıl ürünleri yetiştirilmektedir (Temurçin, 2004).

2.5.5.Kahverengi Orman Toprakları

Kırmızı Akdeniz topraklarından sonra en fazla yayılış alanına sahip toprak grubudur. Bu toprakları oluşturan ana madde 2. ve 3. jeolojik zamana ait yüksek kireç içeren marn ve kalkerli killerdir. Bu topraklar bünyesinde yüksek oranda kireç bulunduran, A,B,C horizonlarına sahip kalsimorfik topraklardır. Eğimli sahalarda çok fazla olarak görülmektedir. Eğimin fazlalığı nedeniyle sığ topraklardır (Atalay, 1982). Bu topraklar eğim değerlerinin yüksek olduğu yerlerde görüldükleri için üzerlerinde tarım yapılması zordur, araştırma sahasında kahverengi orman topraklarının bulunduğu birimler mera ve orman alanlarıdır. Araştırma sahasında Eğirdir gölü batısında (Barla Bağören Gökçe) ve Eğirdir Gölü'nün güneydoğusunda (Bağcık, Gökçehöyük, Sorkuncak, Yılıncak) görülürler. Araştırma sahasında bu topraklar üzerinde yükseltisi fazla olan yerlerde orman, fundalıklar daha yüksek yerlerde meralar ,az eğimli ve düze yakın alalarda ise kuru tarım alanları ile yer yer meyve bahçeleri görülür(Şekil:2.10.).

2.5.6.Kestane Rengi Topraklar

Bu gruba giren toprakları oluşturan ana madde Neojen, Eosen, Oligosen ve Mesozoik formasyonlarından marn, yumuşak kalker ve konglomeradır. Bu topraklar A,B,C horizonlarına sahip topraklardır. Kestane rengi topraklar kalker ana kayanın yaygın olarak görüldüğü yerlerde buldukları için yüksek oranda kalsiyum karbonat içerirler. Araştırma sahasında dar bir alan kaplayan bu topraklar Mahmatlar ve Sarıidris çevresinde görülmektedir. Bu toprakların bulunduğu sahada genel olarak kuru tarım yapılmakla birlikte sulanabilen yerlerde bağ, bahçe tarımı yapılmaktadır (Şekil:2.10.).

2.6. DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ

Araştırma sahasının doğal bitki örtüsü, ovalık kesimler ile dağlık kesimlerde farklılık göstermektedir. Bu farklılığın oluşmasında başta yer şekilleri, baki, yükselti gibi topografik unsurların yanında iklim faktörünün etkileri de görülür.

Eğirdir ilçesi ve çevresinin doğal bitki örtüsünün belirlenmesinde farklı zamanlarda yöre ile ilgili çalışma yapan araştırmacıların eserleri ile arazi çalışmalarımız etkili olmuştur.

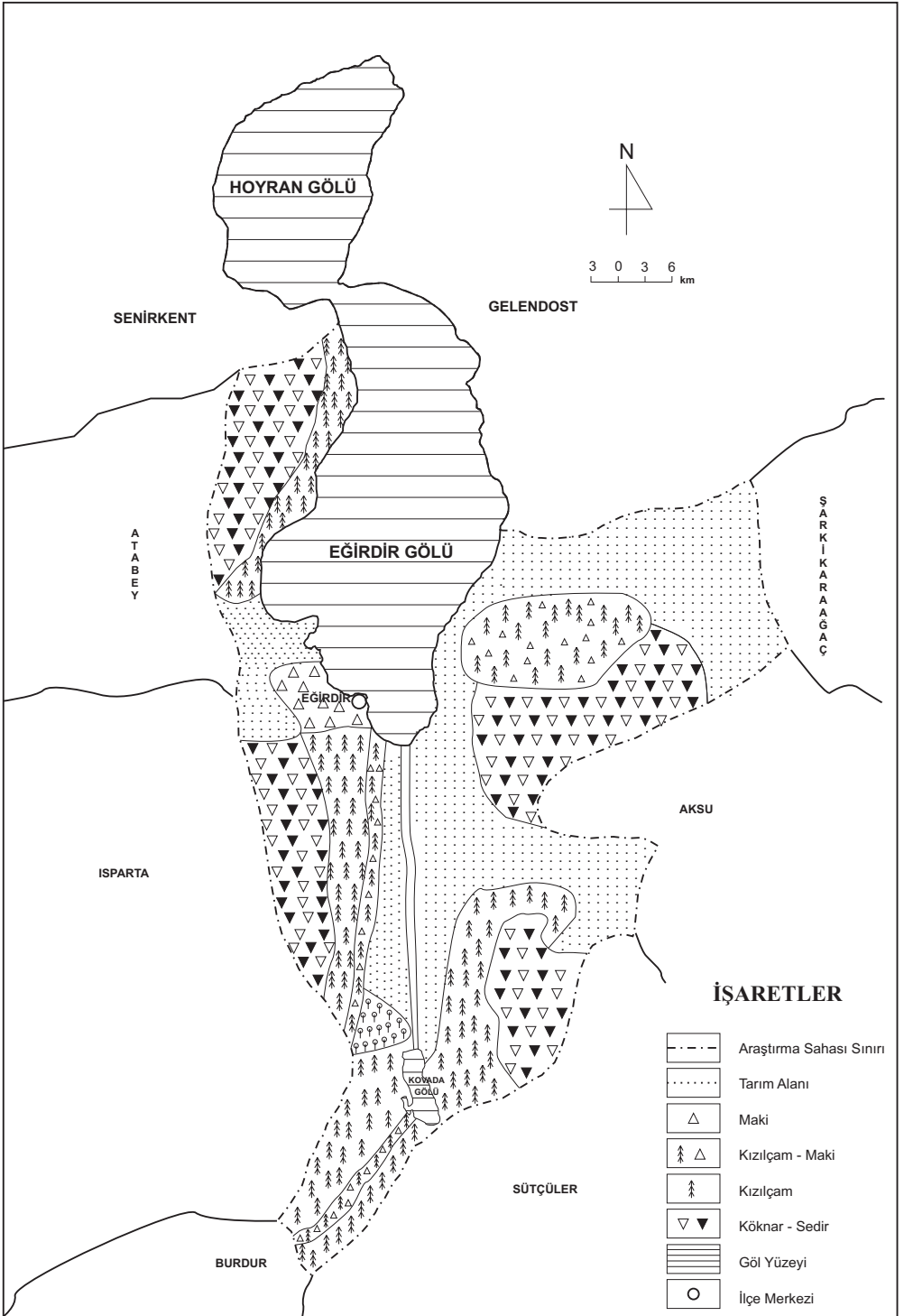
Eğirdir İlçesi'nin güneye doğru bir uzantısı olan Boğazova tabanının bitki örtüsü Akdeniz ardı alt bölümü içerisinde kalmaktadır. Kabaca kuzey-güney istikametinde 916m ile 809m arasında değişen ova tabanında maki türleri ile karstik depresyonların tabanında kızılçam toplulukları görülmektedir (Şekil:2.1- Foto: 2.4).

En yaygın maki türü kermez meşesidir. Kermez meşesi karstik unsurların tabanı ile Eğirdir gölü çevresindeki alçak tepe ve plato yüzeylerinde hakim tür olarak gözlenmektedir. Eğirdir Gölü'nün çevresinde Sorkuncak-Mahmatlar arasında maki türlerinin arasında meşe topluluklarının yer aldığı görülür. Fakat burada özellikle elmacılık faaliyetinin yapılması sonucu doğal bitki örtüsünün yer yer tahrip edildiği adacıklar halinde kaldığı gözlenmiştir. Araştırma sahasında meşe dışında menengiç, tesbih çalısı karagünlük, geniş yapraklı akçakesme, katran ardıcı, görülmektedir (Foto. 2.5).

Ova tabanından 920m den 2150m ye kadar değişik yükselti basamaklarında farklı bitki türleri yer almaktadır. Buradaki bitki örtüsü Akdeniz dağ ardı bölümü içerisinde kalmaktadır. (Atalay, 2002: 131).

Araştırma sahasında Eğirdir-Kovada oluşunun doğu ve batı yamaçları ortalama 920-950 m'lerden başlayıp 2200 m'lere kadar yükselteleri değişir. Kuzey-Güney istikametinde dağların sıralanışının yanında yağış ve sıcaklık değerlerinin farklılığı doğal bitki örtüsünün ova tabanından farklı olmasına yol açmıştır. Ayrıca karstik çukurlukların kendine has mikroklima sahalar oluşturması ile de endemik bitkilerin yetişmesine zemin hazırlamıştır.

Kızılçam ve meşe topluluklarının üzerinde sedir kuşağı bulunur. Sedir 1200m'lerden başlar ve 1500 m'lere kadar kızıl çamlarla karışık seriler oluşturduktan sonra 1500 m'nin üzerinde saf sedir toplulukları hakim duruma gelir. Sedirlerin başladığı yerler denizel etkilerin azaldığı ve kış soğuklarının hakim olduğu alanları birbirinden ayırır (Sevim, 1955: 45). Eğirdir ilçesi dağlık sahalarında karaçam, Lübnan sediri ve Toros göknarı ormanları ve yer yer de karışık ormanlar bulunur (Şekil:2.11). Bu formasyonların araştırma sahasındaki dağılımı incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Şekil : 2.11. Araştırma Sahasının Bitki Örtüsü Haritası

Eğirdir ve Kovada göllerinin kuzeye bakan yamaçlarında 1200-2100 m arasında yayılış gösteren karaçam ormanları altında *Carataegus monnogna*, *Pyrus elaeagnifolia*, *Rosa sempervirens*, *Daphne pancya* gibi türler dikkati çeker. Davras Dağı'nın doğu ve güneyindeki yamaçları ile (1200-2100 m), Yürlük Dağı (2157m) güneydoğu yamaçlarında karaçam ormanları türce daha zengindir.1200-1400 m'lerde *Acer platanoides*, *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Salix coprea*, *C.laurifolius*, *Rhus cociaria*, *Spartium jurceum*, *Q cerris vadi* içlerinde *Platanus arientalis*'in karıştığı karaçam ormanları arasına tek tük *Cedrus libani* katılır. 1400-1600 m'ler karaçamların sedirle karışık orman oluşturduğu yükseltilerdir. 1600m den yüksek seviyelerde ise karaçamlar münferit ağaçlar halinde 2100m ye kadar çıkarlar (Günel, 1997: 21).

Karaçam ormanlarının Eğirdir ilçe merkezinin güney ve güneydoğusundaki ksimlerinde yaygın olduğu görülür. Araştırma sahasında Toros göknarı (*Abies cilicica*) Eğirdir-Kovada oluşunun batı yamaçlarında 1600m den itibaren görülmeye başlayan Toros göknarı (*Abies cilicica*), *Q.vulgarica*, *Q.trajana*, *Fraxinus ornus*, *Populus tremula*, *Ulmus glabra*, *Acer hyrcanum*, *Quercus coccifera* ve *Rosa ssp.* ile karışık halde görülmektedir (Günel, 1997: 45).

Araştırma sahasında 1200-2100'mler arasında yayılış gösteren, genellikle güneye bakan yamaçlarda sedir ormanları saf veya toros göknarı (*Abies cilicica*) boylu ardıç (*Juniperus excalsa*), kokar ardıç (*J.faetidissima*), karaçam (*Pinus nigra*) ile karışık orman oluşturur. (Günel, 1997: 51). Sedir ormanları Eğirdir Gölü'nün batısında Barla Dağı'nın 1200-2100m arasında yayılış gösterir. Lübnan sediri ise (*Cedrus libani*) saf orman oluşturur.

Araştırma sahasında önemli bir türde kasnak meşesidir. Kasnak meşesi, ak meşeler grubuna dahil endemik bir türdür. Kışın yaprağını döken Kasnak meşesi, çoğunlukla ülkemizin Göller Bölgesi'nde, özellikle araştırma sahasında Yukarıgökdere köyü çevresinde 1600 m civarındaki dolin tabanlarına bağlılık gösterir ve en iyi gelişme imkanı burada bulunmaktadır, dolinleri birbirinden ayıran sırtlarda yerini meşe, Lübnan sediri ve ardıç tan oluşan bitki topluluklarına bırakır (Avcı, 1990: 174).

Kasnak meşesi, 25 m boy ve 120 cm çap yapabilen ülkemizin ekonomik değeri yüksek, önemli ağaç türlerinden biridir. Bu önem kuşkusuz, kasnak meşesi odununun sahip olduğu özellikler dolayısıyla odun kökenli sanayi alanında (kaplama, parke, alkollü içki fıçısı, yapı, kasnak tahtası, çamaşır teknesi vb.) kullanılması ve oluşturduğu ormanların Göller Bölgesi'nde yaşayan insanlara yüzyıllardan beri sağladığı ekonomik, sosyo-politik ve kolektif-kültürel yararlarından kaynaklanmaktadır. Kasnak meşesi'nin Türkiye'ye özgü endemik bir tür oluşu, önemini bir kat daha artırmaktadır. Kasnak meşesi, Göller Bölgesi'nde

yaklaşık 8378.50 hektar orman sahası oluşturmaktadır. Ancak; bu türün Göller Bölgesi'nde gerek saf, gerekse anadolu karaçamı (*Pinus nigra* Arnold. subsp. *Pallasiana* (Lamb.) Holmboe.), toros göknarı (*Abies cilicica* Carr.), toros sediri (*Cedrus libani* A. Rich.), Ardıç türleri (*Juniperus* spp.) ve bazı geniş yapraklı türlerle (*Acer* spp., *Fraxinus* spp., *Quercus* spp. vb.) oluşturduğu ormanlar, orman mülkünün ortadan kaldırılmasına ilişkin bazı faktörler hayvan otlatma, tarla açma, yakacak olarak kullanımı gibi nedenlerle son yıllara kadar zarar g rd ğu bilinmektedir. (Gezer, Bilir , G lc , 2001: 1-10).

Araştırma sahasında alpin bitkilerin yayılış alanları orman örtüsünün sona erdiği 2100 m'ler ve üzerinde başlar. Ancak bu geçiş her zaman belirgin değildir. Ağaçların sona erdiği sınırdan itibaren alpin kat, ot cinsinden bitkilerle temsil edilir. Araştırma sahasındaki alpin bitkilerin en yaygın türleri geven (*Astragalus* sp.), oban yastığı (*Acanthalimon* sp.) ve sığır kuyruğudur (*Verbascum* sp.).

BÖLÜM III: BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3. BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Araştırma sahasının beşeri coğrafya özellikleri incelenirken nüfus ve özellikleri, yerleşme ve konut tipleri ele alınmıştır.

3.1. NÜFUS

Araştırma sahasında nüfus özellikleri incelenirken cumhuriyet öncesi ve sonrası nüfus özellikleri belirtilmiş ayrıca nüfusun sosyal ve ekonomik nitelikleri hakkında da bilgi verilmiştir.

3.1.1. Tarihsel Süreç İçinde Nüfus

Araştırma sahasında cumhuriyet öncesi ve sonrası nüfus özellikleri arasında farklılıklar vardır.

3.1.1.1. Cumhuriyet Öncesi Nüfus

Osmanlı arşivleri içerisinde bulunan 1844 yılına ait Temettuat Defterinden hareketle, Eğirdir ilçe merkezinin 19. yüzyıldaki sosyo-ekonomik yapısına baktığımızda, 12 mahallede yaşayan insan sayısının 6500 civarında olduğu tahmin edilmektedir. En kalabalık mahalle Kale Mahallesi olup 1260 civarında insan yaşamaktadır (Yakit, 2001). Özellikle bu yıllarda Eğirdir’de çulha yani dokumacılık, tarım, tabakçılık, tüccar, demirci, ekmekçilik, semercilik, balıkçılık, çobanlık en önemli geçim kaynakları olarak bilinmektedir.

Eğirdir ilçesinin nüfusu, 1882 yılında 9607 kişidir. Bu nüfusun 9254’ü Müslüman, 353’ü ise Rum Ortodoks’tur. Müslüman nüfusun 4915’i erkek, 4339’u ise kadındır. Rum Ortodoks nüfusun ise 175’i erkek, 178’i kadındır (Tablo: 3.1).

Tablo: 3.1. Eğirdir İlçesinin Cumhuriyet Öncesi Nüfusu (1882)

Erkek	Kadın	Toplam
4 915	4 339	9 254

Kaynak: 1882 Konya Vilayet Salnamesi Isparta Sancağı Nüfus Verileri

3.1.1.2. Cumhuriyet Sonrası Nüfus

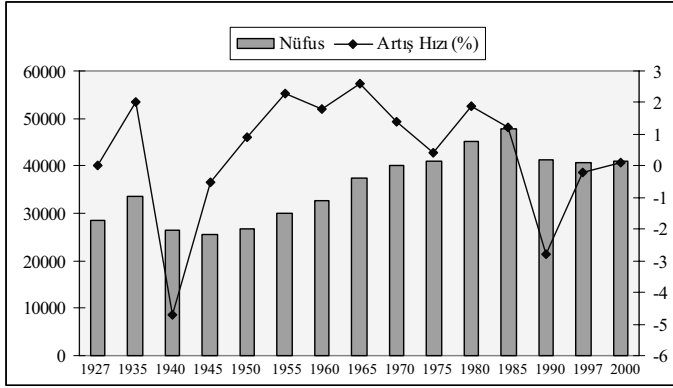
Cumhuriyet dönemine kadar Eğirdir’in nüfusu ile ilgili bilgiler genel olarak vergi veren vatandaşlar kayıtlara alındığı için çok sağlıklı olduğu söylenemez. Ancak Cumhuriyet döneminden sonra yapılan sayımlar düzenli olduğu için elde edilen sayısal veriler daha doğru ve gerçekçidir.

Cumhuriyet ilanından sonra ilk genel nüfus sayımı 28.10.1927 tarihinde yapılmıştır. Yapılan bu sayımda Eğirdir ilçesinin nüfusu 28.596 kişi (13.076’sı erkek-15.520’si kadın) olarak tespit edilmiştir. 2000 yılında yapılan son nüfus sayımında ise 40.996’ya yükseldiği görülmektedir (Tablo: 3.2).

Tablo: 3.2. Eğirdir İlçesinin Nüfus Değerleri (1927-2000)

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Yıllık Artış Hızı(%)
1927	13.020	15.470	28.490	-
1935	15.821	17.717	33.538	2,0
1940	12.727	13.585	26.312	-4,7
1945	12.638	13.023	25.661	-0,5
1950	12.907	13.950	26.857	0,9
1955	14.892	15.140	30.032	2,3
1960	16.349	16.418	32.767	1,8
1965	19.343	17.965	37.308	2,6
1970	20.556	19.507	40.063	1,4
1975	21.107	19.814	40.921	0,4
1980	23.867	21.138	45.005	1,9
1985	25.623	22.056	47.679	1,2
1990	22.106	19.160	41.266	-2,8
1997	-	-	40.817	-0,2
2000	22260	18736	40.996	0,1

1950 yılı cinsiyet verileri 1945 ve 1955 yılı cinsiyet oranlarından tahmin edilmiştir.

Şekil: 3.1. Eğirdir İlçesinin Nüfus Değerleri (1927-2000)

Yukarıdaki tablo ve şekilden de anlaşılacağı üzere Eğirdir ilçesinin nüfusu, 1927-2000 yılları arasındaki 73 yıllık devrede dalgalı bir yapı göstermektedir. Eğirdir ilçesinde dönemler itibari ile en düşük yıllık nüfus artış hızı, 1935-1940 ile 1985-1990 yılları arasında, en yüksek yıllık nüfus artış hızı ise 1950-1955 ile 1960-1965 yılları arasındaki dönemlerde gerçekleşmiştir .

Eğirdir ilçesinde, 1935-1945 döneminde nüfus artışındaki yavaşlama ile 1929 dünya ekonomik bunalımı ile başlayan olumsuz etkilerle 2.Dünya Savaşının getirdiği olumsuzluklar

arasında doğrudan ilişki bulunmaktadır. 1950-1965 dönemindeki yüksek artışta ise bu dönemde yaşanan büyük değişimlerle (erkek nüfusun iş gücü, ulaşım ağlarındaki gelişme, sağlık koşullarındaki iyileşmeler, tarımda makineleşme ve modernleşme gibi) birlikte bir çok olumlu faktörün etkisi olmuştur (Temurçin, 2004).

1965-1985 yılları arasındaki yıllık nüfus artış hızının yükselişe geçmesinin sebebi ise Eğirdir Gölü'nün fazla sularının düzensiz akması sonucu yarı bataklık durumunda bulunan Boğaz ovanın Eğirdir Gölü çıkışına regülatörün yapılması ile ova tabanındaki bataklık arazinin kurutulmasıyla tarıma açılmasıdır. Bu gelişme iktisadi ve sosyal gelişmelerin artmasına ve Eğirdir'in göç almasına sebep olmuştur.

1985-1990 yılları arasındaki yıllık nüfus artışındaki düşüşün sebebi ise 1987 yılında Aksu'nun ilçe yapılması ile Aksu merkez bucağı ve 12 köyün (Elecik, Karacahisar, Karağı, Katıpköy, Koçular, Körse, Sofular, Terziler, Yakaavşar, Yakaköy, Yılanlı ve Yukarıyaylabel) Eğirdir sınırlarından Aksuya dahil edilmesidir. Bunun neticesinde 10.303 kişi Aksu ilçesine dâhil olmuştur.

Şehir ayrımında nüfus ve fonksiyon gibi farklı kriterler esas alınmaktadır. ÖZÇAĞLAR; şehri “Bünyesinde barındırdığı insanların hemen hemen bütün ihtiyaçlarını başka yerleşmelerde muhtaç olmadan yerinde karşılayabilecek fonksiyonlara haiz olan, alt ve üst yapı bakımından fazlaca eksikliği olmayan, 20.000'in üzerinde nüfusu bulunan belediye örgütlü yerleşmeler” olarak tarif etmektedir (Özçağlar, 1997).

Bu araştırmada ise istatistiklerde bütünlük sağlanması amacıyla kır ve şehir ayrımı DİE'nin belirlediği üzere ilçe merkezinin nüfusu şehir nüfusu, diğer yerleşmelerin nüfusu ise kır nüfusu olarak kabul edilmiştir.

3.1.2. Yerleşmelere Göre Nüfus

Araştırma sahasında nüfus kır yerleşmeleri ve şehir yerleşmesinde olmak üzere iki kısımda toplanmıştır. Günümüzde nüfusun büyük bir bölümü şehir yerleşmesinde yaşamaktadır.

3.1.2.1. Kır Nüfusu

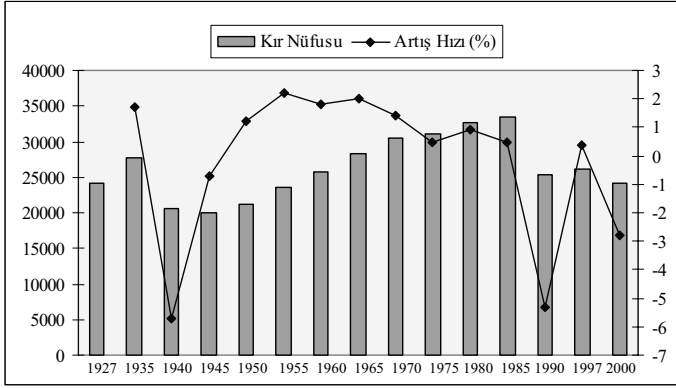
Eğirdir İlçesinin kır nüfusu 1927-2000 yılları arasında geçen 73 yıllık devrede % 0,385 oranında azalma göstermiştir. Eğirdir İlçesi'nin 1927 yılı kır nüfusu 24.184 kişidir (Tablo: 3.3- Şekil:3.2).

Tablo: 3.3. Eğirdir İlçesi Kır Nüfusu (1927-2000)

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Yıllık Artış Hızı(%)
1927	10.880	13.304	24.184	
1935	12.806	14.959	27.765	1,7
1940	9.755	10.916	20.671	-5,7
1945	9.660	10.262	19.922	-0,7
1950	9.995	11.100	21.095	1,2
1955	11.386	12.100	23.486	2,2
1960	12.551	13.145	25.696	1,8
1965	13.990	14.406	28.396	2,0
1970	14.870	15.543	30.413	1,4
1975	15.507	15.615	31.122	0,5
1980	16.165	16.425	32.590	0,9
1985	16.672	16.742	33.414	0,5
1990	12.648	12.790	25.438	-5,3
1997	-	-	26.220	0,4
2000	12.224	11.867	24.091	-2,8

* 1950 yılı cinsiyet verileri 1945 ve 1955 yılı cinsiyet oranlarından tahmin edilmiştir.

Bu nüfus 1940-1945 yılları arası ile 1985-2000 yılları arasında düşüş göstermiştir. (1940-1945 yılları arasında kır nüfusunun azalmasının sebebi II. Dünya savaşının olumsuz etkileri ile erkek nüfusun silah altına alınması ve özellikle Eğirdir gölü çevresindeki Boğazova ve Bozanönü bölgelerinde görülen çok sayıda ölüme neden olan sıtma salgınlarıdır. 1985-2000 yılları arasındaki düşüşün sebebi ise 1987 yılında Aksunun ilçe yapılması ile bazı köylerin Aksuya dahil edilmesi ile idari sınırlarda meydana gelen değişiklikler ve kırsal kesimden Eğirdir ilçe merkezine, Isparta'ya ve diğer illere yapılan göçlerdir. Köylerden yapılan göçlerin nedeni ise başta ekonomik şartlar olmak üzere eğitim, sağlık, ulaşım ve barınma imkânlarının daha iyi olduğu yerlerde yaşama isteğidir.

Şekil: 3.2. Eğirdir İlçesinin Kır Nüfusu (1927-2000)

3.1.2.2. Şehir Nüfusu

Türkiye’de 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında Eğirdir şehir nüfusu 4412 kişi olarak tespit edilmiştir. Bu nüfus miktarı 2000 yılında yapılan son sayımda ise 16.905 kişiye yükselmiştir.(Tablo 3.4- Şekil:3.3).

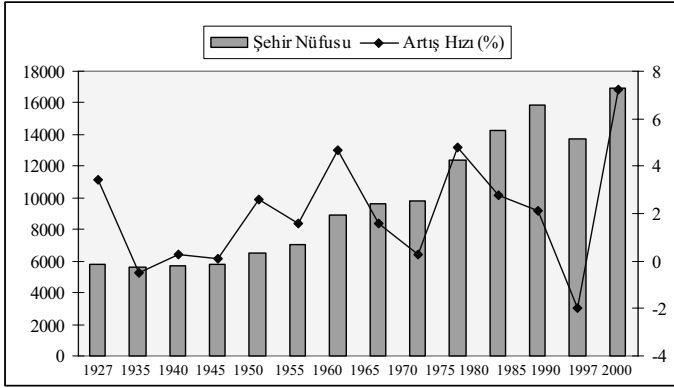
Tablo 3.4. Eğirdir İlçesi Şehir Nüfusu (1927-2000)

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Yıllık Artış Hızı(%)
1927	2.196	2.216	4.412	-
1935	3.015	2.758	5.773	3,4
1940	2.972	2.669	5.641	-0,5
1945	2.978	2.761	5.739	0,3
1950	2.990	2.772	5.762	0,1
1955	3.506	3.040	6.546	2,6
1960	3.798	3.273	7.071	1,6
1965	5.353	3.559	8.912	4,7
1970	5.686	3.964	9.650	1,6
1975	5.600	4.199	9.799	0,3
1980	7.702	4.713	12.415	4,8
1985	8.951	5.314	14.265	2,8
1990	9.458	6.370	15.828	2,1
1997	-	-	13.726	-2,0
2000	10.036	6.869	16.905	7,2

1950 yılı cinsiyet verileri 1945 ve 1955 yılı cinsiyet oranlarından tahmin edilmiştir.

Bu sayım yılları arasında geçen 73 yıllık devrede Eğirdir şehir nüfusu % 283 oranında artış göstermiştir. Eğirdir şehir nüfusu 1927-2000 yılları arasında iki farklı dönemde azalma göstermiştir (Şekil 3.3). 1935-1940 dönemindeki azalmanın sebebi, Türkiye genelinde olduğu

gibi II. Dünya savaşının olumsuz etkilerinden kaynaklanmaktadır. 1990-1997 yılları arasındaki azalma ise dışarıya olan göçlerden kaynaklanmaktadır.

Şekil 3.3. Eğirdir İlçesinin Şehir Nüfusu (1927-2000)

Eğirdir şehir nüfusu'nun en yüksek artış gösterdiği dönem 1975-1980 yılları arasındır. Eğirdir şehrinin ekonomisi tarımsal faaliyetlere dayanmasına karşın teknolojik olanaklar ile birlikte makineli tarım, tarımsal istihdamı daraltmaktadır. Bu ise nüfusun kırsal alanlardan şehirlere göçünü hızlandırmıştır. Ayrıca bu yıllarda kırsal alanlardan şehre ulaşım faaliyetlerinin gelişmesi, tarıma dayalı sanayi kollarında meydana gelen değişikliklerde şehir nüfusu'nun artmasında etkili olmuştur.

3.1.3. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunluğu

Eğirdir ilçesinde nüfusun dağılışı ve yoğunluğu önemli farklılıklar göstermektedir. Nüfusun dağılışı ve yoğunluğunda , yükselti, yer şekilleri, göl , tarım alanları , ve ulaşımın etki ettiği görülmektedir. 1935 , 1960 , 1985 ve 2000 yıllarında nüfusun dağılışına baktığımızda 1.500 m'nin üzerindeki yerlerde nüfusun oldukça seyrek olduğu buna karşın 1.000 m ile 1.500 m arasındaki alanlarda dağılışın sıklaştığı görülmektedir. Eğirdir'de nüfusun en fazla toplandığı alanlar 1.000 ile 1.250 m arasındaki göl çevresi ile ova tabanıdır. Özellikle Eğirdir ile Kovada Gölü arasındaki Boğazova'da nüfus dağılışı oldukça sıktır. Daha sonra 1.250 ile 1.500 m arasında yer alan birikinti konileri kuşağının üzerinde nüfusun sıklaştığını görmekteyiz. Bu yerler hem yerleşmeye hem de tarıma elverişli alanlardır.

Nüfusun ova tabanında toplanması 1960'dan sonraki dönemde hızlanmıştır. Boğazova bu döneme kadar Eğirdir Gölü'nün fazla sularının buraya akması sonucu yarı bataklık durumda iken 1960'dan sonra Eğirdir Gölü'nün çıkışına regülatörün yapılması ova

tabanındaki bataklık arazilerin kurutulması ile yamaçlarda toplanan nüfus ova tabanına doğru yayılmıştır. İlçenin kuzeydoğu bölümünde bulunan plato sahası üzerinde de nüfus dağılımında bir sıklaşma görülmektedir. İç Anadolu'ya yakın olan bu kısımda nüfusun sıklaşma nedeni bu alanların alçak kesimlere göre daha fazla yağış almasından kaynaklanmaktadır. Eğirdir Gölü'nün batı kesiminde son yıllarda görülen sıklaşma gelişen turizme bağlı olarak artmış, ayrıca gölde yapılan balıkçılık ve sulama, göl çevresinde nüfus dağılımında sıklaşmaya etki etmiştir.

1952 yılında Eğirdir eski hükümet binası onarılması ile 100 yataklı bir Kemik Hastalıkları Hastanesinin hizmete açılması, 1965 yılında kurulan askeri birlik şehrin ana yollar üzerinde bulunması ve özellikle son yıllarda artan turizm faaliyetleri nüfus yoğunluğunu artırmıştır.

Eğirdir şehrinde ise nüfusun dağılımı günümüze kadar geçen sürede kuzeye ve güneye doğru yayılma göstermiştir Eğirdir Şehrinde 25 tane mahalle bulunmaktadır. Bunlar; Ağa, Bağlar, Cami, Demirkapı, Gökteş, Hacışeyh, Hamam, İmaret, İstasyon, Kale, Katip, Konnebucağı, Kubbeli, Menderes, Pınarpazarı, Poyraz, Kızılçubuk, Sanayi, Sekibağ, Seydim, Yazla, Yenimahalle, Yeşilada, Altınkum ve Bağboğan'dır.

3.1.4. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri

Toplam nüfus içerisindeki kadın ve erkek sayısı ve bu nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı, demografik yapının değişen unsurlarındandır. Bu özellikler toplumun ekonomik, kültürel ve sosyal durumu ve gelecekteki durumu hakkında önemli ip uçları verir.

3.1.4.1. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı

Türkiye'de ilk nüfus sayımının yapıldığı 1927 yılından günümüze kadar geçen sürede Eğirdir ilçesinin nüfus özelliklerinde önemli değişiklikler olmuştur.1927 yılından 1960 yılına kadar geçen sürede yapılan nüfus sayımı dönemlerinde toplam nüfus içerisinde kadınlar çoğunluğu oluşturmaktadır (Tablo: 3.5).

Tablo: 3.5. Eğirdir İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyet Oranları (1927-2000)

Yıllar	Kır Nüfusu (%)				Şehir Nüfusu (%)				Toplam Nüfus (%)			
	Erkek (%)		Kadın (%)		Erkek (%)		Kadın (%)		Erkek (%)		Kadın (%)	
1927	10.880	44,99	13.304	55,01	2.196	49,77	2.216	50,23	13.076	45,73	15.520	54,27
1935	12.806	46,12	14.959	53,88	3.015	52,23	2.758	47,77	15.821	47,17	17.717	52,83
1940	9.755	47,19	10.916	52,81	2.972	52,69	2.669	47,31	12.727	48,37	13.585	51,63
1945	9.660	48,49	10.262	51,51	2.978	51,89	2.761	48,11	12.638	49,25	13.023	50,75
1950	10.523	48,48	11.181	51,52	3.242	52,74	2.905	47,26	13.765	49,42	14.008	50,58
1955	11.386	48,48	12.100	51,52	3.506	53,56	3.040	46,44	14.892	49,59	15.140	50,41
1960	12.551	48,84	13.145	51,16	3.798	53,71	3.273	46,29	16.349	49,89	16.418	50,11
1965	13.990	49,27	14.406	50,73	5.353	60,07	3.559	39,93	19.343	51,85	17.965	48,15
1970	14.870	48,89	15.543	51,11	5.686	58,92	3.964	41,08	20.556	51,31	19.507	48,69
1975	15.507	49,83	15.615	50,17	5.600	57,15	4.199	42,85	21.107	51,58	19.814	48,42
1980	16.165	49,60	16.425	50,40	7.702	62,04	4.713	37,96	23.867	53,03	21.138	46,97
1985	16.672	49,90	16.742	50,10	8.951	62,75	5.314	37,25	25.623	53,74	22.056	46,26
1990	12.648	49,72	12.790	50,28	9.458	59,75	6.370	40,25	22.106	53,57	19.160	46,43
1997	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
2000	12.224	50,74	11.867	49,26	10.036	59,37	6.869	40,63	22.260	54,30	18.736	45,70

1997 Yılı verilerinin olmaması, o dönemde yapılan sayımın nüfus tespiti niteliğinde olmasıdır.

1960 yılından sonra kırsal alandan Eğirdir şehrine göç eden erkeklerin daha önce yalnız gelirken daha sonraları eş ve çocuklarını da getirmeleri toplam nüfus içerisinde erkek nüfusun kadın nüfustan fazla olmasına sebep olmuştur. Kır nüfusunda 1927 yılından 2000 yılına kadar kadın nüfusun erkek nüfustan fazla olması kız çocuk doğumlarının fazlalığından ve erkek nüfusun çalışma amacı ile şehre göç etmesinden kaynaklanmaktadır. Şehir nüfusunda 1935 yılından 2000 yılına kadar geçen sürede erkek nüfus oranının fazla olduğu görülmektedir. Erkek nüfustaki fazlalığın sebebi Eğirdir şehrine çalışma amacıyla yapılan göçlerdir.

Eğirdir İlçesinin 1927 yılı nüfusun yaş grubu ve cinsiyetler dağılımı incelendiğinde, nüfusun büyük bir kısmını çocuk ve genç nüfusun oluşturduğu görülmektedir (Tablo3.6).

Tablo: 3.6. Eğirdir İlçe Nüfusunun Yaş Grubu ve Cinsiyetlere Dağılımı (1927)

Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
0-1	906	782	1.688
1-2	1.169	1.139	2.308
3-5	1.388	1.406	2.794
7-12	1.638	1.570	3.208
13-19	2.074	2.219	4.293
20-45	4.023	6.121	10.144
46-60	955	1.660	2.615
61-70	448	549	997
71+	169	298	467
Bilinmeyen	7	19	26
Toplam	12.777	15.763	28.540

Eğirdir İlçesi'nin 1927 yılı nüfusuna bakıldığında, 1-2 yaş grubuna kadar olan devre ile 7-12 yaş grubunda erkek nüfus kadın nüfustan fazladır. Bu dönemler dışında kalan yaş gruplarında kadınlar erkeklerden fazladır. Yaşlı nüfus oranı ise oldukça düşüktür. Yaşlı nüfus oranının düşük olması beslenme ve sağlık şartlarının yetersiz olduğunu gösterir. Bu da ölümlerin erken olmasına neden olmuştur.

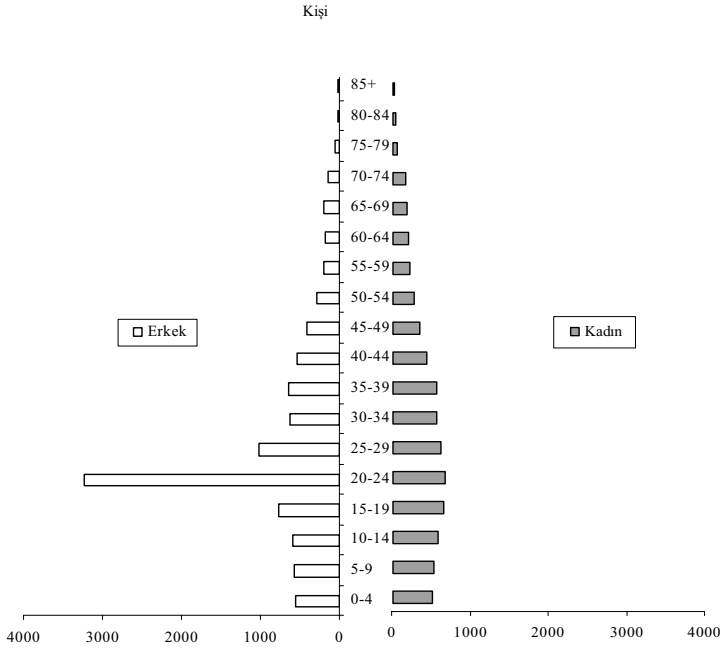
Tablo: 3.7. Eğirdir İlçe Nüfusunun Yaş Grubu ve Cinsiyetlere Dağılımı (2000)

Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	550	524	1.074
5-9	571	541	1.112
10-14	589	602	1.191
15-19	764	659	1.423
20-24	3.235	679	3.914
25-29	1018	625	1.643
30-34	623	576	1.199
35-39	642	571	1.213
40-44	527	446	973
45-49	418	367	785
50-54	283	290	573
55-59	197	230	427
60-64	171	224	395
65-69	197	200	397
70-74	149	174	323
75-79	61	78	139
80-84	15	47	62
85+	23	33	56
Bilinmeyen	3	3	6
Toplam	10.036	6.869	16.905

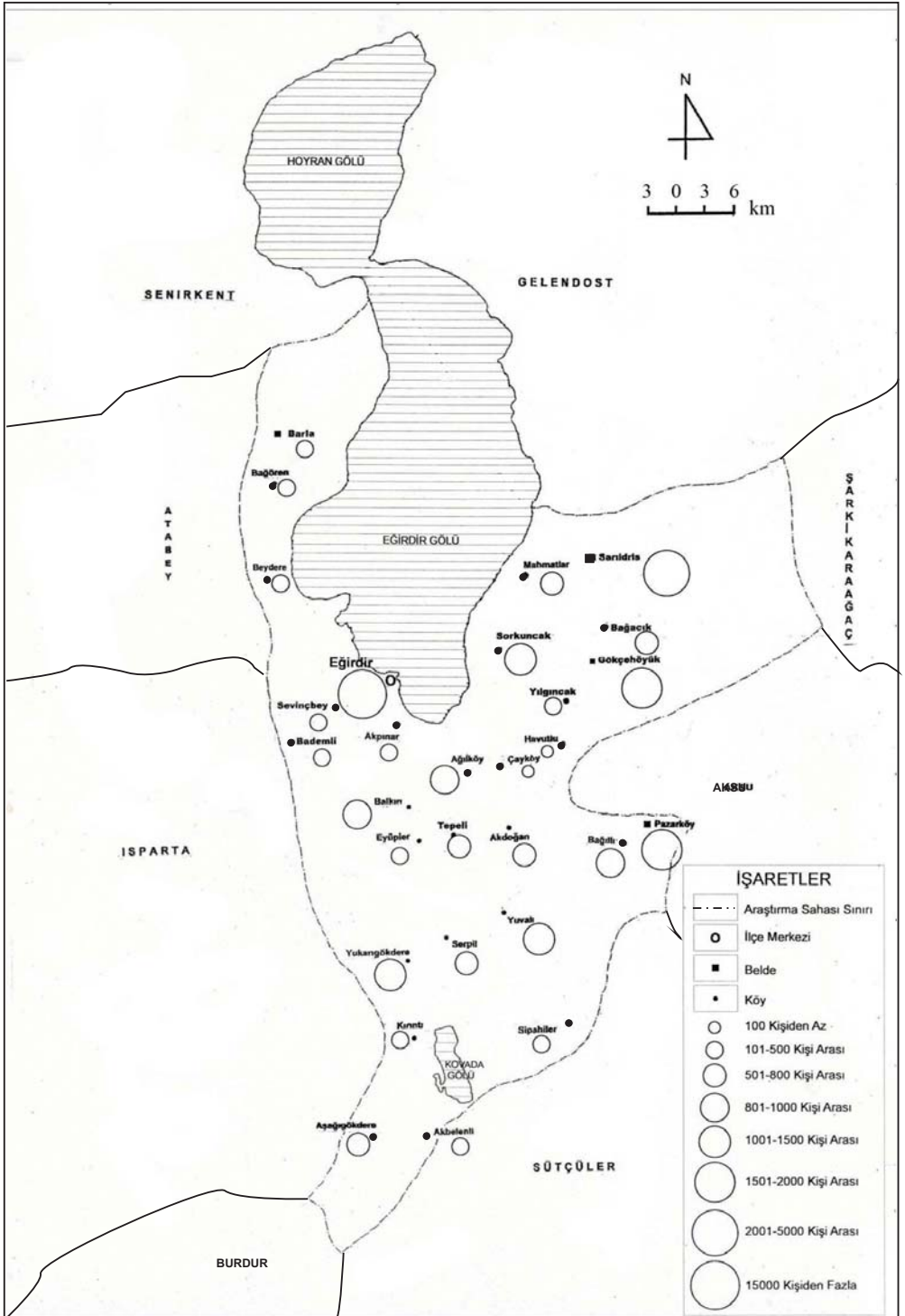
Erkek nüfus ile kadın nüfus sayıları yaş grupları arasında farklılıklar görülmekle beraber (farkın en fazla olduğu dönem 20-24 yaş grubudur) erkekler kadınlardan fazladır. 20-

24 Yaş grubundaki dikkat çekici farkın en önemli nedeni Eğirdir’de bulunan askeri ve elma hasadı için yapılan işçi göçüdür. 2000 yılı nüfus piramidinde Türkiye genelinde olduğu gibi çocuk ve genç nüfusun fazla olduğu yaşlı nüfusun az olduğu bir yapı görülmektedir (Şekil:3.4.).

Eğirdir İlçesi’nin 2000 yılı nüfus piramidi incelendiğinde, 20-24 yaş grubunun en fazla olduğu görülmektedir. Bu yaş grubundan sonra kadın nüfusta da (65–69 yaş grupları hariç) diğer yaş gruplarına doğru çıkıldıkça azalma görülmektedir. Erkek nüfusunda da (35–39,65–69 ve 85+ yaş grupları hariç) kadın nüfusta olduğu gibi nüfusun azaldığı görülmektedir (Tablo: 3.7- Şekil:3.4).

Şekil: 3.4. Eğirdir İlçesinin Nüfus Piramidi (2000)

Araştırma Sahasının Nüfus Haritası

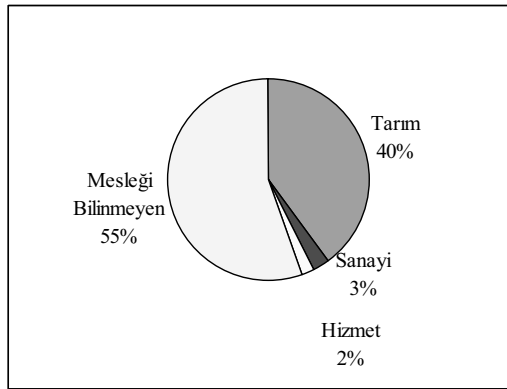
3.1.4.2. Nüfusun Sektörel Dağılışı

Eğirdir ilçesinde 1927 yılında çalışan nüfusun % 39,96 sı tarım sektöründe (tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık), %2,63'ü sanayi sektöründe, %1,89'u ise hizmet sektöründe (ticaret, ulaştırma, mali işler, kişisel ve toplumsal hizmetler) çalışmaktadır (Tablo: 3.8).

Tablo: 3.8. Eğirdir İlçesi'nde Çalışan Nüfusun Sektörlere Dağılımı (1927)

Sektörler	Erkek	Kadın	Toplam	%
Tarım	5.637	5.749	11.386	39,96
Sanayi	395	355	750	2,63
Hizmet	519	19	538	1,89
Mesleği Bilinmeyen	6.226	9.590	15.816	55,51
Toplam	12.777	15.713	28.490	100

Cumhuriyetin ilk yıllarında Eğirdir İlçesinde tarım sektörü ilk sırada yer almaktadır. Tarım sektörünü sanayi ve hizmet sektörü izlemektedir. Eğirdir 1927 yılında ülke genelinde olduğu gibi tarım sektörünün ağırlıkta olduğu bir yapı göstermektedir (Şekil:3.6.). Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk nüfus sayımı olan 1927 yılındaki nüfus sayımında mesleği bilinmeyenlerin oranı %55,51 olarak tespit edilmekle birlikte, bu nüfus sayımının kriterlere uygun ilk nüfus sayımı olması nedeniyle bazı yetersizlikler görülmüş olabilir. Bu oran da bulunanların büyük çoğunluğunun ülke genelinin yapısı göz önüne alındığında tarım sektöründe çalıştığı düşünülebilir. Eğirdir'de şehir merkezinin sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan gelişmesi, hizmet sektöründe çalışan nüfusun günümüzde artmasına neden olmuştur.

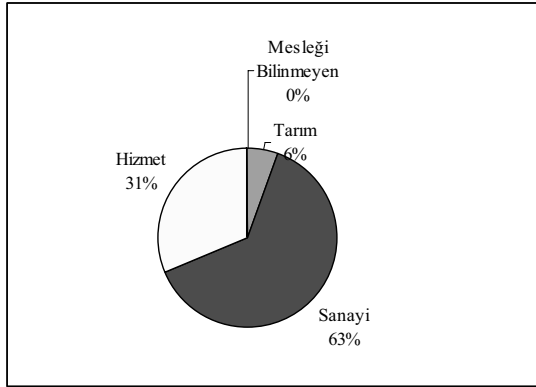
Şekil: 3.6. Eğirdir İlçesinde Çalışan Nüfusun Sektörlere Dağılımı (1927)

Eğirdir ilçe merkezinde 2000 yılında çalışan nüfusun %63,12'si sanayi sektöründe, %31,25'i hizmet sektöründe (ticaret, ulaştırma, mali işler, kişisel ve toplumsal hizmetler) %5,53'ü ise tarım sektöründe (tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık) çalışmaktadır (Tablo: 3.9- Şekil: 3.6).

Tablo: 3.9. Eğirdir İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Sektörlere Dağılımı (2000)

Sektörler	Erkek	Kadın	Toplam	%
Tarım	284	87	371	5,53
Sanayi	4.194	37	4.231	63,12
Hizmet	1.591	504	2.095	31,25
Mesleği Bilinmeyen	6	-	6	0,1
Toplam	6.075	628	6.703	100

Eğirdir ilçe merkezinde 2000 yılı nüfus sayımına bakıldığında, çalışan nüfusun toplam 6 075 erkek, 628 kadın olmak üzere toplam 6 0703 kişi olduğu görülür. Çalışan nüfus içerisinde en büyük payın % 63,12 ile sanayi sektörüne ait olduğu görülmektedir (Şekil:3.7). Bunda ana neden sanayi sektöründe çalışanların büyük kısmının Isparta'daki sanayi tesislerinde çalışmalarına karşın Eğirdir'de ikamet etmeleridir.

Şekil: 3.7. Eğirdir İlçesinde Çalışan Nüfusun Sektörlere Dağılımı (2000)

3.1.4.3. Nüfusun Eğitim Durumu

Eğirdir İlçesinde 1927 yılında toplam 28.490 kişi vardır. 1927 yılında 7 ve daha büyük yaşlarda 21.750 kişi bulunmaktadır (Tablo:3.10). Toplam nüfus içerisinde 7 ve daha büyük yaşlarda nüfusun 1.698'i (%12,92) okuma bilen, 26.792'si (%87,08) okuma bilmeyenlerden

oluşmaktadır. Okuma bilenler içerisinde kadınların oranı %1,59 gibi düşük bir değer göstermektedir. Bundan sonraki yıllarda toplam nüfus içerisindeki okuma oranları sürekli artış göstermiştir.

Tablo: 3.10. Eğirdir İlçesi'nde Okuma Oranları 7 yaş ve üstü (1927)

	Toplam Nüfus	Okuma Bilen	(%)	Okuma Bilmeyen	(%)
Erkek	12.777	1.448	11,33	11.329	88,67
Kadın	15.713	250	1,59	15.463	98,41
Toplam Nüfus	28.490	1.698	12,92	26.792	87,08

Eğirdir ilçesinde 2000 yılında okuma yazma bilenlerin 9 193'ü (%62,18) erkeklerden 5 591'i (%37,82) ise kadınlardan oluşmaktadır. 2000 yılında toplam okuma – yazma bilenlerin sayısı 14.784 kişidir. İlkokul bitirenlerin sayısı 5.008 kişi, ilköğretim okulu bitirenlerin sayısı 451, ortaokul bitirenlerin sayısı 1.385, lise mezunlarının sayısı 2.316, ve yükseköğretim mezunlarının sayısı 2.079, kişi'dir (Tablo: 3.11).

Tablo: 3.11. Eğirdir İlçesi'nde Okuryazarlık ve Eğitim Durumu 6 yaş ve üstü (2000)

	Erkek	%	Kadın	%	Toplam
Okuma Yazma Bilmeyen	169	20,76	645	79,24	814
Okuma Yazma Bilen	9.193	62,18	5.591	37,82	14.784
Bir Okul Bitirmeyen	1.031	46,71	1.176	53,29	2.207
İlkokul	2.573	51,38	2.435	48,62	5.008
İlköğretim	261	57,87	190	42,13	451
Ortaokul	1.073	77,47	312	22,53	1.385
Ortaokul Dengi Meslek Yüksek Okulu	24	60,00	16	40,00	40
Lise	1.580	68,22	736	31,78	2.316
Lise Dengi Meslek Yüksek Okulu	960	74,07	336	25,93	1.296
Yükseköğretim	1.691	81,34	388	18,66	2.079
Mezuniyeti Bilinmeyen	-	-	2	100	2
Okuma Yazma Durumu Bilinmeyen	-	-	-	-	-

Toplam nüfus içerisinde 7 ve daha büyük yaşlarda nüfusun 1.698'i (%12,92) okuma bilen, 26.792'si (%87,08) okuma bilmeyenlerden oluşmaktadır. Okuma bilenler içerisinde kadınların oranı %1,59 gibi düşük bir değer göstermektedir. 2000 yılında ise okuma yazma bilenlerin oranı erkeklerde 9 193 (%62,18). kişi, kadınlarda ise 5591(%37,82) kişidir. 2000 yılında toplam okuma–yazma bilenlerin sayısı 14.784 kişidir. İlkokul bitirenlerin sayısı 5.008 kişi, ilköğretim okulu bitirenlerin sayısı 451, ortaokul bitirenlerin sayısı 1.385, lise mezunlarının sayısı 2.316 ve yükseköğretim mezunlarının sayısı 2.079, kişi'dir.

Eğirdir ilçesinde günümüzde 25 ilköğretim okulu, 9 orta öğretim kurumu ve Süleyman Demirel Üniversitesine bağlı 1 fakülte, 1 meslek yüksek okulu bulunmaktadır. Araştırma sahasında bulunan ilköğretim okullarında 2005-2006 eğitim-öğretim yılında toplam 245 öğretmen, 4 154 öğrenci bulunmaktadır. Okul öncesi eğitim ilçe merkezindeki ilköğretim okulları bünyesinde verilmektedir. Okul öncesi öğretime devam eden öğrenci sayısı 162'dir, okul öncesi öğretimde görevli öğretmen sayısı ise 11'dir. İlköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 16,9'dur. Öğrenci mevcudu en fazla olan ilköğretim okulu 534 öğrenci ile Süleyman Demirel İlköğretim Okulu'dur. İlçe merkezinde bulunan ilköğretim okulu sayısı 7'dir, diğer ilköğretim okulları ise belde ve köy yerleşmelerinde bulunmaktadır. Kırsal yerleşmelerdeki ilköğretim okullarında eğitim gören öğrenci sayısı 1834'dür (Tablo: 3.12-Tablo: 3.13).

Tablo: 3.12. İlçe Merkezindeki İlköğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları

Eğitim Kurumu	Kız	Erkek	Toplam
İrfan Kaynak İ.Ö.O.	113	146	259
Bağlar İ.Ö.O.	220	203	423
M. Akif Ersoy İ.Ö.O.	213	223	436
M. Çetinkaya İ.Ö.O.	113	174	287
Yaşar Şapıcı İ.Ö.O.	174	199	373
S. Demirel İ.Ö.O.	261	273	534
Hastane İ.Ö.O.	4	54	8

Kaynak: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2006)

Tablo: 3.13. Kırsal Yerleşmelerdeki İlköğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları

Okul	Kız	Erkek	Toplam
Barla İ.Ö.O.	72	76	148
Gökçeşeyh İ.Ö.O.	135	146	281
Pazarköy İ.Ö.O.	69	81	150
Sarıdris İ.Ö.O.	140	160	300
Sorkuncak İ.Ö.O.	64	64	128
Yukarı Gökdere İ.Ö.O.	104	97	201
Göktaş İ.Ö.O.	21	25	46
Akdoğan İ.Ö.O.	30	25	55
Bağacık İ.Ö.O.	24	24	48
Çay Köyü İ.Ö.O.	36	31	67
Mahmatlar İ.Ö.O.	28	34	62
Serpil İ.Ö.O.	34	40	74
Tepeli İ.Ö.O.	20	26	46
Yuvalı İ.Ö.O.	21	14	35
Kırıntı İ.Ö.O.	12	11	23
Ağıl Köy İ.Ö.O.	28	24	52
Kovada 2 İ.Ö.O.	10	10	20
Bağlılı İ.Ö.O.	47	51	98
Toplam	895	939	1834

Kaynak: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2006)

Araştırma sahasındaki orta öğretim kurumlarından Sarıdris Lisesi Sarıdris Beldesi'nde bulunurken diğerleri ilçe merkezindedirler. Sahadaki orta öğretim kurumlarındaki

öğrencilerin 577'si kız 633'ü erkektir. Orta öğretim kurumlarında görev yapan öğretmen sayısı ise 125'tir. Orta öğretim kurumlarında öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 9,6'dır (Tablo: 3.14- Tablo.3.15-Tablo-3.16).

Tablo: 3.14. Araştırma Sahasındaki Orta Öğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları

Eğitim Kurumu	Kız	Erkek	Toplam
Eğirdir Lisesi	184	125	309
İmam Hatip Lisesi	27	19	46
Kız Meslek lisesi	74	--	74
Anadolu Lisesi	138	114	252
Anadolu O. T. Lisesi	25	165	190
Ends. Mes. Lisesi	4	136	140
Sarıdris Lisesi	26	21	47
M. Ali Yücel Lisesi	13	28	41
Sağlık Meslek Lisesi	86	25	111
Toplam	577	633	1210

Kaynak: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2006)

Tablo: 3.15. 2005-2006 Yılı Eğirdir İlçesi Eğitim Kurumlarına Göre Öğrenci Sayıları

Eğitim Kurumları	Kız	Erkek	Toplam
Okulöncesi	150	162	312
İlköğretim	1993	2161	4154
Lise	577	634	1224
Toplam	2720	2957	5690

Kaynak: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2006)

Tablo: 3.16. 2005-2006 Yılı Eğirdir İlçesi Eğitim Kurumlarına Göre Öğretmen Sayıları

Eğitim Kurumları	Kadın	Erkek	Toplam
Okulöncesi	11	0	11
İlköğretim	110	135	245
Lise	59	66	125
Toplam	180	201	381

Araştırma sahasında Süleyman Demirel Üniversitesi'ne bağlı Su ürünleri Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu'da faaliyet gösteren yüksek öğrenim kurumlarıdır. Fakülte Köprübaşı (Eğirdir) mevkiinde bulunan yerleşke sahasında 1216.80 m2 ebadında 4 katlı fakülte binasında eğitim-öğretim faaliyetini sürdürmektedir. Eğitim kurumunda; Balıkçılık Temel Bilimleri Ana Bilim Dalı, Deniz Biyolojisi Ana Bilim Dalı, İçsular Biyolojisi Ana Bilim Dalı, Yetiştiricilik Ana Bilim Dalı, Hastalıklar Ana Bilim Dalı, Avlama Teknolojisi Ana Bilim Dalı, İşleme Teknolojisi Ana Bilim Dalı olmak üzere 7 ana bilim dalında 305 öğrenciye 36 öğretim elemanı ile eğitim-öğretim verilmektedir (Tablo: 3.17).

Meslek Yüksek Okulu 1995-1996 eğitim-öğretim yılından bu yana Eğirdir İlçesi Eski Hükümet binasında ve 2003 yılında yapılan ve 11 dersliğin bulunduğu yeni ek binası ile 2250

m2 kapalı alanda Turizm Ve Otel İşletmeciliği, Büro Yönetimi ve Sekreterlik, Peyzaj, Su Ürünleri, Bilgisayar Teknolojileri ve Programları, Muhasebe, İnsan Kaynakları bölümlerinde 1197 öğrenciye, 15 öğretim elemanı ile eğitim-öğretime devam etmektedir. Eğirdir Meslek Yüksekokulu binaları Yazla Mahallesi'nde okullar semtinde bulunmaktadır. Ayrıca Eğirdir Belediyesinden Rektörlükçe kiralanan ve Yeşilada mevkiinde bulunan Uygulama Otelini mevcuttur.

Tablo: 3.17. Araştırma Sahasındaki Yüksek Öğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları

Yüksek Öğrenim	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Öğretim Elemanı
Su ürünleri Fakültesi	84	221	36
Meslek Yüksek Ok.	652	545	15
Toplam	736	766	51

Kaynak: Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü (2007)

3.1.4.4. Nüfusun Beslenme ve Sağlık Durumu

Araştırma sahasında beslenme ve sağlık durumunu etkileyen en önemli faktörler, başta doğal çevre şartları olmak üzere, nüfusun gelir düzeyi ve eğitim seviyesidir. Araştırma sahasındaki nüfusun en önemli geçim kaynağı meyveciliğe dayalı tarım faaliyetidir. Topografyanın engebeli ve dağlık olması nedeniyle tarım alanlarının sınırlı olması, sahadaki ürün çeşitliliğini olumsuz etkiler. Boğazova sahanın en önemli tarım alanıdır. Bu alanda elmacılık temel geçim kaynağıdır. Kırsal yerleşmelerde aileler sebze ve meyve ihtiyaçlarını kendi yetiştirdikleri ürünlerden sağlarken, ilçe merkezinde bu durum farklıdır. Gerek araştırma sahasındaki kırsal yerleşmelerden gelen ürünler gerekse diğer yerleşmelerden gelen ürünler kent merkezindeki pazarda satışa sunulur ve şehir yerleşmesindeki nüfus besin ihtiyacını bu şekilde karşılar.

Araştırma sahasındaki sağlık hizmetleri 1 kemik hastalıkları alanında uzmanlaşmış hastane, 10 sağlık ocağı ve 1 verem savaş dispanseri tarafından verilmektedir. Şehir yerleşmesinde genel bir devlet hastanesinin bulunmaması, kırsal yerleşmelerdeki sağlık ocaklarındaki personel yetersizliği sağlık hizmetlerinde aksamalara neden olmaktadır. Ciddi sağlık sorunları bulunan hastalar Isparta'daki Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde tedavi olmaktadır. Eğirdir İlçesi 18.01.2007 tarihinden itibaren Aile hekimliği uygulamasına başladığı için nüfus durumlarına göre ilçe yerleşmeleri 9 aile hekimliğine bölünmüştür.

Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi, Eğirdir İlçesi'nin eski hükümet binasının onarılması ve hastane olması için gereken değişikliklerin yapılmasından sonra 1952 yılında o

dönem yaygın olan tüberküloz, kemik ve eklem vakalarının tedavisi için bir merkez olarak 100 yatak kapasitesiyle açılmıştır. Anadolu'nun orta bir yerinde bulunması ve etkin çalışmaları nedeniyle yoğun hasta akışı olmuş bu nedenle ilave tesisler yapılarak 1957 yılında 255 yatağa, 1958 yılında da 500 yatak kapasitesine ulaşmıştır (Tablo: 3.18).

Tablo: 3.18. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi'ndeki Personel Sayısı

KURUM	Uzman Doktor	Pratisyen Doktor	Diyetisyen	Fizyoterapist	Eczacı	Diş Hekimi	Tıbbi Teknolog	Psikolog	Sosyal çalışmacı	Heşişire	Ebe	Sağlık Memuru	Lab. Teknisyeni	Anestezi Teknisyeni	Röntgen Teknisyeni	Hastane Müdüri	Hastane Müdür Yard.	Memur	Şoför	Hizmetli	Ortopedi Teknisyeni	Tıbbi Sekreter
Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi	17	5	1	6	2	2	1	2	1	37	14	7	9	10	7	1	2	12	4	20	6	1

Kaynak: Eğirdir Sağlık Grup Başkanlığı (2007)

Yoğun hasta talebi üzerine çeşitli çalışmalardan sonra 40 dekar arazi üzerinde 3 bloktan oluşan 9 katlı ana bina 1000 yatak kapasiteli olarak 1 anaokulu ve 1 sağlık meslek lisesini de bünyesine katarak 1986 yılında hizmete açılmıştır. Hastanede bugün çeşitli restore çalışmaları yapıldıktan sonra 2003 yılında Sağlık Bakanlığı'nın izniyle Eğirdir Kemik Eklem Hastalıkları Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi adıyla hizmet verilmektedir. Hastane kurulduğu yıldan beri Türkiye'de ortopedinin merkezi haline gelmiştir. Ülkemizde 1992 yılından itibaren tıp fakültelerinin sayısının artmasına rağmen eski canlılığını yitirmemiştir. Halen etkin tedavi olamamış ve üst branş arayışı içerisinde olan hastaların talebi yoğun olarak sürmektedir.

Sağlık Bakanlığı tarafından 16.02.2006 tarihi itibari ile aile hekimliği uygulaması için pilot il seçilen Isparta 18.01.2007 tarihinde aile hekimliği uygulamasına geçmiştir. Araştırma sahasında bu tarihten itibaren aile hekimliği uygulaması başlamış olup Eğirdir İlçesi nüfusuna göre 9 aile hekimliğine bölünmüştür. Araştırma sahasındaki Sarıdris ve Yukarı Gökdere sağlık ocakları aile hekimliği hizmeti vermeye başlamıştır. Sağlık ve aşı taramaları, aile planlaması çalışmaları, anne sütünü özendirme çalışmaları aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezi ve sağlık evleri tarafından yürütülmektedir (Tablo. 3.19).

Tablo: 3.19. Araştırma Sahasındaki Sağlık Ocakları ve Personel Durumu

SAĞLIK KURUMU	Doktor	Tıbbi Teknolog	Sağlık Memuru	Çevre Sağlık Teknisyeni	Hemşire	Ebe	Sıtma Aşçısı	Hizmetli
Merkez Sağlık Ocağı	7	1	2	3	17	19	-	3
Bağlıllı Sağlık Ocağı	1	-	1	-	1	-	-	-
Barla Sağlık Ocağı	1	-	1	-	2	-	-	1
Balkırı Sağlık Ocağı	1	-	-	-	-	-	-	-
Gökce Hüyük Sağlık Ocağı	1	-	1	-	1	1	-	1
Pazarköy Sağlık Ocağı	1	-	2	-	2	-	-	1
Sarıdris Sağlık Ocağı	1	-	2	-	1	2	-	1
Tepeli Sağlık Ocağı	1	-	-	-	1	1	-	-
Yuvalı Sağlık Ocağı	1	-	2	-	-	-	-	1
Y. Gökdere Sağlık Ocağı	1	-	1	-	-	3	-	1
Verem Savaş Disp.	1	-	1	-	2	-	-	3
TOPLAM	17	-	13	3	27	26	-	12

Kaynak: Eğirdir Sağlık Grup Başkanlığı (2006)

3.5. YERLEŞME

Araştırma sahasında daha önce yapılan araştırma ve incelemeler göre yerleşmenin tarihçesi M.Ö. 'ki yıllara kadar gitmektedir.

3.5.1. Yerleşmenin Tarihçesi

Eğirdir ve çevresi MÖ. 2000 yılından beri yerleşmeye sahne olmaktadır. İlk olarak Arzava Krallığı, daha sonraları Luwi Uygarlığı, Frig Egemenliği, Lidyalılar, Pers İmparatorluğu, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlıların egemenliği altında kalmıştır.

Kent içindeki kalenin Lidyalılar tarafından yapıldığı ve daha sonraki egemenlikler tarafından onarılarak kullanıldığı bilinmektedir. İlçede yer alan tarihi yapılardan Dündar Bey Medresesi Selçuklular Tarafından yapılmış olup, bugün kapalı çarşı olarak kullanılmaktadır. Yeşil Ada mahallesinde bulunan Ayastefanos Kilisesi ise İXX. Yüzyılda inşa edilmiş olup 1998 yılında restore edilmiştir. Çok eski bir tarihi olan araştırma sahası 1950'lere kadar bugünkü merkez mahallelerin yer aldığı yarımada ve o zamanlar ada olan Yeşil Ada üzerinde toplanmıştır. 1950-1960 arasında yerleşme tarihi kent dışına çıkarak, 1951'de inşa edilen Kemik Hastalıkları Hastanesi çevresine yayılmıştır. 1965'ten sonra ise Eğirdir ilçe merkezinin güneyindeki Yenimahalle ve Kemik Hastalıkları Hastanesi çevresiyle batıda Yazla mahallesinde yoğunlaşmıştır. Eğirdir Gölü'nün güneyinde ise birinci sınıf tarım

arazilerinin ve elma bahçelerinin bulunduğu alanda, bağ evleri niteliğinde yörede “elmalık” tabir edilen yerleşmeler mevcuttur. Bu yerleşme bölgeleri arasında topografyanın arızalı olması nedeniyle dağınıklık göze çarpmaktadır.

Araştırma sahasında yerleşmenin güneye doğru gelişimini topografya, batıya doğru gelişimini ise topografya ve askeri amaçlı kullanım engellemiştir (Eğirdir Dağ Komando Okulu). İlçe merkezinde dağınık bir yerleşme ve yerleşmeye uygun olan yerlerde de çok katlı yapılaşmalar görülmektedir. 1976 yılında yapılan jeolojik araştırma neticesinde Yenimahalle'nin kuzeyi ile Kemik Hastalıkları Hastanesi'nin batısında yer alan bölge, heyelan bölgesi olarak tespit edilmesine rağmen bu sahada yerleşme günümüzde de devam etmektedir (Foto.3.1).

3.5.2. Yerleşme Şekilleri

Araştırma sahasındaki yerleşmeler Eğirdir ilçe merkezi şehir yerleşmesi ve belde ve köy yerleşmelerinden oluşan kır yerleşmeleridir.

3.5.2.1. Şehir Yerleşmesi

Topografya, toprak sınıfları ve mülkiyet durumları göz önüne alınarak konut yerleşmeleri ilçenin kuzeybatında yoğunlaştırılmıştır. Merkez mahalleleri ve Kale mahallesindeki tarihsel dokular korunmaya çalışılarak bölgede nüfus ve yapı yoğunluğunun artmasının önüne geçilmiştir. Soğuk hava depoları, küçük ölçekli imalathaneler, tamirhaneler ve spor tesislerinin Eğirdir Gölü'nün güneyinde Konya, Kovada ve Sütçüler yolları arasında tarım alanları ile de yakın ilişkili olarak konumlandırılmıştır. Rekreasyon alanları, konaklama tesisleri, gölden faydalanma imkanın daha uygun olduğu kıyı şeridinde ve Yeşil Ada'da toplanmıştır.

3.5.2.2. Kır Yerleşmeleri

Köyler, ekonomik yapısı büyük ölçüde tarıma dayanan, kendine özgü toplumsal ilişkileri bulunan, belirli bir yerleşme bölgesi sınırlarına sahip, en küçük idari üniteyi teşkil eden ve nüfusu 2000'e kadar olan yerleşmelerdir (Doğanay,1994, s.246).

Araştırma sahasında 3'belde, 28 köy yerleşmesi vardır. Eğirdir İlçesi'ndeki köylerin bazı özellikleri göz önünde bulundurarak şu şekilde sınıflandırabiliriz:

3.5.2.2.A. Kuruluş Yerlerine Göre Kır Yerleşmeleri

Araştırma sahasındaki kır yerleşmelerinin kuruluş yerlerine göre beş grupta toplayabiliriz: Yamaçta yer alan kır yerleşmeleri, Vadide yer alan kır yerleşmeleri, Dağlık sahada yer alan kır yerleşmeleri, devlet yolu üzerinde yer alan kır yerleşmeleri vadi ile göl ve baraj gölü kenarında kurulan köyler olmak (Tablo: 3.20).

Tablo: 3.20. Eğirdir'deki' Kır Yerleşmelerinin Kuruluş Yerlerine Göre Sınıflandırılması

Yerleşim	Yerleşme Sayısı	%'si
Yamaçta Yer Alan	17	60,7
Vadide Yer Alan	2	7,1
Dağlık Sahada Yer Alan	6	21,6
Devlet Yolu Üzerinde Yer Alanlar	2	7,1
Göl ve Baraj Gölü Kenarında Yer Alan	1	3,5
Toplam	28	100

Kaynak: Arazide Yapılan Gözlemler (2007)

Bu kır yerleşmelerinin yamaçta kurulmasının temel nedeni, sel baskınlarından korunma isteğidir. Ayrıca vadi yamacına kurulan kır yerleşmelerine baktığımız zaman genellikle güneye bakan yamaçlarda yer aldığını görüyoruz. Bu da bize vadi yamacında kurulan kır yerleşmelerinde güneşlenmenin de önemli bir faktör olduğunu göstermektedir.

Vadide yer alan kır yerleşmeleri Sevinçbey ve Bademli'dir. Bu köyler genellikle vadi yamacı ve vadi tabanında kurulmuşlardır.

Dağlık sahalarda Yer alan kır yerleşmeleri ise Yuvalı, Akdoğan ve Bağacık'dır. Bu köylerde temel geçim kaynağı hayvancılık olduğu için nispeten yüksek yerlerde kurulmuşlardır.

Devlet yolu üzerinde kurulan kır yerleşmelerinden bazıları Mahmatlar, Akpınar' dir. Göl ve baraj gölü kenarında yer alan kır yerleşmesi ise Kırıntı' dir.

3.5.2.2.B. Ormana Göre Kır Yerleşmeleri

Araştırma sahasının % 29,4'ü ormanlarla kaplıdır. Ormanlar daha çok Boğazova'nın doğu ve batısında yoğunlaşmaktadır.

Orman kenarı köyler; Pazarköy, Çayköy, Balkırı, Sevinçbey, Bademli, Sariidris, Yuvalı, Havutlu, Akpınar, Akbelenli, Bağören, Bağacık, Bademli, Tepeli 'dir. Bu köyler daha önceki dönemlerde orman içi köy durumundayken, ormanların tahribi sonucu orman kenarı köy durumuna gelmişlerdir.

Orman içi köyler; Aşağı Gökdere, Yukarı Gökdere, Sipahiler ve Eyüpler köyleridir. Ormanlardan yararlanma imkanlarının sınırlandırılması ile orman içi kır yerleşmelerinin sayısı büyük oranda azalmıştır.

Yerleşmelerin ormana göre konumlarının dağılımına baktığımızda, orman kenarı köyler %50 'lik oranla (14 yerleşme) birinci sırada yer alır. Ormana uzak kır yerleşmeleri % 35,7 'lük oranla (10 yerleşme) ikinci sırada yer alır. Orman içi kır yerleşmeleri ise % 14,3'lük oranla (4 yerleşme) üçüncü sıradadır. (Tablo: 3.21).

Tablo: 3.21. Eğirdir'deki Kır Yerleşmelerinin Ormana Göre Konumları

Köyün Konumu	Yerleşme Sayısı	%'si
Orman Kenarı	14	50
Orman İçi	4	14,3
Orman kenarı ve Ormana uzak	10	35,7
Toplam	28	100

Kaynak: Araziye Yapılan Gözlemler (2007)

3.5.2.2.C. Yükselti Basamaklarına Göre Kır Yerleşmeleri

Köylerin kuruluş yerleri ve dağılışı üzerinde yükseltinin önemi büyüktür. Araştırma sahasında da yükselti, köy yerleşmelerinin kuruluş ve dağılışı üzerinde etkili olmuştur. Araştırma sahasında en alt yükselti basamağını, Aşağıgökdere köyü 750 m. lik yükselti ile oluşturmaktadır. İkinci yükselti basamağını ise 950-1150 m. basamağı oluşturur. Bu yükselti basamağında yer alan köyler: Tepeli (950 m.), Serpil (1050 m.), Kırıntı (950 m.), Yukarı Gökdere (950 m.), Ağılköy (1050 m.), Çayköy (1000 m.), Bağören (1100 m.), Bağkırı (1050 m.), Barla (1100 m), Eyüpler (1000 m.), Mahmatlar (1150 m) ve Sorkuncak (1150 m)'dir. Görüldüğü gibi araştırma sahasında 950-1150 m. arasında 12 köy yerleşmesi vardır. Bu köyler, sahadaki toplam köy yerleşmelerinin % 42,8'ini oluşturur. Köy yerleşmelerinin çoğunluğunun bu yükselti basamağında yer almasının nedeni, tarım açısından verimli arazilerin büyük bir kısmının bu yükselti basamağında yer almasıdır. Ayrıca sulama ve iklim şartları da diğer yükselti basamaklarına göre daha elverişlidir (Tablo: 3.22).

Üçüncü yükselti basamağı olan 1150-1300 m. arasında, 11 köy yerleşmesi bulunmaktadır. Bu köyler; Akdoğan (1250 m.), Yuvalı (1200 m.), Sipahiler (1250 m.), Bağören (1200 m.), Akpınar(1200 m.), Bademli(1250 m), Yılgıncak (1200 m), Gökçehöyük (1250 m), Pazarköy (1200 m), Bağlılı (1250 m), Baklan (1200 m)'dir. Bu basamaktaki köy yerleşmeleri, sahadaki toplam köy yerleşmelerinin % 39,5 'ini oluşturur.

Dördüncü yükselti basamağı olan 1250-1500 m. arasında, 4 köy yerleşmesi vardır. Bu köyler; Sevinçbey (1350 m.), Sarıdris (1350 m.), Bağcık (1500m.) ve Havutlu (1400 m.)'dur. Bu yükselti basamağındaki yerleşmeler, sahadaki toplam köy yerleşmeleri içerisinde % 14,2 'lik bir paya sahiptir. Bu yükselti basamağında yükseltinin artması ve tarım alanlarının azlığına bağlı olarak temel geçim kaynağı hayvancılık olmuştur.

Tablo: 3.22. Eğirdir’deki Kır Yerleşmelerinin Yükselti Basamaklarına Göre Dağılışı

Yükselti Basamağı(m.)	Yerleşme Sayısı	%’si
0-950	1	3,5
950-1150	12	42,8
1150-1250	11	39,5
1250-1500	4	14,2
Toplam	28	100

Kaynak: Arazide Yapılan Gözlemler, 2007

Görüldüğü gibi yükselti arttıkça, köy yerleşmelerinin sayısı azalmaktadır. Bu da bize yükseltinin, yerleşmelerin kuruluşu ve dağılışında ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

3.5.2.2.D. Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Kır Yerleşmeleri

Eğirdir İlçesi’ndeki köy yerleşmelerinin yüzölçümlerine baktığımız zaman bazı farklılıklar olduğunu dikkati çekmektedir.Boğazova kenarında bulunan Kırıntı, Serpil, Tepeli, Eyüpler ile dağlık sahalardaki dağ içi ova kenarında kurulmuş Sevinçbey, Yuvalı, Pazarköy, Baklan ve Bağılı köylerinin yüzölçümleri büyüktür. Araştırma sahasındaki diğer köy yerleşmelerinin yüzölçümleri 15 km² den daha azdır.

Araştırma sahasındaki köyleri yüzölçümlerine göre ele aldığımızda, genel olarak ova kenarında kurulmuş olanlarının geniş alanlı olduklarını görüyoruz. Bunun nedeni de, daha öncede belirttiğimiz gibi ova özelliğinde düz alanların geniş yer tutmasıdır.

3.5.2.2.E. Yerleşme Dokularına Göre Kır Yerleşmeleri

Araştırma sahasındaki köy yerleşmeleri genellikle toplu yerleşmeler şeklinde olup yer yer gevşek dokulu yerleşmelere rastlanmaktadır. Toplu köylerin sayısı 16’ dır (Foto: 3.2). Toplu köy yerleşmeleri ova ve vadi yamaçlarında görülmektedir. Dağlık köy yerleşmeleri ise dağlık sahalarda, yol boyu köyler ile göl kıyısı gibi sahalarda çoğunlukla görülmektedir. Bu yerleşmelerin sayısı 12’ dir (Foto. 3.3). Araştırma sahasında toplu yerleşmelerin hakim olmasında düz verimli alanların ya az olması yada tarım alanlarının yerleşme dışında tutulması etkili olmuştur. Ayrıca sel baskınları, su kaynaklarına yakınlık gibi faktörlerde toplu yerleşmelerin oluşmasına yol açmıştır.

3.5.2.2.F. Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Kır Yerleşmeleri

Araştırma sahasındaki köy yerleşmelerinin ekonomik faaliyetleri tarım ve hayvancılığa dayanır. Sahadaki köy yerleşmelerini ekonomik faaliyetlerine göre değerlendirirken, birinci sırada yer alan ekonomik faaliyete göre ele alınacaktır. Buna göre, sahada 18 köy yerleşmesinin temel ekonomik geçim kaynağı tarımdır. Bu yerleşmeler, % 60’lık bir paya

sahiptir. Bu köylerimizi Şu Şekilde sıralayabiliriz; Yukarı Gökdere, Eyüpler, Balkırı, Tepeli, Serpil, Kırıntı, Sipahiler, Akbelenli, AŞağıgökdere, Mahmatlar, Sarıdris, Gökçehöyük, Baklan, Bağıllı, Sevinçbey, Barla, Bağören, Pazarköy'dür.

Araştırma sahasında temel ekonomik geçim kaynağı hayvancılık olan 10 köy yerleşmesi vardır ve % 40'lik bir paya sahiptir.

Sahada temel ekonomik faaliyetlerin dağılımına baktığımızda tarım ve hayvancılığın genel olarak iç içe olduğunu görüyoruz.

BÖLÜM IV: EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

4. EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

4.1. TARIM

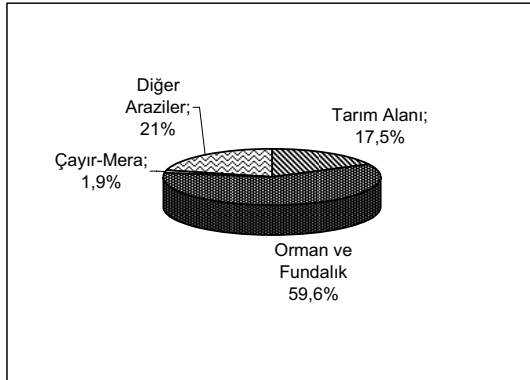
Araştırma sahasında en önemli ekonomik faaliyet tarımdır. İlçe merkezinde tarımın payı düşükken kırsal kesimde yaşayan nüfusun büyük bir kısmı tarımsal faaliyetlerle geçimini sağlar. Eğiridir ilçe merkezi çevresindeki kırsal yerleşmelerin ürünlerini getirip sattıkları bir pazar konumundadır.

Araştırma sahasındaki arazilerin kullanılış durumu şu şekildedir: sahadaki toplam arazi miktarı 122700 Ha'dır. Bu arazinin sadece 21490 Ha'ı tarım arazisi olarak kullanılmaktadır. En fazla yer kaplayan arazi Orman ve fundalık sahalardır. 73141 Ha' alanı kapsar toplam arazinin % 59,6'sıdır (Tablo: 4.1- Şekil: 4.1).

Tablo: 4.1. Araştırma Sahasında Arazilerin Kullanılış Durumu

Cinsi	Miktarı (Ha)	Oranı (%)
Tarım Alanı	12 228	17,5
Orman ve Fundalık	71028	59,6
Çayır-Mera	15147	1,9
Diğer Araziler	51297	21

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

Şekil: 4.1. Araştırma Sahasında Arazilerin Kullanılış Durumu Grafiği

4.1.1. Arazi Büyüklüğü ve Mülkiyet Durumu

Araştırma sahasının genel olarak engebeli ve dağlık olmasından dolayı, tarım alanları fazla yer kaplamaz. Tarım alanlarının en yoğun bulunduğu yer Boğazova'dır. Tarım arazilerinin parsel ve mülkiyet durumuna bakıldığında en fazla orana sahip olan arazi %

40'lık bir oranla 21-50 da arasındaki arazilerdir. Araştırma sahasında en düşük alana sahip arazi aralığı ise 100-200 da arasında olan arazileridir. Bu arazilerin toplam tarım arazilerine oranı % 1,7'dir (Tablo: 4.2).

Tablo:4.2.Büyükliklerine ve Çiftçi Sayısına Göre Arazi Dağılımı

Sahip Olunan Arazi	Çiftçi Sayısı	Oran (%)	Alan (da)	Oran (%)
5 da<	903	% 22,8	2907	% 4
6< 10 da	902	% 22,8	8 391	% 11,3
11<20 da	1 097	% 27,7	18655	% 26
21<50 da	887	% 22,4	28 870	% 40
51<100 da	157	% 3,9	12 403	% 17
101<200 da	7	% 0,47	1 281	% 1,7
201<500 da	-	-	-	-

Kaynak: D.İ.E. Isparta Köy Envanteri (1997)

Araştırma sahasında toplam tarım alanları içerisinde en fazla paya sahip olan araziler 64 925 da ile tarla tarımı yapılan arazilerdir, bunu 46 730 da ile meyve bahçeleri izler. Sebze yetiştirilen toplam arazi ise 2 015 da 'dır.

Tablo: 4.3. Araştırma Sahasında Yerleşmelere Göre Tarım Alanları

Yerleşim	Toplam Tarım Arazisi	Tarla (Da)	Meyve (Da)	Sebze (Da)
Ağılköy	3 000	1 350	1 600	50
Akbelenli	1 400	1 100	280	20
Akdoğan	3 300	2 250	1 000	50
Akpınar	2 000	1 500	450	50
Aşağı Gökdere	2 250	1 800	300	150
Bademli	4 600	3 800	800	--
Bağacık	2 750	2 500	250	--
Bağilli	5 500	4 300	700	500
Bağören	3 000	2 000	900	100
Balkırı	2 550	2 00	2 350	--
Beydere	3 300	1 000	2 200	100
Çay	4 500	2 900	1 600	--
Eyüpler	2 000	--	2 000	--
Havutlu	3 600	3 300	2 00	100
Kırıntı	1 190	240	950	--
Mahmatlar	3 500	2 200	1 350	50
Serpil	3 205	205	3 000	--
Sevinçbey	3 580	2 000	1 500	80
Sipahiler	3 500	3 000	500	--
Sorkuncak	6 500	5 500	1 000	--
Tepeli	4 500	500	4 000	--
Yukarı Gökdere	5 750	1 000	4 750	--
Yılğınca	2 480	1 730	750	--
Yuvalı	4 450	1 450	3 000	--
Gökcehüyük	3600	2 600	1 000	--
Sarıdris	11 675	10 000	1 600	75
Pazarköy	4 500	3 000	1 000	500
Barla	5 000	3 500	1 400	100
Merkez	6 390	---	6 300	90
Toplam	113 670	64 925	46 730	2 015

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.1.2. Başlıca Tarım Ürünleri ve Ekiliş Sahaları

Araştırma sahasında ekili dikili alanların ürünlere göre dağılımına bakılacak olursa en fazla alanı kaplayan tarımsal faaliyet meyveciliktir. Sahadaki 17165 ha alanda meyve tarımı yapılır. Bunu 3480 ha'lık alanla tahıl tarımı takip eder bunun başlıca nedenleri iklim özellikleri, çiftçinin alışkanlıkları, arazinin verimi ve yüzey şekilleridir. Meyvecilik Boğazovada yaygın olarak yapılmaktadır. Sırasıyla yapılan tarımsal faaliyetler meyvecilik, tahıllar, baklagiller, sanayi bitkileri, yumru lu bitkiler, sebze, bağ bahçeciliktir. En az alan kaplayan tarımsal faaliyet ise 53 ha'lık alanla bağ bahçe tarımıdır. Araştırma sahasındaki bağ bahçe tarımı daha çok ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak için yaptıkları bir faaliyettir (Tablo: 4.4).

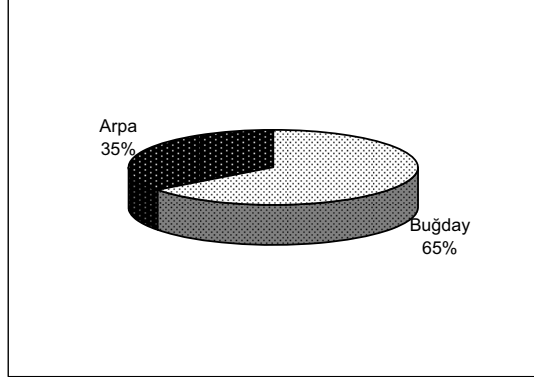
Tablo: 4.4. Ekili Dikili Alanların ürünlere Göre Dağılımı

Yararlanma Şekli	Yüzölçümü (Ha)	Üretim(Ton)	Verim (Kg/Ha)
Tahıl Tarımı	3480	9540	5600
Sanayi Bitkileri	86	853	52750
Bağ Bahçe	53	722	65000
Sebze Tarımı	70	1009	73997
Baklagiller	554	950	3477
Yumru lu Bitkiler	82	1506	20730
Meyvecilik	17165	158772	632 (Kg/Ağaç)

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.1.2.1. Tahıl Tarımı

Araştırma sahasında, İklim ve topografya etmenlerinin yanı sıra çeşitli ekonomik sebeplerden dolayı buğday ve arpa tahıl ürünleri içerisinde en fazla alan kaplayan ürünlerdir. Bağlılı, Sarıdris, Barla ve Sorkuncak tahıl tarımının en fazla yapıldığı yerleşmelerdir. Kuru tarım alanlarında yer alan tahıl ürünleri içerisinde en geniş alan kaplayan ürün buğdaydır. Araştırma sahasının en önemli ekonomik gelirini oluşturan meyve bahçeleri, tahıl ürünleri üretimini sınırlandırmaktadır. Buğday ekimi tam anlamıyla ticari olarak yapılmaz, daha çok ekme klık un ihtiyacını karşılamak için yapılmaktadır. Yıllık yağış miktarının fazla olduğu Boğazova'da buğdayın olgunlaşma döneminde bazı yıllarda zamansız yağın yağmurlar bitki için zararlı olmakta ve saplarında çürüme yapmaktadır. Fakat bu olay süreklilik arz etmez. Sahada buğday tarımı 2250 ha alanda yapılır yıllık üretimi 5850 ton'dur (Şekil: 4.2- Tablo: 4.5).

Şekil: 4.2. Tahıl Ürünlerinin Ekiliş Oranları

Arpa gerek yem fabrikalarında gerekse küçük değirmenlerde kırdırılarak yem haline getirilmekte ve hayvan yemi olarak tüketilmektedir. Arpa tarımı 1230 ha alanda yapılır yıllık üretimi 3690 ton'dur. Dalgalı ve eğimli yüzeylerde tarımı daha çok yapılır.

Tablo: 4.5. Tahıl Ürünlerinin Ekiliş Oranları ve Verimleri (2005)

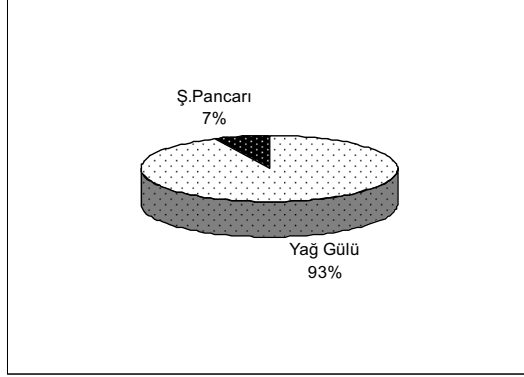
Ürün	Alan (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Ha)
Buğday	2 250	5850	2600
Arpa	1 230	3690	3000
Toplam	3480	9540	5600

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.1.2.2. Sanayi Bitkileri

Yağ gülü Anadolu'ya ilk defa 1870 yılında Bulgaristan'dan gelen göçmenler tarafından getirilmiştir. Araştırma sahasında gülcülük yüzelli yılı geçmeyen bir tarihe sahiptir. Gül yetiştiriciliği 1888 veya 1889 yıllarında başlamıştır. Gül toprak yönünden pek seçici değildir. Fakat fazla killi ve kireçli toprakları sevmez. Hafif kumlu, tınlı, milli, derin ve geçirimli olan organik maddesi bol topraklar gül bahçesi oluşturmak için en uygun topraklardır. Ilman iklim ister, ekim alanlarının etrafı açık ve bol güneşli olmalıdır. İlkbahar aylarında kurak, don olayını görülmediği, fakat çiçek açma zamanında çığ düşen bölgelerden hoşlanır. Araştırma sahasında Barla, Bağören, Bedre, Çayköy gülcülüğün en fazla yapıldığı yerleşmelerdir. Bunun ana nedeni uygun yetiştirme şartları ve halkın önceden beri gül yetiştirmesidir. Dünya gül yağı üretiminin yarısına yakın bir bölümünü ülkemiz karşılamaktadır. Türkiye gül yağı üretiminin %80'den fazlası Isparta ilinden sağlanmaktadır, bu oranın % 11'lik kısmı araştırma sahasında üretilmektedir (Temurçin, 2004:172).

Araştırma sahasında 2000 yılı verilerine göre 80 ha'lık sahada gül yetiştiriciliği yapılır, bu alandan alınan ürün 580 ton'dur (Şekil: 4.3.- Tablo.4.6).

Şekil: 4.3. Sanayi Bitkilerinin Ekiliş Oranları

Araştırma sahasında; 6 ha alanda şeker pancarı üretimi yapılmaktadır. Devlet tarafından şeker pancarı yapılan alanların daraltılmaya çalışılması, gübre ve mazot girdi fiyatlarının yükselmesi, sulama fiyatlarının yüksekliği, emeğin karşılığının alınmaması nedenlerinden dolayı şeker pancarı ekim alanları azdır. Bunun önemli bir nedeni de ekonomik değeri yüksek olan elma yetiştiriciliğinin ön planda olmasıdır. Araştırma sahasında yıllık üretim 273 ton'dur. en fazla şeker pancarı yapılan yerleşmeler Çayköy ve Akdoğan'dır.

Tablo: 4.6: Yetiştirilen Sanayi Bitkilerine Göre Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2000)

Ürün	Alan (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Ha)
Yağ Güllü	80	580	7250
Ş.Pançarı	6	273	45500
Toplam	86	853	52750

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

Araştırma sahasında yetiştirilen kavun, karpuz ve üzüm genel olarak ticari değer taşımaz. Kır yerleşmelerindeki nüfus öncelikle kendi ihtiyaçlarını karşılamak için bu ürünleri yetiştirirler, ihtiyaç fazlası ürünler ise Eğirdir ilçe merkezindeki pazarda satılır (Tablo: 4.7).

Tablo: 4.7: Yetiştirilen Meyvelere Göre Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2005)

ÜRÜN	ALAN (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Ha)
Karpuz	12	360	30000
Kavun	10	270	27000
Üzüm	31	92	8000
TOPLAM	53	722	65000

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.1.2.3. Meyvecilik

Elma, her türlü iklim şartına uyum gösterebilen, kumlu ve kurak olmayan arazilerde – 30 °C’ ye kadar düşen sıcaklıktan etkilenmeyen bir meyve türüdür.

Araştırma sahasında 1950’li yıllardan sonra Boğazova’da standart çeşitlerle bahçeler kurularak elmacılık yapılmaya başlanmıştır. 1958 yılında Eğirdir’de kurulan Eğirdir Bahçe Kültürleri Üretme İstasyonu’nun faaliyete geçmesinden sonra yetiştirilen kaliteli elma fidanları ile elmacılık yapılmaya başlanmıştır. Sulama imkanlarının artmasıyla da meyvecilikte son yıllarda önemli ilerlemeler olmuştur (Tablo: 4.8).

Türkiye genelinde olduğu gibi araştırma sahasında da en çok üretimi yapılan elma çeşiti Starking Delicious ve Golden Delicious’ tur. Elma fidanı tohumdan yetiştirilen çöğür veya vegetatif olarak yetiştirilen klon anaçları üzerinde kültür çeşitlerini aşlamak suretiyle elde edilmektedir. Son yıllarda aşılı elma ağaçlarının yerini yarı bodur ile tam bodur elma ağaçları almaya başlamıştır. Araştırma sahasındaki elma alanlarının önemli bir kısmını aşılı elma ağaçları oluşturmaktadır. Birim alandan alınan elma üretimi yarı bodur ve tam bodur ağaçlarda aşılı elma ağaçlarına oranla daha fazladır (Foto: 4.1). Fakat bodur elmaların fidanlarının pahalı olması ve elma bahçesi tesis etmenin ekonomik güçlüğü nedeniyle istenilen düzeyde bodur elmalık bulunmamaktadır. 2003 yılı verilerine göre araştırma sahasındaki toplam elma ağacı sayısı 654 160’tır. Bu ağaçlardan 644 750 ‘si meyve verir durumdadır. Meyve veren ağaçlardan alınan ürün 154 219 ton dur.

Araştırma sahasında, Ağılıköy, Bağlılı, Balkırı, Eyüpler, Yuvalı, Serpil, Sorkuncak, Tepeli, Yukarı Gökdere ve Gökçehüyük elmacılığın yoğun olarak yapıldığı yerleşmelerdir (Foto: 4.2).

Elma hasadı Eylül ayının sonu itibarıyla başlamakta ve Ekim ayı içinde hasada devam edilmektedir. Elma seçiminde elmanın çapı ayrı bir önem arz eder çapı 65 mm ‘nin üzerindeki elmalar eğer, rengi, şekli, paslı veya kara lekeli olmaması durumunda 1. kalite ürün sayılırlar . Elmalar elle toplandıktan sonra tahta kasalara seçilerek istiflenmektedir. Bu standartların dışında kalan elmalar, 2. hatta 3. kalite olarak sınıflandırılarak yerel pazarlarda

satılmaktadır. Döküntü diye tabir edilen elmalar ise gerek araştırma sahasında bulunan, gerekse araştırma sahası dışındaki meyve suyu fabrikaları tarafından elma suyu üretmek amacıyla satın alınmaktadır.

Araştırma sahasında elmacılığın en büyük sorunu pazarlama konusudur. Elma gerek yurt içinde gerekse yurt dışında hemen pazarlanamamaktadır. Bu sorunu çözmek için elmaların kalitesini bozmadan, uygun depolama koşullarında saklanması gerekmektedir. Bu amaçla soğuk hava depoları yapılmıştır ancak ihtiyacı karşılayacak düzeyde değildir.

Tablo: 4.8. Araştırma Sahasında Ağaçtan Elde Edilen Bazı Meyvelerin Dikim Alanı ve Ağaç Sayıları

Ürün	Meyve Veren Ağaç S.	Meyve Vermeyen Ağaç S.	Toplam Ağaç S.	Verim (Kg/Ağaç)	Üretim (Ton)
Elma	644750	9410	654160	239	154219
Ayva	3500	2450	5950	30	105
Armut	14000	3700	17700	40	560
Kiraz	8250	490	8740	30	247
Kayısı	1360	620	1980	40	55
Şeftali	33000	9600	42600	82	2690
Vişne	5500	3500	9000	35	192
Erik	4600	900	5500	39	181
Ceviz	4050	850	4900	75	303
Badem	10000	1550	11550	22	220
TOPLAM	729010	33070	762080	632	158772

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.1.2.4. Sebze Tarımı

Sebze tarımı öncelikle ailelerin konserve, kurutmalık sebze ve salça gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptıkları bir tarımsal faaliyettir. Ancak son yıllarda domates, biber, yeşil fasulye gibi bazı sebzeler ticari olarak üretilmeye başlanmıştır. Üretilen sebzeler ilçe merkezindeki pazarda piyasaya sürülür.

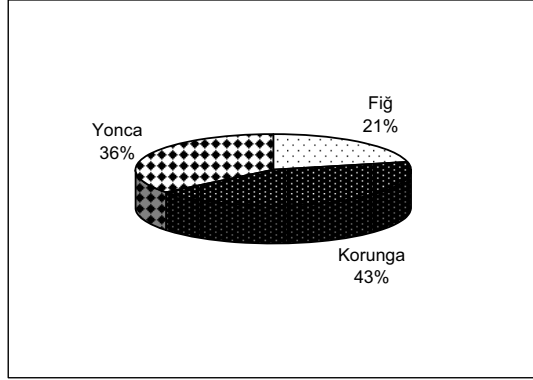
Tablo: 4.9: Yetiştirilen Sebzelere Göre Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2005)

ÜRÜN	ALAN (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Ha)
Domates	27	580	21481
Patlıcan	12	55	4583
Biber s.	5	50	10000
Biber sa	7	70	10000
Fasulye	15	194	12933
Hıyar	4	60	15000
TOPLAM	70	1009	73997

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.1.2.5. Yem Bitkileri

Hayvan varlığının fazla olduğu yerlerde yem bitkisi tarımı fazladır, daha çok sulana bilen sahalarda ekilmektedir. Özellikle süt inekleri için oldukça besleyici olan fiğın daneleri değirmenlerde kırıldıktan ve öğütüldükten sonra hayvanlara verilmektedir. Yonca ve korunga ise büyük baş hayvancılık yapan çiftçiler tarafından özellikle kış aylarında tüketilmek için slaj yapmak amacıyla üretilir. Bunda amaç hayvanların besin ihtiyaçlarını daha ekonomik biçimde karşılamaktır.

Şekil: 4.4. Yem Bitkilerinin Ekiliş Oranları

Araştırma sahasında büyükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı yerleşmelerden Barla, Çayköy, Sarıdris, Gökçehüyük yem bitkileri tarımının en fazla yapıldığı yerlerdir. Yonca gibi soğuğa ve kuraklığa dayanıklı bir bitki olan korunga 60 ha alanda yetiştirilmektedir (Şekil: 4.4- Tablo: 4.10).

Tablo: 4.10: Yetiştirilen Yem Bitkilerine Göre Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2005)

ÜRÜN	ALAN (Ha)	Üretimi (Ton)
Fiğ	30	60
Korunga	60	25
Yonca	50	60
Toplam	140	145

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

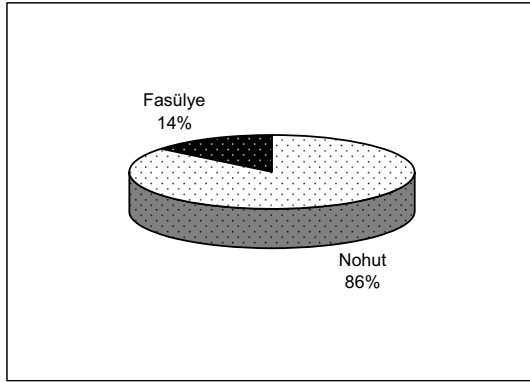
4.1.2.6. Baklagiller

Nohut ve fasülye genelde ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ekilmektedir. Bu ürünlerin araştırma sahasında hemen hemen her yerde ekimi yapılmaktadır. Nohutun ekim alanı fazla olmakla birlikte (475 Ha) birim alanda alınan ürün fasülyeden daha azdır (Tablo: 4.11- Şekil: 4.5).

Tablo: 4.11: Yetiştirilen Baklagillere Göre Ekiliş Alanları ve Miktarları (2005)

ÜRÜN	ALAN (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Ha)
Nohut	475	810	1705
Fasülye	79	140	1772
TOPLAM	554	950	3477

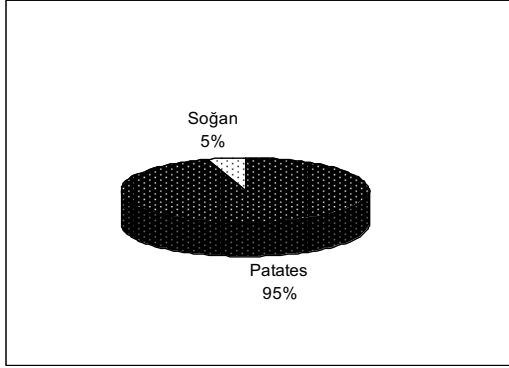
Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

Şekil: 4.5. Baklagillerin Ekiliş Oranları

4.1.2.7. Yumruklu Bitkiler

Yumruklu bitkiler içerisinde ne fazla ekim alanına sahip olan ürün patates tir. Sulama yapılan alanlarda genelde düz alanlarda yayılış göstermiştir. Yumruklu bitkilerden olan soğan ise araştırma sahasında tüm yerleşim yerlerinde üretimi yapılmakla birlikte ticari değeri yoktur aileler kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla soğan üretirler. Üretim fazlası olan patates ve soğan yakın pazarlarda satılmaktadır (Şekil: 4.6- Tablo:4.12).

Şekil: 4.6. Yumrulu Bitkilerin Ekiliş Oranları

Tablo: 4.12: Yetiştirilen Yumrulu Bitkilere Göre Ekiliş Alanları ve Miktarları (2005)

ÜRÜN	ALAN (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Ha)
Patates	78	1500	19230
Soğan	4	6	1500
TOPLAM	82	1506	20730

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.1.2.8. Seracılık

Araştırma sahasında seracılık faaliyetleri 2003 yılında başlamıştır. Aşağı Gökdere Köyü Akdeniz İklimi karakterini daha fazla yansıtmaması nedeniyle seracılık açısından uygun şartlar taşımaktadır. İl Özel İdaresi ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından finanse edilen sera projeleri uygulamaya geçmiştir. İlk etapta 4 adet 216 m²'lik sera yapılmıştır. 2006 yılında ise 10 adet 512 m²'lik sera yapılarak faaliyete geçirilmiştir. Araştırma sahasındaki seralarda marul domates ve biber fasılları olarak üretilmektedir. Ayrıca Beydere ve Mahmatlar yerleşmelerinde turfanda seracılık yapılmaktadır. Bu yerleşmelerde en fazla yetiştirilen turfanda ürün domatestir. Bunda amaç yüksek gelirle elde edilen ürünleri iç pazarda satmaktır.

4.1.3. Tarımsal Organizasyon

Araştırma sahasında tarım arazilerinin sulanması iki şekilde yapılmaktadır. Bunlardan birisi Boğazova kanalından pompa yoluyla suyun tarım arazilerine alınması sonucu yapılan sulama yöntemidir. Diğeri ise cazibe sulama olarak adlandırılan doğrudan kanaldan herhangi bir masraf gerektirmeden yapılan sulama şeklidir. Boğaz ova dışındaki tarım arazilerinde ise

sulama sistemi mevcuttur değildir, bu sahalarda doğal kaynaklardan ve derelerden yararlanarak sulama küçük ölçüde yapılır (Tablo: 4.13).

Tablo: 4.13. Boğazova Sulaması Sulanan Tarım Arazileri ve Oranları

Yerleşme	Fiiilen Sulanan Alan (Da)	Sulama Oranı (%)
Eğiridir	3995,3	73,9
Ağılköy	1717,5	100
Çayköy	1028,1	100
Balkırı	1367,6	100
Tepeli	3980	100
Yuvalı	452	100
Serpil	1400	46
Eyüpler	1891	100
Kırntı	900	100
Yukarı Gökdere	1000	62,5

Kaynak: Eğiridir Meyve Üreticileri Birliği Kooperatifi

Araştırma sahasında tarımsal ürünlerin daha iyi değerlendirilebilmesi ve üreticinin mağdur olmaması için Kaymakamlık ve İlçe Tarım Müdürlüğü'nün desteği ile üreticiler tarafından 16 adet tarımsal kalkınma kooperatifi kurulmuştur. Bu kooperatifler aracılığı ile özellikle sahada yaygın olarak yetiştirilen elma daha kolay ve değer fiyat da satılmaktadır (Tablo: 4.14).

Tablo: 4.14. Araştırma Sahasındaki Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ve Üye Sayıları

Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Üye Sayısı
Serpil	137
Tepeli	256
Akdoğan	173
Yukarı Gökdere	208
Ağılköy	139
Yuvalı	154
Balkırı	119
Aşağı Gökdere	150
Barla	88
Kırntı	74
Sorkuncak	71
Eyüpler	41
Mahmatlar	51
Çayköy	174

Araştırma sahasında kullanılan bazı tarımsal alet ve makinelerin kullanım durumu ise şöyledir. Tarımda ülkemiz genelinde gelişmeye bağlı olarak karasaban ve hayvan pulluğu gibi aletlerin kullanımı azalmış traktör kullanma imkanı olmayan sahalarda kullanılmaktadır. Traktör de meyveciliğin yoğun yapılan bir saha olması nedeniyle en yaygın kullanılan tarım makinelerindendir (Tablo:4.15). Ayrıca Eğiridir Gölü'nden su pompalamak suretiyle

sulamanın yapılması sonucunda özellikle göle kıyısı olan kır yerleşmelerinde çiftçiler tarafından moto pomplar kullanılır. Günümüzde moto pompların kullanımı D.S.İ. tarafından bilinçsiz kullanımın verdiği tahribat nedeniyle denetim altına alınmıştır.

Tablo: 4.15. Bazı Tarımsal Alet ve Makinelerin Sayısı

Araç	Karasaban	Hayvan Pulluğu	Traktör Pulluğu	Döven	Kim.Gübre Dağıtma Mak.	Santrüjüj Pompa	Dizel Mot.pompa	Tarım Arabası	Toplam traktör
Adet	95	678	1436	15	29	127	109	1 436	1436

Kaynak: D.i.E. 1997 Köy Envanteri

4.1.4. Tarımda Karşılaşılan Sorunlar

Araştırma sahası ülkemizde elmanın en fazla üretildiği yer olmasına rağmen soğuk hava depolarında saklama süresinin ve depoların koruma kalitesinin düşük olması olumsuzluklar yaratmaktadır. Bu durum üretilen elmanın ihracını kısıtlamaktadır. Bilinçsiz girdi kullanımı üretimde kaliteyi düşürmektedir. Bazı sulama alanlarında hatalı sulama nedeniyle çoraklaşmalar görülmektedir. Bunu önlemek amacıyla araştırma sahası çevresinde bulunan sulama alanlarında uygulanan salma sulama yönteminden vazgeçilmelidir. Su-toprak-ürün ilişkisi dikkate alınarak uygun sulama sistemleri hayata geçirilmelidir. Örgütlenmede isteksizlik ve yetersizlik nedeniyle pazarlamada sıkıntılar yaşanmaktadır. Sertifikalı fidan üretiminin yetersiz olması, tarım arazilerinin küçük ve parçalı oluşu ve meyve ağaçlarının çoğunun verim yaşını doldurması verimi olumsuz yönde etkilemektedir. Bilinçsiz girdi kullanımında tarım dışı etkenlerden dolayı Eğirdir Gölü kirlenmektedir. Üreticiler meyve bahçelerini haşerelere karşı korumak için yılda 10-15 kez ilaçla mücadele yapmaktadırlar. Mücadele sırasında boş ambalaj kutularının çevreye atılması veya kullanılan araç ve gereçlerin kanalda veya gölde yıkanması toprak ve su kirliliğine neden olmaktadır. Ayrıca zirai mücadele ilaçları, rüzgar, yağmur ve yer altı suları ile göle kadar ulaşarak birikime uğramakta, besin zinciri yoluyla balıklara ve dolayısıyla tüketici konumundaki insanlara ulaşmaktadır. Çiftçilere verilen tarımsal eğitiminin yetersizliği, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin görev alması ve bir iş birliği içerisinde eğitimin yerine getirilmesiyle üretimde ihraç değeri olan çeşitlere geçilmesi ile pazarlama potansiyeli artırılabilir. Verim yaşını dolduran meyve bahçelerinin yerine pazar değeri yüksek çeşitlerden oluşan yeni bahçelerin tesisi edilmesi suretiyle önemli gelişmeler sağlanabilir. Tabi göle ve göletlerin olduğu araştırma sahasında su ürünleri üretimi geliştirilebilir. Orman köylerinde

küçükbaş hayvancılığın orman koruma önlemleri nedeniyle baskı altında kalması hayvancılığı olumsuz yönde etkilemektedir.

4.2. HAYVANCILIK

Araştırma sahasında arazi yapısının engebeli ve dağlık olması nedeniyle ekonomik faaliyet olarak hayvancılık eskiden beri önemli geçim kaynakları arasında yer almıştır. Eski dönemlerde Eğiridir yöresi yörük aşiretlerinin ve göçebe topluluklarının yerleşim yeri olmuştur. Yörük ve göçerlerin başlıca geçimi hayvancılıktır. Günümüzde tarımsal faaliyetlerden sonra inci bir geçim kaynağı da hayvancılıktır.

16. yüzyılda Hamit Sancağındaki göçebe Yörüklerin yaylak ve kışlak arasında yaşantıları hayvancılıktı. Koyun ve keçi sürüleriyle çevrelerinin et, yağ ve peynir ihtiyacını karşılıyorlardı. Göçebe obalarının hayvancılık yanında toprağı işledikleri ve yerleştiklerinden de söz edilmektedir (Temurçin, 2004: 211).

4.2.1. Büyükbaş Hayvancılık ve Küçükbaş Hayvancılık

Araştırma sahasında büyükbaş hayvancılık faaliyetleri genel olarak besi ve ağır hayvancılığı şeklinde modern ahırlarda yapılırken, küçükbaş hayvancılık faaliyetleri daha çok geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Araştırma sahasında 2005 yılı verilerine göre 6861 adet büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Büyükbaş hayvan varlığının 3158'i yerli ırk hayvanlardan oluşmaktadır. İkinci sırada 2503 adet ile melez ırk hayvanlar gelir, en az sayı ise 1200 adet ile kültür ırkı hayvanlardadır. Bu durum büyükbaş hayvancılıkta henüz istenilen düzeyde ıslah çalışmalarının başarısızlığının göstergesidir. Ancak kültür ırkı hayvan sayısı ile melez hayvan sayısı yerli ırka mensup hayvan sayısından fazladır, bunda ana neden bu ırklardaki et, süt ve deri verimlerinin yüksek olmasıdır (Tablo: 4.16).

Tablo 4. 16.Büyükbaş Hayvan Varlığı (2005)

Hayvan Varlığı	Adet
Sığır (Kültür İrki)	1200
Sığır (Melez)	2503
Sığır (Yerli)	3158
Toplam	6861

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

Araştırma sahasındaki küçükbaş hayvancılık geleneksel metotlarla yapılmaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinde en yaygın olan koldur. Sahadaki toplam küçükbaş hayvan sayısı 32 120'dir. Arazinin genel olarak engebeli, dağlık ve ormanlık olması nedeniyle keçi yetiştiriciliği yaygın olarak yapılır. Toplam keçi sayısı 31 270 adettir, bun sadece 350 tanesi melez ırka mensupdur, geri kalan keçi varlığı kıl keçisidir. Araştırma sahasında yetiştirilen

diğer küçükbaş hayvan koyundur (Tablo: 4.17). Toplam koyun varlığı 5 593 adettir, bunun 3 688 adetini dağlıç cinsi 1 905 ni ise melez ırka dahil olan hayvanlar oluşturur. Araştırma sahasında en fazla küçükbaş hayvanın bulunduğu yerleşmeler Sarıdris, Yukarı Gökdere ve Barla'dır.

Tablo 4.17: Küçükbaş Hayvan Varlığı (2005)

Hayvan Varlığı	Adet
Koyun (Dağlıç)	3688
Koyun (Melez)	1905
Keçi (Melez)	350
Keçi (Kıl keçisi)	30920
Toplam	32120

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.2.2. Yük ve Çeki Hayvanı Varlığı

Araştırma sahasında yük ve çeki hayvanı varlığı geleneksel yöntemlerle tarım yapılmadığı için azdır. Başlıca yük ve çeki hayvanları at, eşek ve katırdır. Sahada 234 adet at, 184 adet eşek ve 32 adet katır bulunur (Tablo: 4.18). Özellikle 1960'lı yıllardan sonra motorlu araçların ve tarım makinelerinin çoğalmasıyla günümüze kadar geçen sürede azalma gösteren bu hayvanlar bugün daha çok arazi şartlarının olumsuz olduğu sahalarda kullanılmaktadır.

Tablo 4.18: Yük ve Çeki Hayvan Varlığı (2005)

Hayvan Varlığı	Adet
At	234
Eşek	184
Katır	32
Toplam	450

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.2.3. Kümes Hayvancılığı

Araştırma sahasında kümes hayvanları kırsal alanda yaşayan ailelerde kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla beslenmektedir. Kırsal alanda yaşayan aileler ihtiyaçları dışındaki kümes hayvanlarını ve bunlardan elde ettikleri ürünleri, ilçe merkezindeki semt pazarlarında satmaktadır. 2005 yılı verilerine göre araştırma sahasında yumurta üretimi için yetiştirilen tavuk 3 800 adet, et üretimi için beslenen tavuk sayısı ise 1 950 adettir. Ayrıca kümes hayvanı olarak 600 adette hindi beslenmektedir (Tablo: 4.19).

Tablo: 4. 19 Kümes Hayvanı Varlığı (2005)

Hayvan Varlığı	Adet
Tavuk (Yumurta)	3800
Tavuk (Et)	1950
Hindi	600
Toplam	6350

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.2.4. Arıcılık

Araştırma sahası gerek iklim şartları gerekse yükselti aralığı ile arıcılık için uygun şartlara sahiptir. Sahada arıcılık yerleşik ve gezici olarak yapılmaktadır. Gezici arıcılık faaliyetini genelde sahaya çevre illerden (Antalya, Muğla ve Burdur) gelen arıcılar yapar. Gezici arıcılık faaliyetinde yükselti ve çiçeklenmede farklılaştığı için bal verimi de fazla olmaktadır. Ayrıca araştırma sahasında meyvecilik faaliyeti yoğun olduğu için arıcılar tarafından tercih edilmektedir. Gezici arıcılıkta konaklayacak arıcılar, konaklayacakları yer şahıs arazisi ise arazi sahipleri ile, köy arazisi ise köy muhtarlığı ile, diğer tüzel kişilere ait arazi ise yetkililerle anlaşma yapmaktadır. Arazi sahipleri dışında hiçbir kamu kurum ve kuruluşlarınca arıcıdan konaklama ücreti alınmaz. Arıcılık aileler için tek geçim kaynağı değildir Arıcılık genel olarak dağ köylerinde ve Boğazova'daki yerleşmelerde yapılmaktadır (Tablo. 4.20).

Tablo: 4. 20. Eğirdir'de Bazı Yerleşmelere Göre Kovan Sayısı(2007)

Yerleşme	Kovan Sayısı
Ağılköy	300
Akdoğan	500
Aşağı Gökdere	50
Bağacık	800
Bağılı	600
Bağören	200
Balkırı	600
Beydere	300
Çayköy	800
Eyüpler	600
Kırntı	200
Mahmatlar	400
Serpil	600
Sevinçbey	300
Sipahiler	50
Sorkuncak	400
Tepeli	800
Yılğınca	100
Yukarı Gökdere	800
Yuvalı	600
Gökçehüyük	300
Barla	300
Sarıdris	800
Pazarköy	300
Merkez	300
Toplam	11 000

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü

4.2.5. Su Ürünleri

Eğirdir Gölü'nde doğal olarak var olan sazan, sıraz, kavinne, eğrez ve şişek türü balıklar bulunmaktaydı. Bu balıklar göl çevresinde bulunan ve sayıları 15-20' yi geçmeyen avcılar tarafından avlanan ekonomik değeri son derece düşük balıklardır. 1954-1655 yıllarında Eğirdir Gölü'nde ekonomik değeri olmayan balık türlerini yok etmek ve gölü daha verimli hale getirmek amacıyla 10000 adet etobur ve yırtıcı bir balık türü olan sudak (akbalık) atılmıştır (Tablo: 2.21).

Tablo: 4.21. Eğirdir Gölü'nde Üretilen Su Ürünleri (1958-1990 Ton)

Yıllar	Sazan	Sudak	Kerevit	Diğerleri
1958-1961	500	--	--	350
1961-1964	500	100	--	65
1964-1967	550	220	--	9
1968-1969	500	300	--	10
1976	100	315	1712	12
1977	90	204	2852	20
1979	117	482	1781	23
1981	128	310	2600	10
1983	125	260	2075	--
1985	80	300	1145	--
1986	20	278	12	--
1988	33	90	--	--
1990	35	110	--	--

Kaynak: (TEMURÇİN, 2004)

Sudak balığı gölde kavinne balığını öncelikli besin olarak tüketmiş, daha sonrada sıraz, şişek gibi yumuşak pullu balıkları tüketerek gölde kendisine bir besin zinciri oluşturmuştur. Gölde etobur olmayan sazan, kerevit ve eğrez dışında hemen tüm türleri yok etmiştir. Sudak balığı Eğirdir ekonomisini canlandırırken gölde bir başka faaliyete de yardımcı olmuştur. O da gölde var olup ancak kavine balığı nedeniyle üremesi çok az olan kerevitin hızla üremesini sağlamıştır. 1968 yılına gelindiğinde kerevit de sürdürülebilir avcılığa ulaşıldığı görülmüştür. 1985-1986 yıllarına kadar Eğirdir Gölü Türkiye'de sudak balığının en fazla avlandığı saha olmuştur (Tablo: 4.22). Üretilen kerevit ve sudak balığının tamamına yakını ihraç edilmiştir (Habanoğlu, 2001: 437).

Tablo:4.22. Eğirdir Gölü'nde Çıkarılan Su Ürünleri (Kg)

Yıllar	Kerevit	Sudak	Sazan	Havuz Balığı	Kadife
2002	128 765	232 900	14 975	23 806	50
2003	301 955	31 825	3 800	12 200	1 850
2004	190 000	4 150	5 850	7 050	1 470
2005	101 512	--	--	--	--
2006	8 697	--	--	3 133	--

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü Isparta Su Ürünleri Bölüm Müdürlüğü

1986 yılından sonra Eğirdir Gölü'ndeki kerevitlerde ölenemeyen bir hastalık ortaya çıkmış, hastalığın diğer göllere de bulaşmaması için kerevit avcılığı tamamen yasaklanmıştır. Hastalığın göllerdeki kerevitler üzerindeki yaptığı tahribatın giderilmesi ve hastalığın yok edilmesi amacıyla kerevit avcılığı yasağı 2000 yılına kadar devam etmiştir. 2001 yılından itibaren gölden kerevit avlanmaya başlanmıştır.

4.2.6. Hayvansal İslah Çalışmaları

Araştırma sahasında hayvan soylarının ıslahı ve salgın hastalıklardan hayvanları korumak için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Tarım İlçe Müdürlüğü tarafından büyük baş hayvanlar değişik soy ve cinsten hayvanlarla gerek doğal olarak gerekse suni tohumlama yöntemiyle ıslah edilmekte ve melezleştirilmektedir. Bu yolla hayvanların et, süt, deri gibi verimleri ilk soylarına göre daha yüksek olmaktadır. 2005 yılı içerisinde Tarım İlçe Müdürlüğü tarafından 114 adet Holstein, 60 adet Montofon, 80 adet Simental olmak üzere yerli, melez ve saf irka mensup 254 baş ineğe suni tohumlama yapılmıştır. Serbest veteriner kliniklerince 77 adet Holstein, 19 adet Montofon, 24 adet Simental ırkına dahil olan büyükbaş hayvana suni tohumlama yapılmıştır (Tablo: 4. 23).

Tablo: 4. 23. Araştırma Sahasında Hayvan Sağlığı ile İlgili Çalışmalar

Aşı	2005 Yılı Programında Hedeflenen	Sığır	Koyun-Keçi
Şap(B. Baş)	10000	1299	--
Şap (K. Baş)	3000	--	5258
Brucella (K. BaşErgin)	63	--	570
Brucella (K.BaşGenç)	3500	--	3342
Brucella (B. Baş Genç)	550	507	--
Newcastle	3000	--	--
Enterotoksemi	--	--	38527
Keçi Ciğer	--	--	14102
Agalagsi	--	--	5100
Hepatit Nec.	--	--	140
Taramalar	--	13731	71832

Araştırma sahasında Gökçehüyük Beldesi'nde 10.06.2005 tarihinde görülen antrax hastalığı alınan idari ve fenni tedbirler sonucu 11.07.2007 tarihinde sönmüştür. Hastalığın çıkışına bağlı olarak Gökçehüyük Beldesi'nde ve sınır köylerinde koruyucu aşılamalar yapılmıştır.

4.3. SANAYİ

Ülkemizde cumhuriyet öncesi dönemde çoğunlukla küçük ölçekli sanayi tesisleri yaygındı. Geleneksel yöntemlerle üretim yapan bu tesisler atölye tipi üretime dayanmaktaydı. Araştırma sahasında halkın el sanatlarıyla üretim yapması özellikle dokumacılık ve iplik boya atölyelerinin yaygın olması, halı dokumacılığının artmasına neden olmuştur.

Cumhuriyetten önce olduğu gibi, cumhuriyetten sonrada sanayi faaliyetleri çoğunlukla tarımsal ham maddelere dayalı olarak gelişmiştir. 1970'li yıllardan sonra D.S.İ ve Köy Hizmetleri tarafından hizmete açılan sulama projeleri ile sulu tarım alanlarının artması, entansif tarım tekniklerinin uygulanması ve tarımdaki diğer gelişmeler sonucu ticari değeri yüksek ürünler kuru tarım ürünlerinin yerini almaya başlamıştır. Bu durum özellikle 1980'li yıllardan sonra bazı tarım ürünlerinin, elmacılığın önem kazanmasına neden olmuştur.

4.3.1. Cumhuriyet Öncesi Sanayi

Araştırma sahası geçmişte hayvancılık yapan göçebe topluluklar ile yaylacıların geçim alanı olmuştur. Bu tarımsal faaliyetlerden elde edilen yün, kıl ve deri gibi yan ürünler yörede el sanatlarının gelişmesine neden olmuştur. Selçuklular döneminde Göller Yöresi'nde el sanatları oldukça yaygındı. Bu el sanatlarının başında kunduracılık, haffalık ve yünlü dokumacılık, mutafık, urgancılık, keçecilik ve semercilik bulunmaktaydı (Güllü, 1937: 487-486).

Bu dönemde Göller Yöresi'nin iktisadi hayatında önemli rol oynayan diğer bir el sanatı da halı dokumacılığıdır. Avrupa halı piyasasında Yomut Halıları diye bilinen ve Isparta yöresine Yörükler tarafından getirilen bu halıların ve Hamitoğuları döneminde Isparta ve çevresinde dokunduğu bilinmektedir (Aksu, 1936: 445-447). Batı Anadolu'nun tarım ürünlerini değerlendirmek ve İzmir'in ticari hayatını canlandırmak amacıyla Osmanlı Devleti 1856 yılında İzmir-Aydın arasına demiryolu yapmak üzere İngilizlere imtiyazlar vermiştir. 1866 yılında tamamlanan bu hat 1912 yılında Keçiözümlü üzerinden Eğirdir'e ulaşmıştır, böylece Eğirdir yöresinde üretilen ürünler İzmir'e bu yolla daha çabuk taşınmaya başlanmıştır. Bu durum araştırma sahasında ticari faaliyetlerin canlanmasına neden olmuştur.

4.3.2. Cumhuriyet Sonrası Sanayi

Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de endüstri, örgütlenme düzeyi, üretim çeşitleri ve kullanılan teknik olanaklar bakımından oldukça ilkel bir sahip yapıya sahipti (Kara, 1982: 105). Araştırma sahasında da sanayi daha önceki dönemlerde olduğu gibi cumhuriyetin ilk yıllarında da ev ve atölye tipi küçük işletmelerden oluşmaktaydı. Bu işletmelerde dokumacılık, tabaklık, urgancılık, semercilik, keçecilik, iplik boyahaneleri gibi çok çeşitli

meslekleri barındıran ve çalışanların sayıları da birkaç kişiyi geçmeyen imalathanelerdi (Tablo: 4.24).

Tablo: 4. 24.Eğirdir İlçesi'nde Sanayi Kollarına Göre İşletme ve Çalışanlar Sayısı (1927)

Gıda		Maden ve Metal		Dokuma ve Giyim		Ağaç Ürünleri	
İşletme	İşçi	İşletme	İşçi	İşletme	İşçi	İşletme	İşçi
56	82	43	83	8	30	7	99

Kaynak: D.İ.E. 1927 Sanayi Sayımı

Araştırma sahasında 1927 yılında yapılan tespite göre sanayi kolları içerisinde en fazla işçi istihdam eden sanayi kolu 99 işçi ile ağaç ürünleri sanayidir, en az işçi çalışan sanayi kolu ise 30 işçi ile dokuma ve giyim sanayidir. En fazla bulunan işletme ise 56 işletme ile gıda sanayi kolundaki işletmelerdir. Sahadaki en az sayıdaki sanayi işletmeleri ise 7 işletme ile ağaç ürünleri sanayi tesisleridir.

Sahada günümüzde gıda sektöründe faaliyet gösteren 3 işletme bulunmaktadır. Gıda sektöründeki işletmelerde toplam çalışan sayısı 173'dür. Dokuma ile ilgili kırsal yerleşmelerde halı tezgahları olmakla beraber bunların sayıları hakkında herhangi bir bilgi yoktur, ancak dokuma sanayinde ilçe merkezinde balık ağı fabrikası üretim yapmaktadır ve bu tesiste çalışan sayısı 25 kişidir.

4.3.2.1. Asya Meyve Suları ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.

Eğirdir İlçesi'nde yeni kanalın kenarına kurulu olan Asya Meyve Suyu Sanayi, çeşitli meyve suyu, meyve suyu konsantresi ve gazlı içecek üretimi yapmaktadır. Fabrika 1991 yılında kurulmuştur (Foto: 4.3.). İşletmede çalışan daimi işçi sayısı 85'tir. Ancak üretimin yoğun olduğu dönemlerde işçi sayısı 250'yi bulmaktadır. Yöreden sağlanan elma, vişne, şeftali, kayısı, üzüm, havuç ve nar'da meyve suyu üretimi yapılmaktadır. Çıkarılan elma nektarının % 70'i ihraç edilmektedir. Tesis yılda ortalama 10 000 ton meyve suyu konsantresi, 18 000 000 milyon lt meyve suyu, 430 000 lt gazlı içecek üretmektedir.

4.3.2.2. Unsa A.Ş.

Tesis 1974 yılında faaliyete geçmiştir. Bünyesinde 18 tane daimi işçi çalıştırmaktadır. Yıllık ortalama un üretimi 4 500 ton'dur.

4.3.2.3. Has Su Ürünleri A.Ş.

1978 yılında kollektiv şirket olarak kurulmuştur. 1993 yılında anonim şirkete dönüşmüştür. Balık ürünleri işleyen tesiste çalışan daimi işçi sayısı 10'dur. Mevsimsel ihtiyaca göre işçi sayısı 70'e kadar çıkar. Tesiste işlenen su ürünleri hem iç pazarda hem de

dış pazarda satışa sunulmaktadır. Tesiste iç pazara yönelik işlenen su ürünleri hamsi, sardalya, uskumru ve palamuttur., ortalama yıllık 100 ton iç pazara yönelik su ürünü işlenmektedir. İhracata yönelik işlenen su ürünleri ise sudak, kadife, çipura, levrek, karides, süpye, kalamar, midye ve gümüş balığıdır. Yılda ortalama İhracata yönelik işlenen su ürünü 780 ton'dur.

4.3.2.4. Ege Balık Ağları Limited Şirketi

İşletme 1997 yılında kurulmuştur. Bünyesinde 25 daimi işçi çalışmaktadır. Ayda ortalama 15 ton civarında ham madde işlenip bunlardan ip ve balık ağı yapılmaktadır. Üretimin tamamı iç pazarda tüketilmektedir.

4.3.2.5. Küçük Sanayi Kuruluşları

Araştırma sahasında Eğirdir Küçük Sanayi Sitesi'nde 73 adet otomotiv tamirhanesi, ağaç işleri sanayi, tarımsal alet ve makine üretimi gibi alanlarda hizmet veren küçük ölçekli tesisler vardır. Bu tesislerin tamamında 250 kişi istihdam edilmektedir.

Ayrıca sahada üretilen tarım ürünlerinin ambalajlanması için faaliyet gösteren bir tesis yoktur. Ancak özellikle elmaların şekil ve boyutlarının kalitenin belirlenmesinde önemli bir ön koşul olması nedeniyle 6 adet tasnif tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin yıllık kapasitesi 43 ton/saat dir (Tablo: 4.25). Araştırma sahasında 30 tane soğuk hava depolama tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin toplam kapasitesi 128 500 ton'dur (Foto: 4.4).

Tablo: 4.25 .Araştırma Sahasındaki Tarımsal Ürünlerin Tasnif Tesisleri

Tesis Adı	Kapasite (ton/saat)
Gökbaşer A.Ş.	10 ton/saat
Gülbudak A.Ş.	7 ton/saat
Göbelde A.Ş.	6 ton/saat
Eyemenler A.Ş.	5 ton/saat
Yukarı Gökdere Kalkınma Koop.	10 ton/saat
Serpil Kalkınma Koop.	5 Ton/saat

4.4. EL SANATLARI

Ülkemizde el sanatları faaliyetleri genellikle ev tipi üretim şeklinde yapılmaktadır. Kırsal yaşamda işlerin daha çok mevsimlik olması. Özellikle kış mevsiminde kırsal alanda yaşayan halkın büyük bir bölümünün zamanını boşa geçirmesinden dolayı aile ekonomisine katkıda bulunmak için yörede geleneksel bir el sanatı olan halı ve kilim dokumacılığı yapılmaktadır.

Araştırma sahasında halıcılık genellikle ev tipi üretim şeklinde yapılmaktadır. Sarıidris Beldesi'nde "Kalkınma Üretim ve Pazarlama Kooperatifi" atölye üretimi yapmakta iken

günümüzde atölye üretimi kalmamış ev tipi üretim şeklinde 65 haneden üretime devam edilmektedir. Yuvalı Köyü'nde ve ilçe merkezinde Milas halısı yaygın olarak dokunmaktadır. Geleneksel Isparta Halısı ise çok az dokunmaktadır. Araştırma sahasında daha çok her malzemesi yünden yapılan, Hereke, Kula ve Milas türü halılar dokunmaktadır. Dokuyucu ve tezgah sayısına ilişkin rakamlar herhangi bir sayım yapılmaması nedeniyle kesin değildir. Ev tipi üretim yapan dokuyucular ürünlerini daha çok iç piyasaya sürmektedir.

Araştırma sahasında yaygın olan diğer el sanatları ise dikiş, nakış, dantel, iğne oyası gibi Halk Eğitim Merkezince düzenlenen kurslarda öğretilen el sanatlarıdır (Ölmez, 2001: 642)

4.5. MADENCİLİK

Araştırma sahasında linyit yatakları Kovada Gölü'nün 1 km. güneyinde Akbelenli ve Tilki taşı Tepe civarındadır. Eğirdir ilçe merkezine 35 km. uzaklıkta olan linyit yüzeyleri Neojen yaşlı fluvial ve gölsel tortullar içerisinde çeşitli düzeyler halinde bulunurlar. Daha önceleri işletilen bu yataklar ekonomik değeri olmadığı için bugün terk edilmiştir (Temurçin, 2004: 254).

4.6. TURİZM

Günümüzde turizm klasik anlamda gezilip görülen, yalnızca seyahat edilen eylem durumundan çıkmış olup sosyo-ekonomik ve soysa-kültürel bir güç haline gelmiştir (Tablo: 4.26.). Türkiye turizmini göz önüne alarak Eğirdir turizmini lokal düzeyde incelediğimizde. Eğirdir turizminin iki önemli ögesi ortaya çıkmaktadır. Birinci öge; bölgenin coğrafi güzellikleridir. (doğal göl, dağ ve tabiat) İkinci öge ise; bölgenin tarihi ve kültürüdür.

Tablo: 4.26. Eğirdir İlçesi'nde Turizm Tesisleri ve Kapasiteleri

Yıllar	2004	2005	2006
Oteller	8 Otel- 504 Yatak	9 Otel-572 Yatak	9 Otel-549 Yatak
Pansiyonlar	19 Pansiyon-299 Yatak	20 Pansiyon-331 Yatak	19 Pansiyon-313 Yatak
Yeme-içme Tesisleri	18 Restoran-2115 Kapasite	19 Restoran-2215 Kapasite	18 Restoran-1965 Kapasite

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Isparta (2007)

Eğirdir bölgesinde bilinen yaklaşık yirmiye yakın uygarlığın yaşamış olması, bölgenin uygarlık tarihi yönünden zenginliğini ortaya koyar. Bu nedenle saha yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. 2006 yılı itibari ile konaklama amacıyla araştırma sahasına gelen turist sayısı 80 738 kişi, günübirlik gelen turist sayısı ise 106 835 kişidir (Tablo: 4.27). İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 2006 yılı verilerine göre araştırma sahasına gelen yabancı

turistlerin önemli bir kısmını İsrail, Fransa , Almanya, Hollanda ve İngiltere'den gelenler oluşturmaktadır.

Tablo: 4.27. Eğirdir İlçesi'nde Konaklama Yapan ve Günibirlik Gelen Turistlerin Yıllara Göre Sayısı

Yıllar	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Konaklama Yapan Turist	123 855	53 941	78 965	51 712	58 849	75 876	58 767	43 049	84 221	80 783
Günibirlik Gelen Turist	277 869	186 500	189 455	217 695	215 935	21 800	170 131	112 866	138 579	106 835

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Isparta (2007)

Araştırma sahasında, yerli ve yabancı turistlerin büyük ilgisini çeken başlıca doğal, tarihi, kültürel, ve arkeolojik değerler şunlardır.

Prostanna Eğirdir Sivrisi'nin arkasında Camili Yayla üzerindedir. Şehrin kesin yeri L. Robert tarafından Bedre köyünün yukarısındaki yazılı kayada bulunan bir sınır yazıtı ile tespit edilmiştir. Antik kentte sınır duvarları ve bazı bina temelleri vardır. Şehrin Akropolis 200 m. yükseklikte kurulmuştur.

Parlais Roma kolonisi olarak kurulmuştur. Araştırma sahasındaki koloni şehirlerinin en küçüğüdür. Bugünkü Barla beldesi sınırları içerisinde yer alır. M. Ö. 25 yılında Galatya eyaletine dahil edilen şehrin adı Colonia Julia Augusta Parlais'tir.

Aya Steffonas Kilisesi Kilise 19. yüzyılda inşa edilmiştir. Eğirdir İlçe merkezinin Yeşil ada mahallesinde yer alır. Yapı 1998 yılında restore edilmiştir. Hristiyan hacı adaylarının Kudüs'e gitmeden önce ilk ziyaret ettikleri ve Rumlar tarafından kutsal sayılan Aya Steffonas Kilisesi Yeşil Ada'da bulunmaktadır. Yeşil Ada bugün yerli ve yabancı ziyaretçilerin bölgede en çok ziyaret ettikleri bir turist çekim merkezi haline gelmiştir (Foto. 4.5).

Aya Gergios Kilisesi Kilise 1805 yılında inşa edilmiştir. Araştırma sahasında Barla beldesi sınırları içerisinde yer alır.

Eğirdir Kalesi Kesin yapılış tarihi bilinmemekle beraber M. Ö. 4. yüzyılda yapıldığı tahmin edilmektedir. Roma ve Bizans döneminde onarımlar görmüştür. En son Hamitoğulları Beyliği döneminde onarılmış ve Timur'un Eğirdir'i istilası sırasında tahrip edilmiştir. Daha sonraki dönemlerde kale işlevini yitirdiği için herhangi bir onarım görmemiştir.

Hızrbey Camii Eğirdir'de bulunan camilerin en büyüğüdür. Kesin yapılış tarihi bilinmemekle birlikte, Hızır Bay tarafından 1327-1328 yılları arasında inşa edildiği tahmin edilmektedir. Bazı kaynaklara göre ise; Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından yaptırılmış olabileceği ve Hızır bey tarafından onartıldığı ileri sürülmektedir. Büyüklüğü,

tarihi önemi ve minberinin yapısı bakımından büyük bir kültür varlığıdır. Ayrıca kemer üzerine yapılan minaresi de ayırıcı bir özelliğidir. Cumhuriyet döneminde Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilerek bugünkü durumuna getirilmiştir.

Dünderbey Medresesi Taş Medrese adıyla da anılan eser, Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından han olarak yaptırılmıştır. 1301 yılında Hamitoğlu Dünder Bey tarafından medrese haline getirmiştir. Medrese iki katlı olup orta kısmında büyük bir avlu vardır. Eser Eğirdir İlçe merkezindedir. Medrese bugün kapalı çarşı olarak kullanılmaktadır (Foto. 4.6).

Eğirdir Kervansarayı Eser Anadolu Selçuklu kervansaraylarının en büyüklerinden olup 1237 yılında inşa edilmiştir. Konya-Antalya kervan yolunda yer alan kervansaray doğu-batı doğrultusundadır. Avlu ve kapalı mekan olmak üzere iki kısımdan meydana gelmiştir. Kervansaraydaki taşlar 1301 yılında Dünderbey Medresesi düzenlenirken yapı malzemesi olarak kullanılmıştır. Bugün kervansarayın bulunduğu alan belli belirsiz bir haldedir.

Baba Sultan Türbesi Hamitoğlu İlyas bey zamanında 1358 yılında İsa Bin Musa adlı zat için yaptırılmıştır.

Eğirdir Gölünde turizm potansiyeli bulunan iki ada bulunmaktadır, bunlar Can Ada ve Yeşil Ada'dır. Can Ada Eğirdir ile Yeşil Ada arasında yer alan 7 dekar büyüklüğünde piknik amacıyla kullanılan bir adadır. Yeşil Ada Eğirdir ilçe merkezine 1,5 km uzaklıktadır 9 hektarlık bir alanı kaplar. Ada üzerinde taş temeli ahşap evler, dar sokaklar ve balıkçı barınakları ile araştırma sahasının en güzel turizm sahalarından birisidir. Yerli ve yabancı turistlere hizmet veren ev pansiyonculuğu ve balık lokantaları ile eskiden halk arasında Nis olarak bilinen Yeşil Ada bugün turistlerin bölgede en çok ziyaret ettikleri yerdir.

Kovada Gölü Milli Parkı, Araştırma sahasında Kırıntı Köyü yakınlarında bulunmaktadır 6 534 ha 'lık bir alanı kaplar . Doğal görünümü, sularının berraklığı ve balık türleriyle önemli bir regreasyon alanıdır. Zengin bitki örtüsü, yabancı ördekler ve diğer av hayvanlarının yaşam alanıdır. Bu özelliklerden dolayı 03.11.1970 tarihinde milli park ilan edilmiştir. Çam ormanları içerisinde doğal güzelliği ile günibirlik piknik alanı olarak kullanılabilirdiği gibi çadır ve karavan turizmi içinde idealdir.

Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı, Araştırma sahasında Yukarı Gökdere Köyü sınırlar içerisinde bulunan Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı, endemik bir orman ağacı türü olan kasnak meşesinin gerek saf gerekse sedir ve ardıç türleriyle karıştığı doğal bir alandır. Bu alanda günümüze kadar 218 bitki türü tespit edilmiştir. 1300 ha 'lık bu alan 1987 yılında tabiatı koruma alanı olarak ilan edilmiştir. Günibirlik olarak gezip görme faaliyeti için ilkbahar ve sonbaharda görülmeye değer bir güzelliğe sahiptir (Foto: 4.7).

4.7. ULAŞIM

4.7.1. Demiryolu Ulaşımı

Karayolu ağının diğer ulaşım türlerine göre daha gelişmiş olduğu araştırma sahasında, demiryolu 1912 yılında gelmiştir.

Batı Anadolu'nun tarım ürünlerini değerlendirmek ve İzmir'in ticari hayatını canlandırmak amacıyla Osmanlı Devleti 1856 yılında İzmir-Aydın arasına demiryolu yapmak üzere İngilizlere imtiyazlar vermiştir. 1866 yılında tamamlanan bu hat, 1881'de Kuyucak'a 1882'de Sarayköye'e 1889'da da Dinar'a kadar uzanmıştır. 1911 yılında yapılan Dinar-Eğirdir demiryolu Keçiborlu üzerinden Eğirdir'e ulaşmıştır.

Isparta ve Eğirdir istasyonları son istasyon olduğu için demiryolunda süreklilik sağlanamamaktadır. Bu sebepten dolayı gerek yolcu gerekse yük taşımacılığında demiryolu yerine karayolu daha fazla tercih edilmektedir.

Eğirdir ilçe merkezine günlük olarak Isparta-Eğirdir ekspres tren seferleri yapılmaktadır (Temurçin, 2004: 334).

4.7.2. Karayolu Ulaşımı

Araştırma sahasında karayolu ulaşımı ana hatlarıyla topografyaya bağlı olarak gelişmiştir. Yollar daha çok depresyon alanları ve vadi tabanlarını takip etmektedir.

Roma döneminde batıda Efes'ten başlayarak Büyük Menderes vadisini izleyerek, Eskihisar (Leodikeia), Dinar'(Apamea) geçerek Yalvaç (Antiochia Pisidiae) üzerinden Aksaray (Garsuara Archalais) ve Kayseri'ye ulaşan yol araştırma sahasının batısından geçmekteydi (Temurçin, 2004: 326).

Tablo: 4.28. Bazı Yerleşmelerin Eğirdir İlçe Merkezine Uzaklıkları (Km)

Yerleşme Adı	Km	Yerleşme Adı	Km
Barla	24	Tepeli	15
Bağlılı	30	Pazarköy	30
Balkırı	13	Akdoğan	20
Beydere	15	Aşağı Gökdere	50
Baklan	30	Bağcık	35
Kovada I	30	Bademli	18
Kovada II	50	Çay	13
Havutlu	35	Çandır	65
Mahmatlar	25	Yaka	55
Sevinçbey	8	Sofular	30
Serpil	20	Göktaş	12
Sorkuncak	20	Camili Yayla	12
Sipahiler	45	Ağılköy	10
Sarıdris	40	Akçaşar	25
Gökçehüyük	30	Ayvalı	40
Yılğınca	25	Akpınar	8
Yılanlı	20	Bağören	22
Yukarı Gökdere	25	Çamyol	17
Yuvalı	25	Kırntı	25

Anadolu Selçuklu döneminde Anadolu Türkleşme sürecine girmiş ve Selçuklular pek çok yerde yol ve kervansaray yapımına önem vermişlerdir, bu durum araştırma sahasındaki ulaşımı da doğal olarak olumlu yönde etkilemiştir. Yollar, Konya çevresinde toplanmakla beraber Selçuklular zamanında doğu-batı ticaret güzergahı Antalya'dan başlayıp Göller Yöresi üzerinden Konya, Aksaray, Kayseri gibi önemli yerleri geçmekteydi. Ticaret yolunun bu yöreden geçmesi yöreye iktisadi ve sosyal açıdan canlılık kazandırmaktaydı (Yiğitbaşı, 1972: 16-17). Selçuklular döneminde İzmir'den başlayan yol Denizli ve Dinar üzerinden Isparta-Eğirdir-Gelendost-Şarkikaraağaç'tan geçerek Konya'ya ulaşmaktaydı. Bu yolun işlek bir güzergah olduğu yol üzerindeki han kalıntılarından anlaşılmaktadır.

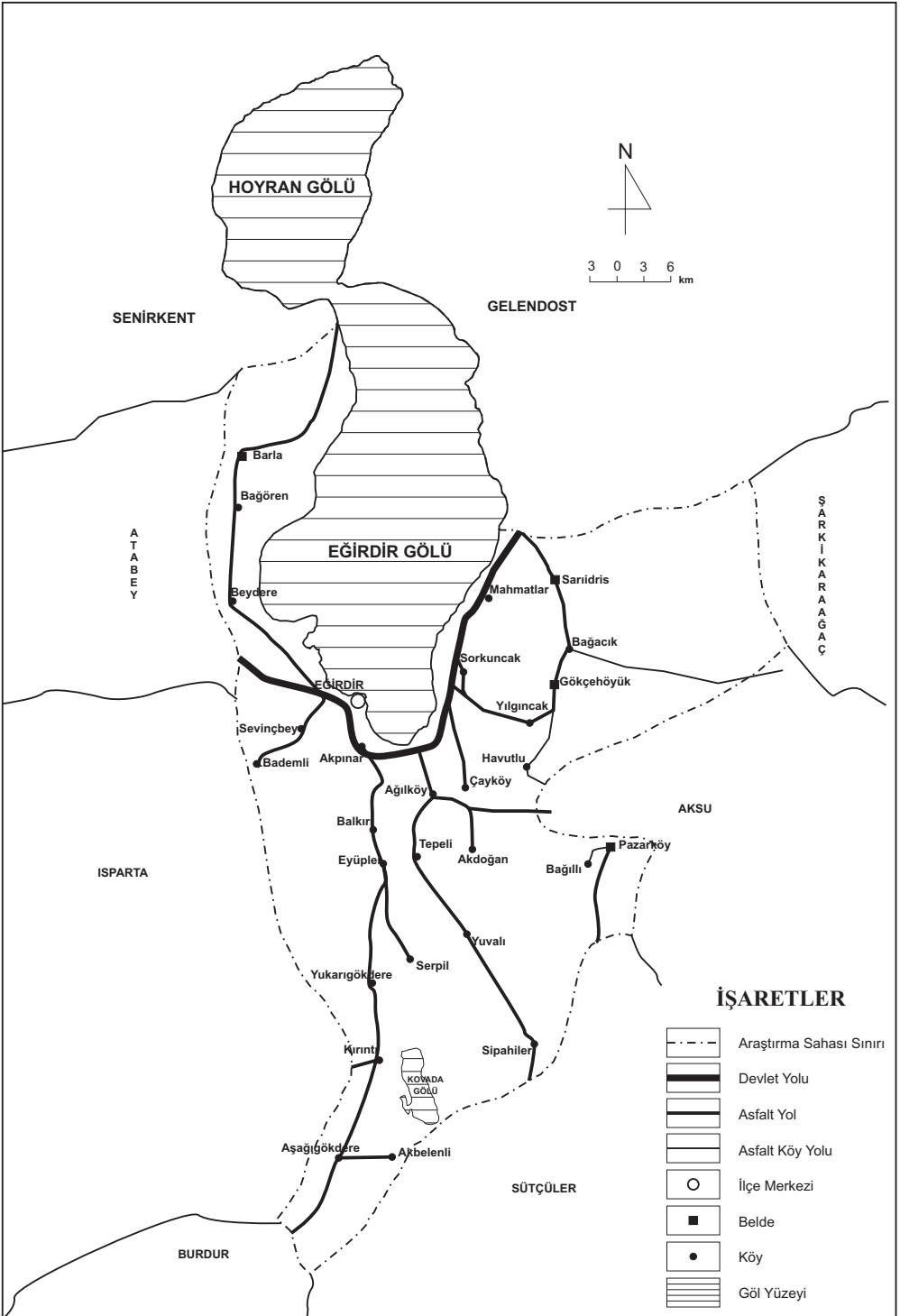
Osmanlı döneminde ise; İstanbul-Kütahya-Afyon-Isparta-Antalya-Alanya anayol güzergahında bulunmaktaydı. Araştırma sahasından geçen yol bu güzergaha bağlanıyordu.

Araştırma sahasında 1950'li yılların sonlarıyla 1960'lı yılların başlarında devlet yolları asfaltlanmaya ve köy yolları açılmaya başlanmıştır. Özellikle 1966 yılında Karayolları 13. Bölge Müdürlüğü'nün sorumluluk alanına girmesiyle daha düzenli hale gelmiştir. Son yirmi yıllık periyot içerisinde ise köy yollarının tamamı asfaltlanmıştır.

Araştırma sahasında topografyanın olumsuz etkilerinden dolayı dağlık engebeli ve yükseltisi fazla olan yerlerde yollar, stabilize ve tesviyelidir. Gelendost-Şarkikaraağaç-Beyşehir-Konya hattı önemli bir kara yolu güzergahıdır (Tablo: 4.29).

Tablo:4.29.Eğirdir İlçe Merkezi'nin Çevre İl ve İlçelere Olan Uzaklığı (Km)

Yerleşme Adı	Km
Isparta	35
Konya	235
Akşehir	110
Senirkent	75
Sütçüler	65
Şarkikaraağaç	90
Gelendost	70
Yalvaç	70
Beyşehir	135
Aksu	30

Şekil : 4.7. Araştırma Sahasının Ulaşım Haritası

BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sahası, Akdeniz Bölgesi'nin Antalya Bölümü'nün Göller Yöresi'nde yer almaktadır. Türkiye'nin 4. büyük gölü olan Eğirdir Gölü'nün doğudan batıya uzanan kıyılarında bulunmuş olup 1414 km.² yüzölçümüne sahiptir. Ortalama yükseltisi 918 m.'dir.

Sahanın kuzey kesiminde oldukça büyük bir alan kaplayan Eğirdir Gölü ile bu alanı Isparta çöküntü alanından ayıran dağlar yüzey şekillerinin esasını oluşturur. Kuzeybatıda Barla Dağı (2799 m.), batıda Davras Dağı (2635 m.), güneydoğusunda Dulup Dağı (2046 m.), doğuda ise Yandağ (2116 m.) yükseltilerin en önemlileridir.

Araştırma sahası Alpin orojenik hareketlerden etkilenerek yer yer kıvrımlı, kırıklı ve faylı bir yapı özelliği göstermektedir. Sahada Toros dağ silsilesinin litolojik yapısında fazla yer tutan Mezozoik seriyeye ait kalker ve ofiolitik birimler geniş yer tutmaktadır.

Akdeniz Bölgesi içinde görülen sahada gerçek Akdeniz iklimi görülmez kıyı kesimindeki yağış ve sıcaklık koşulları Eğirdir yöresinde değişikliğe uğrar, bundan dolayı sahada İç Anadolu'nun karasal iklimi ile Akdeniz'e has Akdeniz iklimi arasında geçiş iklimi görülmektedir.

Toprak özelliklerinde ana kaya, iklim, reliyef, vejetasyon ve insan etkisi ile birbirinden farklı toprak tipleri görülmektedir. Araştırma sahasında görülen büyük toprak grupları kahverengi orman, kırmızı toprak ve alüvyal topraktır.

Araştırma sahasındaki nüfusun büyük bir bölümünün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarımsal faaliyetler de en fazla göze çarpan elma yetiştiriciliğidir. Boğazova tarımsal üretimin en fazla yapıldığı yerdir. Türkiye'de elmanın en fazla üretildiği yer olmasına karşın ihraç edilememesi, sertifikalı fidan üretiminin yetersiz olması bilinçsiz zirai ilaç kullanımının üretimde kaliteyi düşürmesi, tarım arazilerinin küçük ve çok parçalı olmasının maliyet üzerindeki olumsuz etkisi tarımdaki olumsuz etkilerdir. Bu etkileri ortadan kaldırmak için devlet kuruluşları ve kurulan kooperatifler üreticiyi bilinçlendirme ve destekleme faaliyetlerine ağırlık vermelidirler. Ayrıca elma üretiminde ihraç değeri olan çeşitlere geçilmesi ile pazarlama potansiyeli artırılabilir, verim yaşını dolduran meyve bahçeleri yerine yeni bahçelerin tesis edilmesiyle olumlu gelişmeler sağlanabilir. Sahadaki soğuk hava depolarının depolama süresinin düşük olması olumsuzluklar meydana getirmektedir. Doğal göl ve göletlerin çok olduğu sahada su ürünleri üretimi geliştirilebilir. Toprak ile ilgili diğer bir olumsuz faktörde bilinçsiz salma sulama nedeniyle toprakların çoraklaşmasıdır. Bu olumsuz durumun önüne geçme için çiftçilerin eğitilmesi, damlama sistem gibi pahalı bir sistemin için gerekli kredi ve desteklemelerin sunulması yapılabilecek önleyici çalışmalardır.

Zirai faaliyetlerden sonra sahadaki önemli bir etkinlik de hayvancılıktır. 2005 yılı verilerine göre ilçede 6861 büyükbaş, 32 120 küçükbaş, 450 yük ve çeki ve 6 350 adet kümes hayvanı bulunmaktadır. Orman köylerinde küçükbaş hayvancılığın, orman koruma uygulamaları nedeniyle baskı altında kalması hayvancılığı olumsuz yönde etkilemektedir. Bu olumsuz etkileri ortadan kaldırmak için hayvancılık da ahır hayvancılığını özendirecek desteklemelerin verilmesi, üreticilerin bilinçlendirilmesi gelecek zamanlarda hem üretici hem de doğal bitki örtüsünün korunması için yapılabilecek faydalı bir çalışma olabilir.

Araştırma sahasında yer yüzü şekillerinin engebeli ve parçalı bir yapıya sahip olması, kemik hastalıkları hastanesi batısında ve güneyinde heyelan sahasının bulunması, Isparta yolu üzerindeki askeri bölgenin varlığı, ilçenin kuzeyinde demir yolunun bulunması, güneyde verimli tarım alanlarının varlığı yerleşmeyi sınırlandıran faktörlerdir. Bundan dolayı araştırma sahasında dağınık bir yerleşme görülmektedir. Yerleşmeye uygun olan yerlerde ise çok katlı yapılaşmalar dikkati çekmektedir. Eğirdir İlçesi, sahip olduğu verimli tarım alanlarını korumalı, iskana açmamalı ve bilinçli kentleşmeye yönelik planlamalar yapmalıdır.

Eğirdir ilçe merkezi ticari açıdan çevresinde bulunan belde ve köy yerleşmelerinin pazar yeri konumundadır. İlçe merkezinde perşembe günleri kurulan pazara gelen satıcılar araştırma sahasına ticari bir hareketlilik katmaktadır.

İlçe merkezinde nüfusun dağılışı günümüze kadar geçen süre içerisinde kuzeye ve güneye doğru yayılma göstermiştir. Bunda ana neden modern toplu konutların bu sahalarda yakın zamanda çoğalmasındır. Nüfusun dağılışının 1500 m. üzerinde olan yerlerde seyrekleştiği görülmektedir. Bunda ana neden yükseltiyeye bağlı iklim şartları ve arazinin engebeli olmasıdır.

Sonuç olarak Eğirdir ilçesi doğal, beşeri, kültürel ve turizm potansiyeli açısından ülkemizin zengin yörelerindedir. Bu özellikler ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi sonucunda Eğirdir sanayi, turizm, tarım alanında bugün olduğundan daha gelişmiş bir konuma gelebilecek bir yapıdadır.

Araştırma sahasında eğitim kurumu olarak 25 ilköğretim okulu, 10 ortaöğretim kurumu, 1 meslek yüksek okulu, 1 fakülte bulunmaktadır. Sağlık hizmetleri ise Eğirdir Kemik Eklem Hastalıkları Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi tarafından verilmektedir. Araştırma sahasında tam teşekkülü bir devlet hastanesinin bulunmaması nedeniyle kemik hastalıkları dışındaki ihtisaslar isteyen hastalar Isparta il merkezine tedavi amaçlı olarak gitmektedirler. İlçe merkezinde bir devlet hastanesi bulunmaması sağlık hizmetleri açısından olumsuz bir durumdur.

Araştırma sahasının turizm potansiyeli yüksektir. Eğirdir turizminin iki önemli unsuru vardır. Birinci unsur; doğal göl, dağ ve tabiat gibi coğrafi güzellikleri, ikinci unsur ise bölgenin tarihi ve kültürüdür. Araştırma sahası doğal, tarihsel ve arkeolojik değerler sahip olan sahaların tanıtılmasıyla turizm talebi artacaktır. Faaliyet de olan kent içi ve kent dışı rekreasyon alanları yeterince değerlendirilememektedir. Yeni yapılacak olan turistik tesislerin kış şartlarına uygun olarak planlanmasına önem verilerek, yıl boyu hizmet vermeleri sağlanmalıdır. Araştırma sahasında bulunan tesislerde turizm konusunda eğitim almış profesyonel işletmecilerin az bulunması turizmi olumsuz etkileyen diğer bir unsurdur. Eğirdir Meslek Yüksek Okulu bünyesinde bulunan Turizm Otelcilik Programı bu konudaki eksiklikleri gidermeye çalışmaktadır. Sahada kilim ve halı dokumacılığı gibi kültürel değerlerin korunması sağlanarak bunların turizm açısından da değerlendirilmesi yoluna gidilmelidir.

Araştırma sahasında yerleşme topografyanın olumsuz etkilerinden dolayı Eğirdir Gölü çevresinde yoğunlaşmaktadır. Bundan dolayı alt yapı çalışmaları nedeniyle meydana gelen çevre sorunlarından ve kirlilikten göl olumsuz yönde etkilenmektedir. Eğirdir Gölü'nden 6 adet pompa istasyonu ve 1 adet regülatörle sulama ve içme suyu olarak kullanmak amacıyla su çekilmesi, gölün turizm ve balıkçılık amaçlı kullanımı, gölün ekosistemi üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Gün geçtikçe bozulan ekolojik dengeyi korumak için mutlaka belirli aralıklarla göle su ilavesi yapılmalıdır. Sulama pompalarının çalışma dönemi Haziran-Ekim ayları arasındadır. Bu dönem Eğirdir Gölü'ndeki balık türlerine gelişme dönemidir. Pompaların çalışması ile kütleler halinde çekilen balık larvaları göldeki balık stoklarını olumsuz yönde etkilemektedir. Gölden çekilen su ile birlikte planktonik organizmalarda çekilmekte, böylece ekosistemdeki canlı kayıpları daha da artmaktadır. Pompa istasyonları sadece sulama suyu çekmemekte aynı zamanda ekosistemin biyolojik elemanlarını da çekmektedir.

Eğirdir Gölü'nün gerek balıkçılık açısından korunması gerekse kirlenmesinin önlenmesi su bütçesinin dengelenmesine bağlıdır. Eğirdir Gölü için hayati önemi olan ve yüzeyel akışla su taşıyan dere ve çaylar üzerine Uluborlu, Yalvaç ve Sücüllü barajları ile çok sayıda gölet yapımı gölün beslenmesinde olumsuzluklara neden olmaktadır.

FOTOGRAFLAR

Foto: 1.1. Egridir İlçe Merkezinin genel Görünümü

Foto: 2.1. Egridir İlçe Merkezinin Güneyinde Fay Yüzeyi

Foto: 2.2. Eğirdir İlçe Merkezinin Batısında Yamaç Döküntüsü

Foto: 2.3. Eğirdir İlçe Merkezinin Batısında Yamaç Döküntüsü

Foto: 2.4. Araştırma Sahasında Maki Türleri ve Kızılcım Ormanı

Foto: 2.5. Araştırma Sahasında Tahrip Edilmiş Doğal Bitki Örtüsü

Foto: 3.1. Eğiridir İlçe Merkezinde Heyelan Bölgesinde Yerleşme

Foto: 3.2. Araştırma Sahasında Toplu Köy Yerleşmesi

Foto: 3.3. Araştırma Sahasında Dağınık Köy Yerleşmesi

Foto: 4.1. Boğazova'da Bodur Elma Bahçeleri

Foto: 4.2. Araştırma Sahasında Elma Bahçeleri

Foto: 4.3. Araştırma Sahasında Bulunan Meyve Suyu tesislerinden Asya Meyve Suyu Sanayii

Foto: 4.4. Araştırma Sahasında Bulunan Soğuk Hava Deposu

Foto: 4.5. Araştırma Sahasındaki Yeşilada'dan Görünüm

Foto: 4.6. Araştırma Sahasındaki Tarihsel Yapılardan Dündarbey Medresesi

Foto: 4.7. Araştırma Sahasındaki Bulunan Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı

KAYNAKLAR

KAYNAKLAR

- AKIŞ, A., 2002; **Gap'ın Şanlıurfa İli Sosyo-Ekonomik Coğrafyasına Etkileri**, Selçuk Ünv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, KONYA.
- AKKUŞ, A., 1996; **Jeomorfolojiye Giriş**, Öz Eğitim Yayınları, KONYA.
- AKKUŞ, A., 1988; **Genel Fiziki Coğrafya**, Nobel Yayın Dağıtım, ANKARA.
- AKSU, F., 1936; **Isparta'da Halıcılık**, Ünv. Dergisi, Cilt 3, sayı 31, s. 445-447, ISPARTA.
- ARDEL, A., 1951; **Göller Bölgesi'nde Morfolojik Müşahadeler I**, İstanbul Ünv. Coğrafya Enstitüsü Dergisi Cilt 1, Sayı 2, İSTANBUL.
- ARDOS, M., 1974-1977; **Barla Dağı ve Çevresinin Jeomorfolojisi ve Barladağı'nda Pleistosen Glasyasyonu**, İstanbul Ünv. Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Cilt 1, Sayı 20-21, İSTANBUL.
- ATALAY, İ., 2002; **Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri**, Orman Bakanlığı Yayınları No:163, İZMİR.
- ATAYETER, Y., 2005; **Aksu Çayı Havzası'nın Jeomorfolojisi**, Fakülte Kitabevi Yayınları No:55, ISPARTA.
- BAŞKAN, H.O., 2006; **Salihli'nin (Manisa) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası**, Selçuk Ünv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KONYA.
- BOZYİĞİT, R., 2002; **Seydişehir'in İklim Özellikleri**, Selçuk Ünv. Eğitim Fak Dergisi, Sayı:13, Çizgi Kitabevi, KONYA.
- BOZYİĞİT, R. ve KARAASLAN, T., 1998; **Çevre Bilgisi**, Nobel Yayın Dağıtım, ANKARA.
- ÇİÇEK, İ., 1992; **Isparta Ovası'nın ve Yakın Çevresinin Fiziki Coğrafyası**, Ankara Ünv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, ANKARA.
- GÜLLÜ, Ö., 1937; **Isparta İktisadiyatının Tarihsel Durumuna Bir Bakış I-II-III-IV**, Ünv. Dergisi, cilt 3-4, s.34-38 ISPARTA.
- GÜNAL, N., 1997; **Türkiye'de Başlıca Ağaç Türlerinin Coğrafi Yayılışları, Ekolojik ve Floristik Özellikleri**, Çantay Kitabevi, İSTANBUL.
- HACIOĞLU, N., ALPER Ö. 1998; **Eğirdir ve Yöresinde Alternatif Turizm Çeşitlerinin Geliştirilmesi I. Ulusal Turizm Sempozyumu**, S.D.Ü. Eğirdir M.Y.O. Turizm Otencilik Programı, EĞİRDİR-İSPARTA.

- HOBANOĞLU, M., 2001; **Eğirdir’de Bahkçılığın Dünü Bugünü ve Yarını**, I. Eğirdir Sempozyumu, EĞİRDİR.
- LAHN, E., 1948; **Türkiye Göllerinin Jeolojisi ve Jeomorfolojisi Hakkında Bir Etüd**, M.T.A. Yayınları No: 12, ANKARA.
- İNAN, N. ve BOZYİĞİT, R., 1988; **Klimatoloji ve Uygulamaları**, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yayın No:16, KONYA
- KARAMAN, M.,E., 1989; Eğirdir, **Kovada, Kaşıkara ve Burdur Geç Senozoik Havzalarının Yapısal Evrimi ve Ekonomik Potansiyeli**, Jeomorfoloji Dergisi Sayı 17, ANKARA
- KARA, H., 1982; **Çukurova’da Endüstri**, Ankara Ün. D.T.C.F., Basılmamış Doçentlik Tezi, ANKARA.
- KESİCİ, E., 1997; **Eğirdir Gölü Makrofitik Vejetasyonu Üzerine Fitososyolojik ve Ekolojik Bir Araştırma**, S:D.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, ISPARTA.
- KURT, H., 2000; **Batı Toros Polyeleri**, Marmara Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora tezi, İSTANBUL.
- MATER, B., 1988; **Toprak Coğrafyası**, Çantay Kitapevi, İSTANBUL.
- ÖZÇAĞLAR, A., (1997), **Türkiye’de Belediye Örgütlü Yerleşmeler**, Ankara.
- Tarihi Kültürel ve Ekonomik Yönleriyle Eğirdir**, 2001; I. Eğirdir Sempozyumu, EĞİRDİR
- TEMURÇİN, K., 2004; **Isparta ili Ekonomik Coğrafyası**, Ankara Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü Beşeri ve İktisadi coğrafya Ana Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, ANKARA.
- TEMURÇİN, K., 2004; **Ankara Ün. Türkiye Coğrafi Araştırma Uygulama Merkezi Coğrafi Bilimler Dergisi**, s. 92-93, ANKARA.
- TÜMERTEKİN, E., 1994; **Beşeri Coğrafyaya Giriş**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İSTANBUL.
- TÜRK, A, 2000; **Doğal Tarihsel ve Arkeolojik Alanların Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi Göller Bölgesi Örneği**, Basılmamış Doktora Tezi İ.T.Ü. Fenbilimleri Enstitüsü, İSTANBUL.
- ÜNALDI, Ü., 1990; **Eğirdir Gölü Doğusunun Fiziki Coğrafyası**, İstanbul Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Coğrafyası Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, İSTANBUL.
- YALÇINKAYA, S., TANER, K., AVŞAR, P., DALKILIÇ, H., ÖZGÖNÜL, E., 1986; **Batı Torosların Jeoloji Raporu**, T.J.K. Raporu No:7898, ANKARA.

YAKIT, İ., (2001), Devlet Arşiv Belgeleri Işığında XIX. Asırda Eğirdir’de Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapı, ISPARTA.

YİĞİTBAŞI, S.S., (1972), Eğirdir Felakâbat Tarihi, İSTANBUL.

Yararlanılan Diğer Kaynaklar

DİE, 1935-1990 Genel Nüfus Sayım Sonuçları, ANKARA.

D.İ.E.,1997; Köy Envanter Raporu Isparta, ANKARA

DİE, 2000; Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, ANKARA

Eğirdir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporu

Eğirdir Sağlık Grup Başkanlığı Brifing Raporu

Eğirdir İlçe Tarım Müdürlüğü Brifing Raporu

Türkiye Topografya Haritası ,T.C. Harita Genel Komutanlığı’nın 1/100 000 ölçekli Isparta M-25, 26 , Afyon L 25 numaralı paftaları (1982)

Isparta Valiliği, 1996; Isparta İl Yıllığı, ANKARA.

Isparta Valiliği, 2003; Isparta İl Yıllığı, ANKARA.

Isparta Valiliği 2004; Isparta İl Yıllığı, ISPARTA.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Eğirdir su Ürünleri Araştırma Enstitüsü müdürlüğü Brifing Raporu

T.C., Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Isparta İli 2000 Yılı Ekonomik ve Ticari Durum Raporu, ANKARA.

Yararlanılan İnternet Siteleri

www.dsi.gov.tr.

www.itso.org.tr

www.ispartatso.org.tr